

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวล สรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ของประเทศไทย ในรอบเดือนพฤษภาคม 2544 ซึ่งเป็นรายงาน UPDATE ให้กับรายงานหลัก ของโครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP) ที่จัดทำทุกรอบระยะ 3 เดือน

โครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP) ให้การสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.) ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน ตามหนังสือสัญญาให้ทุนเลขที่ RDG 01/0004/2543

ท่านที่สนใจดูรายงานทุกฉบับของโครงการฯ ทางอินเทอร์เน็ต ขอเชิญที่เว็บไซต์ของ สกว. ชื่อ <http://www.trf.or.th/ttmp/index.htm>

คณะผู้จัดทำหวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP)

15 มิถุนายน 2544

สารบัญ

คำชี้แจง.....	1
สารบัญ.....	2
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย	3
สถานการณ์เดือนไหล: สัญญาณปริแยกโลกาภิวัตน์	3
ประมวลเหตุการณ์และแนวโน้มประเทศไทย	6
ความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการค้า	6
ความเคลื่อนไหวด้านประชากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	15
ความเคลื่อนไหวด้านการเมืองการปกครอง	24
ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา	30
ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	33
ความเคลื่อนไหวด้านอาหารและสาธารณสุข	35
ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับหน่วยงานการดำเนินชีวิต.....	43
ภาคผนวก	46
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย.....	46

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย

พฤษภาคม 2544

สถานการณ์เลือนไหล: สัญญาณปริแยกโลกาภิวัตน์

ในเดือนพฤษภาคม 2544 สถานการณ์ด้านต่างๆของโลกรวมทั้งในประเทศไทยมีลักษณะเลือนไหล มีเหตุการณ์ใหญ่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง บางเรื่องไม่ได้คาดคิดมาก่อน ส่อถึงฉากบนเวทีโลกกำลังเปลี่ยนแปลง จากที่มีแกนนำเดี่ยวได้แก่สหรัฐ ผู้การมีหลายแกน ส่งสัญญาณถึงการปริแยกของโลกาภิวัตน์

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไวที่ควรจับตา เช่น กรณีนายกรัฐมนตรี จู หรง จี ของจีนเยือนประเทศไทยอย่างปัจจุบันทันด่วน นายกรัฐมนตรีไทยกล่าวปราศรัยในการประชุมฟอรัม โกลเบิล ฟอรัม ที่ฮ่องกง สหรัฐหลุดจากการมีตัวแทนในคณะกรรมาธิการสำคัญ 2 คณะขององค์การสหประชาชาติ นั่นคือคณะกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมาธิการควบคุมยาเสพติด สันตะปาปาจอห์น ปอล เสด็จเยือนประเทศซีเรีย และยังคงเดินทางไปเมืองซึ่งถูกอิสราเอลทำลายก่อนถอนกำลังกลับ ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดขึ้นระหว่างสหรัฐ-จีน ต่อเนื่องจากกรณีอุบัติเหตุเครื่องบินสอดแนมสหรัฐในเดือนเมษายน โดยที่จีนตั้งป้อมคัดค้านระบบป้องกันขีปนาวุธอย่างเหนียวแน่น ที่ประชุมเอทีบีลงมติตั้งกองทุนประกันอัตราแลกเปลี่ยนของเอเชีย ภาวะจลาจลในประเทศฟิลิปปินส์และกระบวนการปลดประธานาธิบดีแห่งอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีคาสโตรแห่งคิวบาเยือนมาเลเซีย นายกรัฐมนตรีอินเดียนเดียเยือนมาเลเซีย การสู้รบระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ยังคงยืดเยื้อ ไม้แข็งของชาอรอนนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของอิสราเอลใช้ได้ผลจำกัด อังกฤษ-สหรัฐเสนอผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตรอิรัก คณะผู้แทนจากสหภาพยุโรปเยือนประเทศเกาหลีเหนือ ขบวนการประชาสังคมโลกขยายเครือข่ายในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ต่อต้านการครอบงำของบรรษัทข้ามชาติและกระบวนการโลกาภิวัตน์ต่อไป จนกระทั่งการประชุมของกลุ่มผู้มั่งคั่งและสถาบันที่ควบคุมการเงินการค้าโลกต้องดำเนินไปภายใต้การคุ้มกันอย่างหนาแน่น จนบางครั้งการประชุมกำหนดให้มีขึ้นในประเทศที่มีระบอบปกครองแบบรวบอำนาจ วันกรรมกรสากลได้กลายเป็นการเคลื่อนไหวคัดค้านระบบทุนนิยมทั่วโลก สถานการณ์สิ่งแวดล้อมเช่นที่แสดงออกในการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยที่ประเทศอังกฤษ คาดหมายว่าการเลือนไหลของสถานการณ์คงดำเนินต่อไปอีก โดยอาจเป็นไปในอัตราที่เร็วขึ้น

กระบวนการโลกาภิวัตน์กล่าวถึงธุรกิจไร้พรมแดนที่ทำให้โลกใกล้ชิดกันเหมือนหมู่บ้านโลก การจัดตั้งองค์การและผลิตสินค้าที่เป็นระดับโลก การแข่งขันที่นำมาสู่การยกมาตรฐานการครองชีพ แต่ในความเป็นจริงนั้น เป็นการยากที่จะนำประชากรโลกกว่า 6 พันล้านคนให้อยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน ซึ่งหมายถึงว่าจะต้องมีรัฐหรือกลุ่มรัฐหนึ่งที่เข้มแข็งเป็นพิเศษจนทำหน้าที่เป็นตำรวจโลกรักษาความสงบได้ แต่ดูเหมือนว่ากระแสแห่งลัทธิชาตินิยมใหม่จะกลับแรงขึ้น และธุรกิจที่ไร้พรมแดนนั้นดูดซับความมั่งคั่งจากดินแดนที่ยากจนมากกว่าที่จะยกมาตรฐานการครองชีพ ช่องว่างทางสังคมขยายออกทั้งภายในและระหว่างประเทศ การคาดหมายว่าโลกจะแบ่งเป็นเขตเศรษฐกิจการเมืองหลายเขตได้มีมาพอสมควรแล้ว แต่สัญญาณเริ่มชัดเจนขึ้นนับแต่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจเอเชียใน พ.ศ.2540

สหรัฐซึ่งเป็นอภิมหาอำนาจที่ไม่มีประเทศใดท้าทายตำแหน่งนี้ได้ เป็นผู้โยงยึดและผลักดันกระบวนการโลกาภิวัตน์เมื่อประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ขึ้นดำรงตำแหน่งได้ให้ความสำคัญแก่ภูมิภาคทวีปอเมริกาอย่างสูง จนกระทั่งจัดการประชุมสุดยอดเพื่อสร้างเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกขึ้น โดยรวมทั้งอเมริกาเหนือ กลาง และใต้ ซึ่งดูจะมีความเป็นไปได้สูง แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคไม่น้อย เช่นการอ้างว่าการค้าระหว่างประเทศช่วยสร้างงานและความเจริญรุ่งเรืองนั้น มีงานศึกษาบางชิ้นของสถาบันนโยบายเศรษฐกิจแสดงว่า ไม่ได้เป็นตามนั้น โดยระหว่างปี พ.ศ.2535 - 2542

การค้าระหว่างประเทศทำให้การจ้างงานในสหรัฐลดลงราว 3.2 ล้านตำแหน่ง ที่สำคัญกว่านั้นทำให้คนงานต้องย้ายงานซึ่งมักเป็นการย้ายจากภาคอุตสาหกรรมสู่ภาคบริการ หากขยายเขตเศรษฐกิจเสรีการค้าข้ามแดนไปจนทั่วทั้งทวีป ก็อาจก่อผลด้านลบต่อแรงงานสูงขึ้น จนเกิดการลุกขึ้นประท้วงของลูกจ้างพนักงานได้ ข้อต่อมาก็คือเศรษฐกิจของสหรัฐเองอยู่ในภาวะชะลอตัวแรงกว่าที่คาด มาตรการลดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางและการลดภาษีของรัฐบาลยังไม่ทราบชัดว่าจะได้ผลหรือไม่อย่างไร ภาวะวิกฤติพลังงานที่ซ้ำเติม ทำให้หลายฝ่ายกังวลว่าจะนำไปสู่เศรษฐกิจของสหรัฐถดถอย ในอเมริกาเหนือประเทศแคนาดาซึ่งใกล้ชิดมากกับสหรัฐ แต่ก็ยังมีความเป็นตัวเอง และกระแสความต้องการแยกตัวของแคว้นควิเบกก็ยังมียู่ ในบริเวณอเมริกากลางที่ประเทศเม็กซิโกเกิดกรณีชาวนาจาอูร์ลุกขึ้นสู้กับรัฐบาล ส่วนที่ประเทศโคลัมเบีย เกิดสงครามกลางเมือง โดยสหรัฐเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือรัฐบาลโคลัมเบียมากขึ้นทุกที จนบางคนเกรงว่าสหรัฐจะติดหล่มแบบสงครามเวียดนามในหลังประตูบ้านของตน ส่วนในอเมริกาใต้ บราซิลและอาร์เจนตินาซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับหนึ่งและสองตามลำดับ ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวอย่างแรง โดยเฉพาะอาร์เจนตินาเกรงกันว่าจะถึงขั้นเศรษฐกิจถดถอย ในบราซิลซึ่งเป็นประเทศค่อนข้างเปิด แต่ปรากฏกระแสชาตินิยมสูงขึ้น หากสหรัฐยังไม่สามารถจัดระเบียบในทวีปอเมริกาได้แล้ว ก็ยากที่จะไปจัดระเบียบทั่วทั้งโลกได้ อนึ่ง ยังมีรายงานของสถาบันบรูจิงส์เกี่ยวกับประชากรเมืองในสหรัฐพบว่า ใน พ.ศ.2533 จำนวนประชากรผิวขาวที่ไม่พูดภาษาสเปนในเมืองใหญ่ที่สุด 100 อันดับแรกมีร้อยละ 52 แต่เมื่อถึงปี 2543 ลดเหลือเพียงร้อยละ 44 โดยจำนวนประชากรเมืองที่เพิ่มมากที่สุดเป็นผู้พูดภาษาสเปน ในปัจจุบันเกือบครึ่งหนึ่งของเมืองที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐมีชาวเมืองที่ไม่ใช่คนผิวขาว เช่นในเมืองบอสตันที่ถือว่าเป็นที่ดินของคนผิวขาวมาแต่ดั้งเดิม ในปี 2542 มีประชากรผิวขาวเพียงร้อยละ 49.5 การเปลี่ยนแปลงทางประชากรนี้อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับท้องถิ่นขึ้นได้

ในทวีปยุโรป หลังจากใช้ความพยายามโดยเฉพาะการผลักดันของฝรั่งเศสหลายสิบปี การก่อรูปของสหภาพก็ชัดเจนจนกลายเป็นแบบอย่างให้แก่ภูมิภาคอื่น การสร้างเงินยูโรยังไม่มั่นคง แต่จะมั่นคงมากขึ้นหากประเทศอังกฤษเข้าร่วมด้วย ถึงปัจจุบันเห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีได้กลายเป็นแกนนำในภูมิภาคนี้ แต่ก็ยังไม่มีพลังพอจะต้องอาศัยแกนร่วมเยอรมนี-ฝรั่งเศส หากได้อังกฤษและอิตาลีร่วมเป็นแกนด้วยจะทำให้สหภาพยุโรปมีความเป็นปึกแผ่นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามอิทธิพลของกลุ่มอนุรักษนิยมในอิตาลีและอังกฤษยังค่อนข้างสูง นอกจากนี้ภูมิภาคยุโรปยังมีปัญหาใหญ่ที่จะต้องขบแค้น ได้แก่จะมีท่าทีต่อรัสเซียอย่างไร จะรวมประเทศยุโรปตะวันออกเข้ามาอย่างไร จะจัดการปัญหาในบริเวณคาบสมุทรบอลข่านอย่างไร และท้ายสุดจะมีความสัมพันธ์กับสหรัฐซึ่งเป็นพันธมิตรเก่าอย่างไร สำหรับสหรัฐเองนั้นมีข่าวว่าจัดวางยุทธศาสตร์ให้สำนักแอกเซียตะวันออกมากขึ้น ให้ความสนใจแก่ยุโรปน้อยลง ซึ่งหมายถึงเป็นการลดความสำคัญขงยุโรปลง ซึ่งย่อมไม่เป็นที่พอใจของกลุ่มประเทศยุโรป มีนักวิจารณ์การเมืองบางคนเห็นว่าการที่สหรัฐพลัดจากการเป็นคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนและด้านยาเสพติดนั้นเกิดจากการสมคบคิดกันของกลุ่มประเทศยุโรปที่ส่งตัวแทนลงสมัคร 3 ประเทศไม่ยอมเปิดทางให้สหรัฐ คณะกรรมการทั้งสองชุดนี้มีความสำคัญต่อสหรัฐสูงเนื่องจากในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมาสหรัฐใช้ข้ออ้างเรื่องสิทธิมนุษยชนและการด้านยาเสพติดในการกดดันกระทั่งเข้าแทรกแซงในประเทศกำลังพัฒนา

สำหรับภูมิภาคเอเชียอันกว้างใหญ่นั้น ปัจจุบันจับตาที่ประเทศญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ที่จะเป็นแกนในภูมิภาคเอเชียตะวันออก เมื่อรวมกับกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ซึ่งเรียกกันวากลุ่ม 10+3 ก็จะเป็นเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่มาก และหากประเทศจีนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อเนื่องอย่างที่เคยเป็นก็อาจกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของโลกได้ แต่ในนี้ก็มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย กลุ่มประเทศอาเซียนหลังจากประสบวิกฤติเศรษฐกิจแล้วก็อ่อนแอขาดความเป็นปึกแผ่น ผู้นำประเทศทำสงครามวาทะระหว่างกัน บางประเทศดินร่นเอาตัวรอดไปตามลำพัง หลายประเทศก็มัวแต่แก้ปัญหาภายใน ส่วน 3 ประเทศคือ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ แม้จะมีวัฒนธรรมแบบขงจื้อร่วมกัน แต่ก็เกิด

ความร่ำรวยจากประวัติศาสตร์ยุคใกล้ จนกระทั่งกลายเป็นกรณีพิพาทขึ้น นอกจากนี้ ญี่ปุ่นและเกาหลีได้ยังไม่พ้นภัยวิกฤติเศรษฐกิจ จีนเองมีตลาดและแรงงานขนาดใหญ่ แต่ยังคงเงินทุนและเทคโนโลยี ทั้งยังต้องสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการเมือง และสังคมอันเป็นงานที่ยากลำบาก แม้จะมีอุปสรรคไม่น้อยในกลุ่ม 10+3 แต่ก็มีเสียงขานรับมากขึ้นทุกทีในเรื่องการรวมตัวเพื่อช่วยเหลือและพึ่งพากันเองในภูมิภาคนี้

อนึ่ง เริ่มปรากฏชัดขึ้นว่าสหรัฐอเมริกาพยายามสร้างแกนสหรัฐ-ญี่ปุ่น-เกาหลี เพื่อสกัดกั้นภาวะดาวรุ่งของจีน ดังนั้น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในภาวะแย่งชิงอำนาจ มากกว่าที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจ-การเมืองที่เป็นปึกแผ่นเหมือนกับ 2 เขตแรก โอกาสที่จะเกิดสงครามตัวแทนในบริเวณนี้มีสูง เป็นเรื่องที่น่าห่วงของแต่ละประเทศควรจะมีมาตรการระวังยังมีเขตแดนอื่นที่สำคัญได้แก่ เอเชียใต้ โดยเฉพาะอินเดียซึ่งมีประชากรมาก และมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในระดับที่แน่นอน นอกจากนี้ ในระยะหลังต้องการแสดงบทบาทบนเวทีโลกสูงขึ้น การเอนเอียงของอินเดียเข้ากลุ่มใดย่อมทำให้ดุลอำนาจเอียงไปด้านนั้นอย่างเห็นได้ชัด

ภาวะการแตกขั้วและแบ่งกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ ย่อมมีผลกระทบต่อประเทศไทย การยึดหลักความปรองดอง ลดทอนการประทุษร้ายกันเองภายในชาติ การพึ่งตนเองไม่หวังพึ่งอำนาจภายนอก และระมัดระวังในการคบมิตร ย่อมจะช่วยให้พากันผ่านอุปสรรคและความยากลำบากเบื้องหน้าไปได้

ประมวลเหตุการณ์และแนวโน้มประเทศไทย

(พฤษภาคม 2544)

ความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการค้า

1. ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคต่างๆ และการคาดแนวโน้ม

1.1 สรุปสถานการณ์และการคาดแนวโน้มเศรษฐกิจโลกในช่วงการรายงานเดือน พ.ค. 2544

1.1.1 WTO ชี้ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกปัจจุบันส่งผลต่อแนวโน้มการเติบโตของการค้าโลก

ในรายงานประจำปีของ องค์การการค้าโลก (WTO) กล่าวว่า การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันส่งผลต่อแนวโน้มการเติบโตของการค้าโลก โดยการค้าโลกปีนี้มีแนวโน้มขยายตัวเพียง 7% จากที่เคยโตถึง 12% ในปี 2000 เนื่องจากการลดลงของการนำเข้าของสหรัฐและญี่ปุ่น ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในทวีปอเมริกา แคริบเบียน และเอเชีย

ผู้เชี่ยวชาญการเงินในประเทศต่างๆ เชื่อว่า เศรษฐกิจสหรัฐยังไม่ฟื้นตัวกลับมาแข็งแกร่งได้ในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ยังซบเซาในปัจจุบัน ทำให้มีความเป็นไปได้สูงที่เศรษฐกิจสหรัฐอาจฟื้นตัวในลักษณะรูปตัวยู หรือเลวร้ายไปกว่านั้น อาจฟื้นแบบตัวแอล แทนแบบตัววี (กรุงเทพฯธุรกิจ 290544)

ภาวะการชะลอตัวดังกล่าว อาจนำไปสู่การฉุดรั้งการฟื้นตัวทั่วโลกสูงสุดเป็นประวัติการณ์ ผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั่วโลก 117 แห่ง ที่บริษัทสแตนดาร์ด แอนด์ พัวร์ส (เอสแอนด์พี) จัดอันดับไว้ในปีที่แล้ว โดยปีนี้คาดว่า จะมีการฉุดรั้งการฟื้นตัวในเอเชียเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ การฉุดรั้งการฟื้นตัวนี้มีจำนวน 48 ราย ในไตรมาสแรกของปี 2544 คิดเป็นมูลค่ารวม 37,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และคาดว่าจะดำเนินต่อไปอีก 2-3 ปี ช้างหน้า (กรุงเทพฯธุรกิจ 110544)

1.2 ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา

1.2.1 เฟดลดอัตราดอกเบี้ยอีก 0.5%

เมื่อวันที่ 15 พ.ค. 44 ธนาคารกลางสหรัฐ (เฟด) ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 5 ในรอบปี อีก 0.5% ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตัว (federal fund rate) และอัตราดอกเบี้ยซื้อ (discount rate) ลง 0.5% ลดลงมาอยู่ที่ระดับ 4% และ 3.5% ตามลำดับ

การตัดสินใจของเฟด ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตัวลดลงมาอยู่ที่ระดับต่ำสุดในรอบ 7 ปี ทั้งนี้ สิ่งนี้นักลงทุนหวาดหวั่นกันมากที่สุดก็คือ อัตราว่างงานของสหรัฐที่พุ่งขึ้นไปถึง 4.5% เมื่อเดือนเม.ย. อาจจะทำนายต่อไปไม่หยุดยั้ง และทำให้ชาวอเมริกันลดรายจ่ายลง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เศรษฐกิจถดถอยได้

อย่างไรก็ตาม การปรับลดอัตราดอกเบี้ยของเฟด เป็นไปตามการคาดการณ์ของตลาด ดังนั้น ปฏิกริยาต่อตลาดการเงินในสหรัฐจึงมีไม่มากนัก โดยดัชนีดาวโจนส์ ขยับขึ้นเพียง 5.4 จุด ก่อนจะตีกลับลงมา 32 จุด ปิดตลาดที่ระดับ 10,872.97 จุด ลดลง 4.36 จุด ขณะที่ดัชนีแนสแด็กปรับตัวขึ้น 3.74 จุด ปิดที่ 2,085.66 จุด

เป็นที่น่าสังเกตว่า เฟด ได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนว่า พร้อมจะลดดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นลงอีก โดยระบุว่า ความเสี่ยงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเศรษฐกิจ อยู่ที่ความอ่อนแอทางเศรษฐกิจที่มีมากขึ้นไป มากกว่าปัจจัยเงินเฟ้อ ประกอบกับในแถลงการณ์ของเฟด ไม่ได้ส่งสัญญาณความหมายใดๆ ว่า เฟดจะหยุดลดดอกเบี้ย คงต้องติดตามความเคลื่อนไหวของเฟดต่อไปในการประชุมคณะกรรมการกำหนดนโยบายครั้งหน้า ในวันที่ 26-27 มิ.ย. 44 (กรุงเทพฯธุรกิจ 150544)

1.3 ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจญี่ปุ่น

1.3.1 ญี่ปุ่น หลุดจากตำแหน่งกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก

หนังสือพิมพ์โยมิอูริรายงานว่า เอกสารปกขาวของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ที่นำออกเผยแพร่ในวันที่ 18 พ.ค. 2544 ยอมรับว่าญี่ปุ่นไม่ได้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกอีกต่อไป

การลงทุนของต่างชาติในญี่ปุ่นลดลงจาก 25% ช่วงทศวรรษ 2533 เหลือไม่ถึง 10% เมื่อปี 2542 นอกจากนี้ ชีตความสามารถด้านการแข่งขันในภาคสิ่งทอและการผลิตเครื่องจักร ยังลดลงต่อเนื่องตั้งแต่กลางทศวรรษ 2523 ส่งผลให้เศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกไม่ได้

มีญี่ปุ่นเป็นหัวหน้าอีกต่อไป นอกจากนั้น เอกสารยังชี้ว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเข้าสู่ยุคของการแข่งขันอย่างดุเดือด และการขยายตัวที่สูงลิ่วของจีนนับเป็นภัยคุกคามใหม่ต่อญี่ปุ่น

รายงานระบุถึงปัจจัยหลายประการที่ผลักดันการเติบโตของจีนให้พุ่งล้น ไม่ว่าจะเป็นแรงงานราคาถูกที่มีอยู่จำนวนมาก ความสามารถด้านการผลิตในระดับสูง อำนาจซื้อที่แข็งแกร่ง ทั้งยังเป็นแหล่งรวมวิศวกรและช่างเทคนิคชั้นนำ นอกจากนั้น ในช่วงที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นชะงักงันตลอดทศวรรษที่ผ่านมา จีนยังขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง และจะได้ทันญี่ปุ่นภายในชั่วอายุคน และสัญญาณอีกประการหนึ่งที่บ่งถึงความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจจีน คือญี่ปุ่นนำเข้าสินค้าจากจีนมากกว่ายุโรปตะวันตกเป็นครั้งแรกเมื่อปีที่แล้ว (กรุงเทพธุรกิจ 030544)

1.4 ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจภูมิภาคอื่นๆ

1.4.1 รัฐบาลมาเลเซีย ปิดฉากมาตรการ "แคปิตอล คอนโทรล"

ในวันที่ 2 พ.ค. 44 รัฐบาลมาเลเซียประกาศยุติการใช้มาตรการ "แคปิตอล คอนโทรล" ด้วยการยกเลิกการเก็บภาษีขาออกจากราคาหุ้น 10% จากการไถ่ถอนกำไรที่ได้จากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ภายใน 1 ปี โดยมีผลบังคับใช้ทันที การยกเลิกภาษีขาออกโดยสมบูรณ์แบบนี้ในครั้งนี้ ช่วยหนุนให้ตลาดหุ้นมาเลเซียฟื้นตัวขึ้นอย่างแรงกล้า โดยดัชนีคอมโพสิตบวกไป 26.92 จุด หรือ 4.6% ปิดที่ระดับ 611.42 จุด

อย่างไรก็ตาม ด้านนักวิเคราะห์คาดการณ์เงินต่างชาติคงยังไม่ไหลกลับเข้าตลาดหุ้นกัวลาลัมเปอร์มากนัก เนื่องจากความวิตกกังวลที่วุ่นวายของมาเลเซียอาจทนผูกติดเงินริงกิตกับดอลลาร์สหรัฐได้ต่อไปไม่นาน เพราะการอ่อนค่าของเงินในภูมิภาคทำให้ริงกิต ซึ่งผูกติดกับดอลลาร์สหรัฐที่ระดับ 3.80 ริงกิต มีศักยภาพด้านการส่งออกที่น้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่ค่าเงินอ่อนไปตามกลไกของตลาดในปัจจุบัน บวกกับผลกำไรบริษัทท้องถิ่นที่ยังไม่ฟื้นตัว และศักยภาพของบริษัทมาเลเซียในการแข่งขันกับคู่แข่งต่างชาติที่มีขนาดใหญ่กว่ายังถูกจำกัด (กรุงเทพธุรกิจ 030544)

1.4.2 สมาชิกกลุ่มอาเซียน ประสานพลังจัดตั้ง "สวอปอาเซียน" อาจเป็นก้าวแรกของกองทุนการเงินเอเชีย

แนวคิดริเริ่มการจัดตั้งกองทุนสวอปอัตราแลกเปลี่ยน ได้รับการเสนอครั้งแรกในที่ประชุมประจำปี 2543 ของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (เอดีบี) ที่จังหวัดเชียงใหม่ เรียกว่า "การริเริ่มเชียงใหม่" แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ แต่ที่ผ่านมา ยังไม่ค่อยมีรายละเอียดมากนัก เมื่อเดือน เม.ย. 44 รัฐมนตรีจาก 13 ชาติเอเชีย ก็ได้มีการหารือเกี่ยวกับแนวคิดนี้ ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ แต่ยังไม่มื่ออะไรคืบหน้า

ในครั้งนี้ รัฐมนตรีคลังจากญี่ปุ่น จีน และเกาหลี ได้มีโอกาสหารือกับรัฐมนตรีคลังจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเร่งผลักดันการปฏิรูปและเสริมสร้างเกราะคุ้มกันภูมิภาคจากความวุ่นวายทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้อีก โดยการพบปะครั้งนี้ มีขึ้นก่อนหน้าการประชุมของเอดีบี ที่ โยโกฮาม่า รัฐฮาวาย สหรัฐ ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-11 พ.ค. 2544

ในวันที่ 10 พ.ค. 44 นายเซอิจิโร มูรากามิ รัฐมนตรีคลังของญี่ปุ่น ได้แถลงการประกาศข้อตกลงสวอปอัตราแลกเปลี่ยน ระหว่างญี่ปุ่นกับไทย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย มีมูลค่ารวม 6,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดย 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็นส่วนที่ญี่ปุ่นตกลงไว้กับไทย อีก 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นข้อตกลงระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ ส่วนอีก 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นส่วนที่ตกลงกับมาเลเซีย นอกจากนี้ ญี่ปุ่นกำลังเจรจากับสิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เพื่อดึงประเทศทั้ง 2 เข้าร่วมในข้อตกลงด้วย ขณะที่การเจรจากับจีน และฟิลิปปินส์ในเรื่องเดียวกัน คาดว่าจะบรรลุผลในช่วงฤดูร้อนนี้

นักวิเคราะห์หลายคนมองว่า ความพยายามขยายวงข้อตกลงสวอปอัตราแลกเปลี่ยน อาจเป็นก้าวแรกที่นำไปสู่การจัดตั้งกองทุนการเงินเอเชีย (เอเอ็มเอฟ) ซึ่งญี่ปุ่นเคยเสนอขึ้นมาในช่วงเกิดวิกฤติเศรษฐกิจใหม่ๆ ทว่า ข้อเสนอดังกล่าว ถูกคัดค้านอย่างหนักจากสหรัฐ และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) โดยอ้างว่า การจัดตั้งกองทุนเอเอ็มเอฟ อาจส่งผลกระทบต่อกรอบปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ไอเอ็มเอฟกำหนดให้แก่ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือในช่วงวิกฤติ

ขณะเดียวกัน ในระหว่างการประชุมเอดีบี ชาติสมาชิกจากโลกตะวันตกได้กล่าวตำหนิชาติเอเชีย ที่ไม่ผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจอย่างจริงจัง และยังเรียกร้องให้เอดีบี ปฏิรูปโครงสร้างการทำงานขององค์กร โดยระบุว่า เอดีบีควรปรับบทบาทเน้นไปที่การแก้ปัญหาความยากจนเพียงอย่างเดียว เพื่อไม่ให้บทบาทซ้ำซ้อนกับสถาบันปล่อยกู้ระหว่างประเทศอื่นๆ เห็นได้ชัดว่า ประเทศตะวันตกกำลังจับตามองความเคลื่อนไหวในการจัดตั้งเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเงินทุนสำรองระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนกับญี่ปุ่นอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มั่นใจว่า การรวมกลุ่มดังกล่าวจะไม่กลายเป็นการจัดตั้งกองทุนระดับภูมิภาคที่กลายเป็นคู่แข่งและขัดแย้งกับแนวทางของไอเอ็มเอฟ (ข่าวหนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ เดือน พ.ค. 44)

2. ความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจในประเทศและการคาดแนวโน้ม

2.1 สรุปสถานการณ์และการคาดแนวโน้มเศรษฐกิจไทยในช่วงการรายงานเดือน พ.ค. 2544

2.1.1 ภาวะเศรษฐกิจในช่วงการรายงานเดือน พ.ค. 2544 ยังไม่มีสัญญาณดี

-ธปท. ชี้ภาพรวมภาวะเศรษฐกิจเดือน มี.ค. 2544 ขยายตัวต่ำต่อเนื่อง

รายงานเมื่อวันที่ 1 พ.ค. 2544 ของฝ่ายเศรษฐกิจต่างประเทศ สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ระบุข้อมูลเศรษฐกิจและการเงินเดือน มี.ค. 2544 ว่า ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมยังขยายตัวในเกณฑ์ต่ำต่อเนื่อง ทั้งด้านการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน เนื่องจากผู้บริโภคยังไม่มั่นใจด้านรายได้และค่าเงินที่อ่อนตัว ส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรมหดตัวลง 1.8% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ผลิตเพื่อการส่งออก หมวดอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยเฉพาะแผงวงจรไฟฟ้าที่ตลาดส่งออกสำคัญคือสหรัฐ มีการชะลอคำสั่งซื้อ ส่วนมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 3.5% ขณะที่การนำเข้าเพิ่มขึ้น 21.1% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ทำให้ดุลการค้าเกินดุลลดลง 127 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากเดือนก่อนที่เกินดุล 218 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนดุลบริการและบัญชีเดินสะพัดเกินดุลจากเดือนก่อน เนื่องจากการตกขั้วราคาข้าวคั่วคอกเปียเงินกู้และเงินปันผลดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 327 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากเดือนก่อนที่เกินดุล 818 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่มีการชำระหนี้ของทางการ 395 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุล 241 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มติชน, ผู้จัดการ 010544)

-ศูนย์วิจัย กสิกรไทยวิเคราะห์ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น และการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดที่ลดลง อาจเป็นปัจจัยจุดเศรษฐกิจต่ำกว่าระดับ 2.5% ได้

สืบเนื่องจากตัวเลขที่ ธปท. แถลงข้างบนนั้น รายงานวันที่ 3 พ.ค. 2544 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้นำมาวิเคราะห์แล้วพบว่า มีความเป็นไปได้ที่อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ จีดีพี ด้านรายจ่ายในไตรมาสแรกของปี 2544 นี้ อาจจะถูกกดดันลง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ดุลบัญชีเดินสะพัดหรือดุลการค้าและบริการสุทธิได้หดตัวลงถึงราว 50% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน นอกจากนี้ ราคาน้ำมันก็เริ่มจะมาเป็นปัญหาด้วย โดยได้ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อในเดือน เม.ย. 2544 ปรับตัวสูงขึ้นค่อนข้างมาก จนทำให้แนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจมีความน่าวิตกมากขึ้น (ผู้จัดการ 030544)

-ที่ปรึกษานายกฯประเมินเศรษฐกิจปีนี้ต่ำกว่าที่คาด สงออกอาจจะเหลือ 0% เงินทุนไหลออก 1 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ การคลังขาดดุลเพิ่มเป็น 2 แสนล้านบาท ไทยอาจต้องกู้เงินญี่ปุ่น

รายงานข่าววันที่ 9 พ.ค. 2544 คณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีด้านนโยบาย นำโดยนายพันศักดิ์ วิญญรัตน์ ออกมาระบุหลังจากที่มีการหารือถึงภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันว่า ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันน่าเป็นห่วง ควรต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ทั้งนี้ที่ปรึกษาได้ประเมินว่าขณะนี้ภาวะเศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและญี่ปุ่นอย่างมาก โอกาสที่จะมีการขยายตัวต่ำกว่า 3% เป็นไปได้สูง เนื่องจากผู้บริโภคขาดความมั่นใจ ภาวะอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เอื้อต่อการลงทุนและการส่งออกที่ปรับตัวลดลงอย่างมาก ทำให้หลายสำนักมีการวิเคราะห์หรือออกมาว่า การส่งออกของไทยปีนี้ อาจเหลือเพียง 0%

ทีมที่ปรึกษาประเมินต่อไปว่า เมื่อการส่งออกมีปัญหา ความแตกต่างระหว่างดุลบัญชีเดินสะพัดกับหนี้ต่างประเทศระยะสั้นจะห่างมากขึ้น ในภาวะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ภาคเอกชน รวมถึงข้อตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) ที่ต้องชำระคืนหนี้ที่ไทยชำระไปแล้ว 2 งวด รวม 780 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเป้าหมายการชำระคืนในปี 2545 รวมทั้งสิ้น 3,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะต้องกู้เงินจากญี่ปุ่น ตามโครงการช่วยเหลือเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน

ทีมที่ปรึกษาได้ชี้ด้วยว่า ปัจจัยด้านราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนภาคธุรกิจ โดยเฉพาะการขนส่ง และประมง ทำให้ราคาอุปโภค บริโภค ปรับตัวสูงขึ้น ทั้งๆ ที่ความต้องการบริโภคภายในยังไม่ได้ปรับตัวดีขึ้น สถานการณ์จึงเริ่มเข้าสู่ภาวะเงินเฟ้อที่เรียกว่า "Cost-Push Inflation" ดูจากอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มจาก 1.31% ในเดือน มี.ค. เป็น 2.55% ในเดือน เม.ย. แต่ปรากฏว่า อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานยังคงระดับต่ำที่ 0.8% หรือแสดงว่าเกิดภาวะเงินฝืด

ในการวิเคราะห์นี้ ทีมที่ปรึกษานายกฯ ได้นำเสนอแนวทางการฟื้นเศรษฐกิจ 6 แนวทางด้วยกัน กล่าวคือ

1. ต้องหยุดยั้งการทรุดตัวและความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการจัดการกับหนี้ต่างประเทศระยะสั้นอย่างมีระบบ
2. ส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมปัจจัยสนับสนุนมาตรการการคลังอย่างเต็มที่
4. ต้องสร้างความแข็งแกร่งของภาคเศรษฐกิจต่างประเทศ เนื่องจากการส่งออกปีนี้ไม่มีแนวโน้มขยายตัวเพียงแค่ 0% หรือติดลบ
5. หยุดยั้งการไหลออกของเงินทุน
6. พยายามสร้างปัจจัยการเงินเพื่อกระตุ้นการบริโภค (กรุงเทพฯธุรกิจ 090544)

-สภาพัฒน์ฯ ย้ำเศรษฐกิจไทยไม่ได้อย่างที่คิด เตรียมประเมินการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอีกครั้ง

นายสรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ระบุว่า การประกาศตัวเลขเศรษฐกิจ ไตรมาส 1 ของปี 2544 สศช. จะปรับประมาณการอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในปีนี้ลงจากเดิมที่ประมาณอยู่ที่ 3.5-4% ภายในกลางเดือน เม.ย. นี้ สาเหตุเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจสหรัฐและญี่ปุ่นที่ชะลอตัวลง ทั้งนี้จะเป็นการปรับลดประมาณการครั้งที่ 2 ของ สศช. (ผู้จัดการ 110544)

-กลุ่มวิชาการธนาคารกรุงศรีอยุธยา ชี้แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจไทย รัฐบาลจะยิ่งยากลำบากมากขึ้น

รายงานข่าววันที่ 11 พ.ค. 2544 เปิดเผยรายงานแนวโน้มเศรษฐกิจไทยของกลุ่มวิชาการ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ว่า จากข้อมูลเศรษฐกิจที่สำคัญในไตรมาสแรกของปีนี้ มองว่ารัฐบาลจะยิ่งมีความยากลำบากมากขึ้น ในการที่จะนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตได้ตามที่คาดไว้ โดยเมื่อเปรียบเทียบตัวเลขเศรษฐกิจไตรมาสแรกกับช่วงไตรมาสเดียวกันของปีก่อน พบว่า การเติบโตของภาคเศรษฐกิจชะลอตัวลงทุกภาค ทั้งภาคการผลิต การใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภค และการลงทุนจากภาคเอกชน ด้านการค้าระหว่างประเทศ การส่งออกซึ่งเคยเป็นปัจจัยนำการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ต้องประสบภาวะการชะลอตัวตามภาวะซบเซาของเศรษฐกิจโลก โดยดุลการค้าในไตรมาสแรกเกินดุลเพียง 65 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนที่เกินดุลถึง 1,924 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตัวเลขของกรมศุลกากรเดือนเม.ย. 2544 ไทยขาดดุลการค้าประมาณ 56 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อรวมกับดุลบริการบริจาด ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลงเหลือ 1,421 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากที่เคยเกินดุล 3,247 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

นอกจากนั้น ในช่วง 2 เดือนแรกของปีนี้ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิไหลออกนอกประเทศจำนวนมาก ประมาณ 1,786 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามการอ่อนตัวของค่าเงินบาท ผนวกกับการเร่งชำระหนี้ของภาคเอกชน เทียบกับปีก่อนที่เงินทุนไหลออกสุทธิเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 817 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาคการเงินยังมีสภาพคล่องของระบบอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง อัตราดอกเบี้ยทรงตัวในระดับต่ำมาเป็นเวลานาน ไม่ได้ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวตามที่คาดหวังไว้ (ผู้จัดการ 110544)

-กรมศุลกากร ยอมรับอาจจัดเก็บรายได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เหตุจากภาวะเศรษฐกิจโดยรวมตกต่ำ

รายงานข่าววันที่ 14 พ.ค. 2544 จากการเปิดเผยของแหล่งข่าว ก.คลัง ว่า ตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงมาตั้งแต่ปลายปี 2543 จนถึงผ่านมา 1 ไตรมาสของปี 2544 ปรากฏว่าการจัดเก็บรายได้ของกรมศุลกากรต่ำกว่าเป้าหมายเมื่อเทียบกับช่วงไตรมาสแรกของปีที่ผ่านมา และว่า เท่าที่ประมาณสถานการณ์ตามภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำในขณะนี้ ประกอบกับประเทศไทยจะต้องเดินตามกรอบพันธกรณี ที่จะต้องลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าต่างๆ ให้เหลือเพียงร้อยละ 0-5 เท่านั้น ทำให้การจัดเก็บรายได้เข้าสู่รัฐในส่วนของกรมศุลกากรได้ไม่เต็มที่ แม้ว่าตัวเลขการนำเข้าสินค้าของไทยในช่วงที่ผ่านมาเมื่ออัตราที่สูง เมื่อเทียบกับตัวเลขส่งออก ทั้งนี้ ทางกรมศุลกากรได้ประเมินตัวเลขการจัดเก็บรายได้ในปีงบประมาณ 2544 ไว้ว่า คงจะสามารถจัดเก็บภาษีเข้ารัฐได้ในอัตรายกยตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6-9 หรือคิดเป็นประมาณ 94,500 ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าเป้าหมาย 103,000 ล้านบาท ที่ให้กรมฯจัดเก็บในปีงบประมาณนี้ (ผู้จัดการ 140544)

2.2 ความเคลื่อนไหวของภาครัฐ

2.2.1 ความเคลื่อนไหวของผู้บริหารระดับสูงด้านเศรษฐกิจ

-นายกรัฐมนตรีพร้อมคณะเดินทางร่วมประชุมระดับโลกของนิตยสารฟอร์จูน

ระหว่างวันที่ 8-10 พ.ค. 2544 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และคณะ ซึ่งประกอบด้วย นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ รองนายกฯ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รมต.คลัง นายประจวบ ไชยสาส์น ตัวแทนทูตการค้า นายอดิศักดิ์ โทษารามิก รมต. พาณิชย และนายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รมต.อุตสาหกรรม ได้เดินทางไปยังฮ่องกงเพื่อร่วมประชุมระดับโลกของนิตยสารฟอร์จูน หรือ 2001 ฟอร์จูน โกลเบิล ฟอร์รัม โดยนายกรัฐมนตรีของไทยจะเป็นหนึ่งใน 4 ของผู้นำที่จะขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ด้วย ซึ่งนายกฯได้กล่าวสุนทรพจน์ในหัวข้อ The Next Generation Asia ท่ามกลางผู้สนใจเข้าฟังประมาณ 800 คน ทั้งนี้นายกฯได้เน้นถึงความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียที่จะต้องค้นหาจุดยืนทางยุทธศาสตร์ การพัฒนาร่วมมือกันอย่างไรใกล้ชิดทั้งด้านการค้าและการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การผลิตและการสร้างสรรค์สินค้าที่มีคุณภาพใหม่ในระดับโลก และยังได้กล่าวยืนยันว่าประเทศไทยยังยึดนโยบายเศรษฐกิจเสรี พร้อมทั้งยินดีต้อนรับนักลงทุนทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่ และยึดมั่นต่อพันธกรณีต่างประเทศโดยไม่มีภทรถอยกลับ การรายงานใด ๆ ที่ตรงกันข้ามนี้เป็นสิ่งที่ปราศจากความเป็นจริง ซึ่งรัฐบาลไทยได้สร้างบรรยากาศและกลไกในการกระตุ้นให้เกิดนักธุรกิจรุ่นใหม่ ๆ รวมทั้งสร้างโอกาสและโครงการใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

นอกจากนั้น นายกรัฐมนตรีของไทยยังให้คำมั่นว่าจะฟื้นฟูการปฏิรูปเศรษฐกิจที่ทรุดโทรมของไทย พร้อมยืนยันว่าการตั้งข้อสังเกตว่าไทยจะปิดประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องไม่เป็นความจริง และสร้างความเสียหายให้กับไทย นายกฯ ของไทย กล่าวว่า ภายใน 2 สัปดาห์นี้ รัฐบาลไทยจะประกาศใช้กฎหมายใหม่ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เริ่มต้นกระบวนการบริหารหนี้เสียจำนวนมหาศาล ซึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ให้คำมั่นที่จะปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมต่อบรรดาลูกหนี้และเจ้าหนี้ และจะยึดมั่นในความโปร่งใสและรวดเร็ว

นายกฯ ของไทยยังกล่าวด้วยว่า งานสำคัญแรก คือการฟื้นฟูความมั่นใจต่อความสามารถของรัฐบาลในการเร่งสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบเศรษฐกิจ และการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (อ.ส.ม.ท. 08-090544)

2.2.2 รัฐบาลออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นรอบใหม่ ศูนย์วิจัย กลสิกรไทยวิเคราะห์ภาวะมาตรการอาจต้องใช้เวลาดังระยะหนึ่งกว่าจะเห็นผลได้

นายยงยุทธ ปิยะไพรัช โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ในวันที่ 14 พ.ค. 2544 ได้มีการประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และได้ประเมินสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าของไทย ว่ามีความถดถอย และจะส่งผลให้การส่งออกของไทยไม่ได้ตามเป้าหมาย รัฐบาลจำเป็นต้องออกมาตรการกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ ได้แก่ เร่งการใช้จ่ายงบประมาณเงินกู้ที่ติดค้างอยู่ในรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานต่าง ๆ การวางโครงสร้างพื้นฐานให้คนตกงาน ด้วยการฝึกภาษา คอมพิวเตอร์ ฝึกอาชีพภาคการเกษตร การพยาบาล และการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนนำประสบการณ์และความรู้ไปสร้างรายได้ จากนั้นรัฐบาลจะเสริมเงินเข้าไปให้เพื่อเปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส นอกจากนี้ ยังมีมาตรการหาผู้ลงทุนใหม่จากต่างประเทศ ด้วยการสร้างกองทุนรวมต่างชาติ (แมตซิง ฟันด์) ส่วนการแก้ปัญหาด้านการส่งออกที่ขณะนี้มีคำสั่งซื้อเข้ามา แต่มีปัญหาการปล่อยสินค้า แม้ผู้ส่งออกจะมีแอล-ซี แต่ทำแพคเกจ-เครดิตไม่ได้ รัฐบาลจึงให้ ธนาคารเพื่อส่งออกและการนำเข้าแห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกันแก้ปัญหาต่อไป และมาตรการสุดท้ายตลาดใหม่ที่มีปัญหาขอสินค้าส่งออกไม่ได้ ที่ประชุมเห็นควรให้ทำแอดแควนซ์เทรด หรือการหักลบบัญชีซื้อขายระหว่างสองประเทศ เพื่อให้ประหยัดในการทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างการซื้อขาย (อ.ส.ม.ท. 140544)

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ศูนย์วิจัยกลสิกรไทย ได้เสนอบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ โดยชี้ว่า มาตรการดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในท่ามกลางภาวะความอ่อนแอของเศรษฐกิจไทยในขณะนี้ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า บางมาตรการอาจต้องใช้เวลาดังระยะหนึ่งกว่าจะเห็นผล เช่นมาตรการช่วยเหลือคนตกงาน โดยการจัดฝึกอบรมแรงงาน (re-training) น่าจะหวังผลได้ในระยะปานกลางมากกว่าระยะสั้น เนื่องจากต้องใช้เวลาระยะหนึ่งก่อนที่แรงงานที่ได้รับการอบรมจะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือสามารถหันไปประกอบอาชีพใหม่ได้ ดังนั้น ศูนย์วิจัยกลสิกรฯ จึงเห็นว่ารัฐบาลน่าจะเร่งสร้างงานไปพร้อมๆ กับการฝึกอบรมทักษะแรงงานด้วย

ส่วนมาตรการร่วมลงทุนในกองทุนในลักษณะ Matching Fund กับต่างประเทศนั้น ก็น่าที่จะเป็นมาตรการที่หวังผลในระยะปานกลางเช่นกัน โดยคาดว่า จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขของการลงทุนต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ในเรื่องของธุรกิจที่จะเข้าไปลงทุน ในขณะเดียวกัน เม็ดเงินจริงที่จะเข้าสู่ระบบก็ยังคงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของนักลงทุนเอกชนต่างชาติเป็นหลัก ซึ่งก็ยังคงต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและผลตอบแทน แม้ว่าจะมีรัฐบาลร่วมลงทุนอยู่ 25% ก็ตาม มีความเป็นไปได้ว่า การใช้เงินลงทุนในลักษณะนี้ อาจจะไปสู่กระแสการเก็งกำไรระยะสั้นในตลาดหุ้น ซึ่งอาจจะไม่เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพภาคการผลิตของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลควรที่จะพิจารณาจัดสรรเงินลงทุนดังกล่าวอย่างรอบคอบ เช่นน่าจะลงทุนไปในโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาการวิจัย เพื่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (ผู้จัดการ 18, 210544)

2.2.3 คณะรัฐมนตรีผ่านงบประมาณปี 2545 ขาดดุลเพิ่มอีก 5 หมื่นล้านบาท เป็นเท่ากับ 2 แสนล้านบาท ทำให้วงเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเป็น 1.023 ล้านบาท

เมื่อวันที่ 15 พ.ค. 2544 คณะรัฐมนตรีได้ผ่านความเห็นชอบให้การจัดทำงบประมาณปี 2545 ขาดดุลเพิ่มอีก 5 หมื่นล้านบาท จากเดิมที่ตั้งไว้ 1.5 แสนล้านบาท รวมเป็นเท่ากับ 2 แสนล้านบาท ทำให้วงเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นจาก 973,000 ล้านบาท เป็น 1,023,000 ล้านบาท ส่วนรายรับยังอยู่ที่ 823,000 ล้านบาท ทำให้การขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้นจาก 2.7% ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) เป็น 3.5% ของจีดีพี และการขาดดุลเงินสดเพิ่มจาก 2.5% ต่อ จีดีพี เป็น 3.4% และหากรวมการขาดดุลของรัฐวิสาหกิจอีก 0.8% ต่อ จีดีพี จะทำให้การขาดดุลงบประมาณภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็น 4.3% ต่อจีดีพี และขาดดุลเงินสดเป็น 4.2% ต่อจีดีพี

จากการชี้แจงของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีว่า เม็ดเงินงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เป็นวงเงินที่ตั้งสำรองใช้ยามฉุกเฉิน ซึ่งนายกฯระบุว่า จะมีผลกระทบต่อเงินเพื่อประมาณ 0.1% ส่วนตัวเลขหนี้สาธารณะก็จะเพิ่มขึ้นไม่มาก ถือว่าการขาดดุลงบประมาณในขณะนี้ยังอยู่ในกรอบที่รับคำแนะนำจากนักเศรษฐศาสตร์ทั้งหลาย รวมทั้ง ไอเอ็มเอฟ

รายงานข่าวกล่าวว่า นอกจากที่ประชุมครม.จะพิจารณาเพิ่มวงเงินขาดดุลงบประมาณแล้ว ยังได้หารือการปรับปรุงงบประมาณของกระทรวง ทบวง กรม องค์การอิสระด้วย โดยที่ประชุมรับทราบผลการพิจารณาปรับเปลี่ยนแปลงรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2545 ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ รวมเป็นวงเงินทั้งสิ้น 109,898 ล้านบาท ประกอบด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง งบประมาณรายจ่ายในกรอบวงเงินจำนวน 101,625 .8 ล้านบาท และงบประมาณเพิ่มเติมนอกกรอบวงเงินจำนวน 8,272.2 ล้านบาท จากที่ส่วนราชการต่างๆ ขอเพิ่มเติมมาจำนวน 49,922.2 ล้านบาท สำหรับกระทรวงที่ได้รับจัดสรรงบประมาณมากที่สุด จากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งล่าสุด คือกระทรวงศึกษาธิการได้งบประมาณทั้งสิ้น 162,393.5 ล้านบาท รองลงมาคือทบกลาง 133,840.5 ล้าน

บาท, กระทรวงการคลัง 114,605.3 ล้านบาท, กระทรวงมหาดไทย 109,315.1 ล้านบาท ส่วนกระทรวงที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด คือกระทรวงยุติธรรม ได้งบประมาณจำนวน 1,654.8 ล้านบาท รองลงมาคือกระทรวงอุตสาหกรรม 4,289.4 ล้านบาท, กระทรวงการต่างประเทศ 4,359.3 ล้านบาท (ผู้จัดการ, กรุงเทพฯ 160544)

2.2.4 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งให้ ม.ร.ว. ปรีดิยาทร เทวกุล เป็น ผู้ว่าการคนใหม่

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พ.ค. 2544 ที่ประชุมได้มีมติให้ความเห็นชอบการถอดถอนหม่อมราชวงศ์จตุตงมล โสณกุล จากตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และแต่งตั้งหม่อมราชวงศ์ปรีดิยาทร เทวกุล ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ให้มีผลในวันถัดจากวันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ถอนหม่อมราชวงศ์จตุตงมล โสณกุล ออกจากตำแหน่ง โดยกระทรวงการคลังเสนอว่า รัฐมนตรีคลังในฐานะผู้มีอำนาจและหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485 ได้พิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การบริหารงานของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อการพัฒนากิจการภายในของธนาคารแห่งประเทศไทยเองแล้ว ยังส่งผลเกี่ยวเนื่องไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน อันมีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง และเชื่อมโยงไปถึงการแก้ปัญหาการเงินของประเทศอันเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาลอีกด้วย จึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาองค์กร การเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ต้องการมีการประสานที่ดี และมีคุณภาพที่เหมาะสมระหว่างความเป็นอิสระของธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะธนาคารกลางของประเทศ กับประสิทธิภาพและเอกภาพในการบริหารการเงินการคลังของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาอนุมัติดังกล่าว (มติ ครม. 290544)

ปฏิริยาจากฝ่ายต่างๆ ภายในคณะรัฐมนตรีไม่มีใครคัดค้านการปลด ม.ร.ว.จตุตงมล ในครั้งนี้ ส่วนใหญ่มองว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางนโยบายระหว่างรัฐบาลกับ ธปท. และเห็นว่าทั้งรัฐบาลและ ธปท. จะต้องเดินไปในทิศทางเดียวกันในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ด้านภาคเอกชนส่วนใหญ่ก็ขานรับผู้ว่า ธปท. คนใหม่ เชื่อว่าจะเข้ามาสานต่อนโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้อย่างดี การตอบสนองของตลาดหลักทรัพย์ แม้ว่าในวันรุ่งขึ้นดัชนีจะตกขบวนลงอย่างมาก แต่ในวันรุ่งขึ้นวันที่ 30 พ.ค. ดัชนีสามารถกลับมาปิดในแดนบวกได้ และเริ่มอยู่ในภาวะทรงตัวได้เร็ว ส่วนพรรคฝ่ายค้านรวมทั้งแกนนำพรรคชาติพัฒนา สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ไอเอ็มเอฟ มองว่าเป็นการเมืองเข้าแทรก และอาจจะส่งผลกระทบต่อ

ทางด้านสื่อมวลชนที่รายงานข่าวการปลด ม.ร.ว. จตุตงมล นั้นพบว่า สื่อตะวันตกเสนอเป็นข่าวใหญ่ โดยอ้างว่ามาจากความขัดแย้งด้านนโยบายปรับขึ้นดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ระหว่างผู้ว่าแบงก์ชาติกับนายกรัฐมนตรี โดยสำนักข่าวเอพีและเอเอฟพีรายงานว่าการปลดผู้ว่าการ ธ.แห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้สร้างความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะตลาดเงินและความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนสื่อมวลชนไทยนั้นโดยทั่วไปรายงานอย่างเป็นกลางๆ และได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุการที่รัฐบาลสั่งปลด ม.ร.ว.จตุตงมล ออกจากตำแหน่งว่ามีสัญญาณบอกเหตุถึงความขัดแย้งตั้งแต่เริ่มตั้งรัฐบาล โดยเริ่มจากนโยบายการเงินบาท ที่รัฐบาลต้องการให้ ธปท.แทรกแซงค่าเงินบาท แต่ ธปท.เห็นว่าควรปล่อยให้เงินบาทตามกลไกตลาด ประเด็นที่ 2 คือเรื่องของการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ของธนาคารเพื่อปล่อยกู้ ซึ่ง ธปท.ไม่เห็นด้วย 3. หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินจำนวนมหาศาลที่รัฐบาลต้องการให้ ธปท.และกองทุนฟื้นฟู ดูแล แต่ ธปท.ต้องการให้รัฐบาลชดเชย โดยผ่านวิธีการงบประมาณ 4. การจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (ทีเอเอ็มซี) ที่ ม.ร.ว.จตุตงมล ไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะซ้ำซ้อนกับที่ ธปท.ทำอยู่ 5. รัฐบาลต้องการให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบคงที่ เพื่อควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้าย แต่ ธปท.ต้องการให้ลอยตัว และ ฟางเส้นสุดท้ายที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนตัวผู้ว่าการ ธปท.คือนโยบายด้านดอกเบี้ยที่ ม.ร.ว.จตุตงมล ส่งอีเมลถึงสมาชิกข้อมูลข่าวสารของ ธปท.ชี้แจงนโยบายอัตราดอกเบี้ย และขอความเห็นจากนักลงทุนทั่วโลก ซึ่งนายกฯ มองว่าเป็นการลือขี้ (ข่าว น.ส.พ., อ.ส.ม.ท. 28-310544)

2.2.5 คณะรัฐมนตรีผ่านร่างกฎหมายจัดตั้ง ทีเอเอ็มซี แล้ว อาจผลักดันออกเป็นพระราชกำหนด

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันนี้ มีมติเห็นชอบร่างกฎหมายจัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (ทีเอเอ็มซี) โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกฯ ระบุว่าที่ประชุมได้ท้วงติงข้อกฎหมายบางประการที่นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศ เสนอ จึงจะมีการปรับปรุงอีกเล็กน้อย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาจะไปหารือกับนายมีชัย เพื่อแก้ไขต่อไป นายกฯยังยอมรับว่าอาจมีการผลักดันกฎหมายดังกล่าวเป็นพระราชกำหนด เนื่องจากมีแนวโน้มว่าจะมีการเสนอเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่ทัน

ทั้งนี้ มูลเหตุที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงิน ที่มีสิทธิโอนเข้าไป ทีเอเอ็มซีประมาณ 1.39 ล้านล้านบาท แบ่งเป็น เอ็นพีแอล แบงก์รัฐ 1.14 ล้านล้านบาท, แบงก์เอกชน 250,000 ล้านบาท ในส่วนหนี้เสียของธนาคารเอกชน เมื่อหักการตัดหนี้สูญ และหักการ

สำรวจแล้วในส่วนที่เหลือโอนเข้าที่เอเอ็มซี 140,000-150,000 ล้านบาท ซึ่งคิดจากมูลหนี้ที่มีเจ้าหนี้ 2 รายขึ้นไป เพราะหากใช้เกณฑ์เจ้าหนี้ 3 รายขึ้นไปอย่างที่มองไว้เดิมจะมีหนี้เสียที่ได้รับโอนมาประมาณ 70,000 ล้านบาท ซึ่งน้อยเกินไป

ก่อนหน้านี้ นายทง พิทยะ ประธานคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารหนี้โดยคุณภาพของสถาบันการเงิน เปิดเผยถึงแนวทางการโอนหนี้โดยคุณภาพของธนาคารของรัฐเข้าไปบริหารในบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (ทีเอเอ็มซี) ที่มีมูลหนี้กว่า 1 ล้านล้านบาท ว่าร่างกฎหมายรองรับทีเอเอ็มซี ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และได้มีการสรุปแนวทางการโอนทรัพย์สินในส่วนธนาคารของรัฐแล้ว โดยสินทรัพย์ที่โอนมาจากธนาคารกรุงไทย และอยู่ภายใต้การบริหารงานของบริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท รวมทั้งมีเจ้าหนี้รายเดียว จะให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ สุขุมวิท บริหารงานและเปิดประมูลเอง ส่วนเจ้าหนี้ที่มี 2 รายขึ้นไปจะโอนไปให้ทีเอเอ็มซีบริหาร ส่วนกรณีของธนาคารศรีนคร และนครหลวงไทย ต้องโอนไปบริหารที่ บบส.เพชรบุรี ก่อนที่จะโอนไปบริหารที่ทีเอเอ็มซีสำหรับกรณีของไทยธนาคาร ให้ตัดสินใจเองว่าจะเลือกแนวทางใด (ข่าว น.ส.พ. และ อ.ส.ม.ท. 13,17,290544)

2.3 ความเคลื่อนไหวภาคเอกชนและสถาบันการเงิน

2.3.1 หนี้เสียธนาคารไทยทั้งระบบ ณ สิ้นเดือน เม.ย. 2544 เพิ่มขึ้นอีก อยู่ที่ระดับ 19.4%

รายงานจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เกี่ยวกับหนี้เสียของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ณ สิ้นสุดเดือนเม.ย. 2544 มีจำนวนทั้งสิ้น 795,917.96 ล้านบาท หรือคิดเป็น 19.4% ของสินเชื่อรวม แบ่งเป็นหนี้เสียของธนาคารพาณิชย์เอกชน 487,488.06 ล้านบาท หรือ 18.29% และหนี้เสียของธนาคารพาณิชย์รัฐ จำนวน 308,429.90 ล้านบาท หรือคิดเป็น 21.45% ของสินเชื่อรวม ทำให้หนี้เสียทั้งระบบเพิ่มขึ้นจากสิ้นเดือนมี.ค. 2544 ซึ่งอยู่ที่ 786,200.17 ล้านบาท หรือ 19.20% ของสินเชื่อรวม

รายงานกล่าวไว้ว่า หนี้เสียธนาคารพาณิชย์เอกชน ณ สิ้นเดือน เม.ย. อยู่ที่ 487,488.06 ล้านบาท หรือ 18.29% ของสินเชื่อรวม เพิ่มจากสิ้นเดือน มี.ค. ที่มีจำนวน 481,376.48 ล้านบาท หรือ 18.13% ของสินเชื่อรวม ส่วนหนี้เสียธนาคารรัฐสิ้นเม.ย. อยู่ที่ 308,429.90 ล้านบาท หรือ 21.45% เพิ่มจากสิ้นเดือน มี.ค. ที่มีจำนวน 304,823.69 ล้านบาท หรือ 21.17% ของสินเชื่อรวม (ผู้จัดการ 230544)

รายงานข่าวกล่าวอีกว่า ในรอบเดือน เม.ย. ที่ผ่านมา ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งมีเอ็นพีแอลเพิ่มขึ้นจากเดือน มี.ค. โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารกรุงเทพ เพิ่มขึ้นประมาณ 6 พันล้านบาท โดยยอดเอ็นพีแอล ณ 30 เม.ย. อยู่ที่ 150,905.99 ล้านบาท หรือคิดเป็น 19.33% ของสินเชื่อ เมื่อเทียบกับเมื่อสิ้นเดือนมี.ค. ซึ่งอยู่ที่ 144,903.92 ล้านบาท หรือ 18.55% (กรุงเทพธุรกิจ 220544)

2.4 ความเคลื่อนไหวตลาดเงินและตลาดทุน

2.4.1 ตลาดหุ้นผันผวน: ก.ล.ต. รับมือปัญหาหุ้นหุ้น

ความเคลื่อนไหวตลาดหุ้นไทยในเดือน พ.ค. เต็มไปด้วยความผันผวน และมีบรรยากาศการเก็งกำไรสูง ดัชนีปรับตัวอยู่ในช่วง 300-315 จุด เคลื่อนไหวตามปัจจัยข่าวและเหตุการณ์ต่างๆในเดือน พ.ค.

ในช่วงต้นเดือนดัชนีได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากระดับ 299.52 จุดในวันที่ 2 พ.ค. ไปอยู่ที่ระดับ 316.13 จุดในวันที่ 10 พ.ค. ปัจจัยที่ทำให้ดัชนีพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เนื่องมาจากการเข้ามาไล่ซื้อหุ้นในกลุ่มสถาบันการเงิน โดยเฉพาะหุ้นไทยธนาคาร ซึ่งภายในเวลาไม่ถึงเดือน ราคาหุ้นได้พุ่งขึ้นมาจาก 2.20 บาท/หุ้น มาอยู่ที่ระดับ 40 บาท/หุ้น โดยไม่มีปัจจัยรองรับ จากการที่ราคาหุ้นไทยธนาคารเคลื่อนไหวผิดปกติ ทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จึงได้เข้ามาตรวจสอบการซื้อขายหุ้นพบว่า บล.หยวนต้า (ประเทศไทย) มีการกระทำในลักษณะยั่วยุให้เกิดการซื้อขายหุ้นธนาคารไทยธนาคารในลักษณะสร้างราคา ส่งผลให้การเคลื่อนไหวราคาหุ้นของหลักทรัพย์ดังกล่าวผิดไปจากปกติ ก.ล.ต. จึงได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 16 พ.ค.ห้ามบล.หยวนต้า ทำการรับคำสั่งซื้อขายหุ้นจากลูกค้าเป็นการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 24 พ.ค.เป็นต้นไป จนกว่าบริษัทจะได้แก้ไขปรับปรุงระบบการกำกับดูแล และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมในเชิงสนับสนุน หรือยั่วยุให้ลูกค้ามีการซื้อขายหลักทรัพย์ที่อาจส่งผลกระทบต่อ หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อลูกค้าบริษัท ตลาดหลักทรัพย์ อุกฤษณ์หลักทรัพย์ และตลาดทุนโดยรวม คำสั่งห้ามหยวนต้าซื้อขายหุ้นชั่วคราว ทำให้บรรยากาศตลาดหุ้นในช่วงกลางเดือนไม่ค่อยดีนัก ดัชนีปรับตัวลดลง 7.22 จุด มาอยู่ที่ 300.25 จุด ในวันที่ 16 พ.ค. นอกจากนั้น นักลงทุนยังกังวลต่อปัจจัยทางการเมืองและการตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการชุกหุ้นของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงอีก ปิดที่ระดับ 298.21 ปรับตัวลดลง 2.43 จุด ในวันที่ 21 พ.ค.

ในช่วงปลายเดือน ตลาดหุ้นกลับมาคึกคักอีกครั้ง ตอบรับข่าวมาตรการฟื้นฟูตลาดทุน และตลาดตราสารหนี้ของรัฐบาล โดยในภาคตลาดทุนให้ตลาดหลักทรัพย์ไปขยายสัดส่วนที่บริษัทจดทะเบียนต้องกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์จาก 10% เป็น 15-20% เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้กับตลาด และยังมีการลดภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทจดทะเบียนเพิ่มเติมอีกด้วย

ถึงแม้ว่า จะมีข่าวการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักลงทุนในดัชนีของ มอร์แกน สแตนเลย์ แคปิตอล อินเด็กซ์ (เอ็มเอสซีไอ) ซึ่งจะปรับลดน้ำหนักลงทุนของไทยจาก 0.08% เหลือ 0.04% นั้น บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า ผลกระทบจากแนวโน้มการปรับน้ำหนักคงจะไม่รุนแรง

แรง เนื่องจากเป็นที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว รวมทั้งตลาดอื่นๆ หลายแห่งในภูมิภาคก็มีการปรับน้ำหนักการลงทุนให้ลดลงด้วยเช่นกัน ตลาดตอบรับข่าวนี้ในทางบวก ทำให้ดัชนีปรับตัวสูงขึ้นไปแตะระดับ 316.88 จุด ในวันที่ 28 พ.ค.

ส่วนข่าวการตัดสินใจปลด ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) แบบสายฟ้าแลบของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในวันที่ 29 พ.ค. ได้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในตลาดหุ้นให้ปรับตัวลดลงทันที โดยมีแรงเทขายจากนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการกระทำของรัฐบาล และมองว่า ธปท.ที่เป็นหน่วยงานหลักของประเทศกำลังถูกแทรกแซงจากการเมือง ดัชนีตลาดหุ้นไทยจึงปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ระดับ 309.47 ปรับตัวลง 7.42 จุด หรือลดลง 2.34%

ในวันที่ 30 พ.ค. ตลาดหลักทรัพย์แจ้งว่า ก.ล.ต. มีมติเห็นสมควรให้ บล.หยวนต้า (ประเทศไทย) ดำเนินธุรกิจได้ตามปกติ เนื่องจากบริษัทได้นำเสนอแผนแก้ไขปรับปรุงระบบการกำกับดูแล และแนวทางปฏิบัติของบริษัท ตลอดจนการดำเนินการมีความคืบหน้าจนน่าเชื่อถือว่าจะไม่มีเหตุการณ์การซื้อขายในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอีก ดัชนีหุ้นปิดตลาดในวันที่ 31 พ.ค. ที่ระดับ 310.13 จุด (ข่าวหนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ เดือน พ.ค. 44)

2.4.2 เงินบาทแข็งค่าขึ้น ตอบรับนโยบายคุมเข้มของ ธปท.

ภายหลังจากที่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ประกาศมาตรการใหม่ให้ผู้มีบัญชีเงินบาทแต่มีถิ่นฐานอยู่นอกประเทศต้องรายงานการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินบาทที่เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการศึกษาความเคลื่อนไหวของค่าเงินบาทในตลาดต่างประเทศเพื่อหามาตรการจำกัดการเก็งกำไรค่าเงินบาท จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ค่าเงินบาทปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากราคาเปิดตลาดเมื่อวันที่ 30 เม.ย. ที่ระดับ 45.68/72 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ปรับตัวทะลุผ่านระดับ 45.50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ โดยนักลงทุนส่วนใหญ่ได้ขายดอลลาร์สหรัฐออกมาบางส่วน เพื่อปรับสมดุลการถือครองดอลลาร์สหรัฐก่อนช่วงวันหยุดยาวในต้นสัปดาห์ของเดือน พ.ค. ซึ่งมีส่วนช่วยให้เงินบาทแข็งค่าสุดที่ระดับ 45.37 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ในวันที่ 3 พ.ค. อย่างไรก็ตาม เงินบาทแข็งค่าขึ้นได้ไม่มากนัก เนื่องจากมีแรงซื้อดอลลาร์จากผู้มีภาระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศค่อนข้างหนาแน่น ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนลงมาอยู่ที่ระดับ 45.54/57 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงกลางเดือน โดยค่าเงินบาทยังคงอ่อนไหวต่อตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีนัก

นอกจากนั้น ค่าเงินบาทยังคงได้รับความกดดันจากความไม่แน่นอนกรณี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ปกปิดทรัพย์สินที่ยังรอคอยผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้นักลงทุนและผู้นำเข้าได้ทยอยเข้าซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐ เพื่อปิดความเสี่ยงที่ระดับ 45.45/50 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ อย่างหนาแน่น ค่าเงินบาทปิดตลาดในวันที่ 25 พ.ค. ที่ระดับ 45.50/55 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ

ในสัปดาห์สุดท้ายของเดือน พ.ค. ค่าเงินบาทมีความผันผวน เนื่องจากข่าวคณะรัฐมนตรีปลดผู้ว่าการ ธปท. ในวันที่ 29 พ.ค. ได้สร้างความตกใจให้กับนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนไล่ซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐเทขายเงินบาท ส่งผลให้เงินบาทอ่อนค่าลงไปต่ำสุดที่ 45.64 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ แต่หลังจากนั้นไม่นานมีแรงเทขายเงินดอลลาร์สหรัฐเข้ามาทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้นทันทีเกือบ 20 สตางค์ โดยแข็งค่าสุดที่ 45.45 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การได้ผู้ว่าการธปท. คนใหม่ ถือเป็นปัจจัยบวกที่ส่งผลทางเทคนิคที่ทำให้ค่าเงินบาทปรับตัวแข็งขึ้น เนื่องจากนักลงทุนมองว่าจะมีการปรับเพิ่มดอกเบี้ย ผู้ที่ถือครองดอลลาร์สหรัฐจึงเทขายและเข้าซื้อเงินบาทแทน

ในวันที่ 30 พ.ค. ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอีก โดยปิดที่ระดับ 45.38-45.40 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ท่ามกลางปริมาณซื้อขายที่ค่อนข้างหนาแน่น เนื่องจากตลาดเกรงว่า ธปท. จะมีการออกมาตรการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศใหม่ที่เข้มงวดกว่าเดิม ทำให้นักลงทุนในตลาดต่างประเทศเทขายเงินดอลลาร์สหรัฐ ไล่ซื้อเงินบาทเก็บไว้เพื่อป้องกันความเสี่ยง (ข่าว น.ส.พ. และเว็บไซต์ เดือน พ.ค. 44)

3. รวบรวมทรรศนะทางด้านเศรษฐกิจ

3.1 ทรรศนะต่อนโยบายเศรษฐกิจจากองค์กรภาคเอกชน

3.1.1 วาณิชธนกิจระดับท็อปของสหรัฐชี้เอเชียตะวันออกต้องทบทวนยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการค้าต่างประเทศและการดึงดูดเงินลงทุนจากภายนอก ชูทักษิณเหนือมหาธีร์ปฏิเสธโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเดิม

ฝ่ายวิจัยของบริษัทมอร์แกน สแตนลีย์ ดิน วิดเตอร์ ของสหรัฐ ได้เปิดเผยรายงานแนวโน้มเศรษฐกิจที่ชี้ว่า เอเชียตะวันออกจะต้องทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของตนเสียใหม่ในขั้นรากฐาน และระบุว่า ประเทศไทยที่นำโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้กลายเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ปฏิเสธโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเดิมของเอเชียตะวันออก ซึ่งเน้นการขยายแรงงานราคาถูกสำหรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งการขยายทรัพยากรเกษตร ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ในราคาถูก รายงานได้ระบุว่า ในการกล่าวสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทยในที่ประชุมฟอรัม โกลบอล ฟอรัม ที่ฮ่องกงเมื่อต้นเดือน พ.ค. ที่ผ่านมา ทำให้ไทยเป็นประเทศแรกๆ ที่เริ่มต้นขับเคลื่อนขบวนการแปรรูปโครงสร้างเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก หาใช่ประเทมาเลเซีย ที่ถึงแม้มหาธีร์ โมฮัมหมัด นายกรัฐมนตรีมาเลเซียจะใช้

วาจาและน้ำเสียงที่ต่อต้านตะวันตก แต่ก็เป็นการกล่าวประณามสิ่งชั่วร้ายที่ติดมากับระบอบทุนนิยมและระบอบเสรีประชาธิปไตยแบบตะวันตกเท่านั้น

รายงานของมอร์แกน สแตนลีย์ฯ กล่าวว่า "เราเชื่อว่าคุณทักษิณต้องการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เป็นทางเลือกซึ่งต่างออกไป โดยจะเป็นยุทธศาสตร์ซึ่ง "ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและทักษะของประเทศได้มากที่สุด ด้วยการสำรวจตลาดเฉพาะส่วนของเราเอง ขณะที่หาหลักประกันให้เกิดความสมดุลระหว่างยุทธศาสตร์ซึ่งอาศัยทรัพยากรเป็นพื้นฐาน กับความเคลื่อนไหวอันมีการบารวร้องกันมาก เหลือเกินในการก้าวไปสู่ยุคสมัยซึ่งอาศัยความรู้เป็นฐาน" ...เราเชื่อว่า แนวความคิดของคุณทักษิณ มีค่าควรแก่การวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน เนื่องจากความเห็นของเขาเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการประกาศไม่เอาแล้วอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก จากผู้นำของเอเชียแปซิฟิกทรายหนึ่ง ซึ่งได้โดยดำเนินการตามโมเดลเศรษฐกิจเอเชียตะวันออกอย่างแข็งขันเรื่อยมา"

รายงานกล่าวด้วยว่า "ในทศวรรษของเราแล้ว ความพยายามของประเทศไทยที่จะก้าวให้พ้นจาก EAEM (East Asia Economic Model) น่าจะมีนัยสำคัญใหญ่หลวง ขณะที่บรรดาผู้นำเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ ซึ่งยังคงบาดเจ็บจากวิกฤติการเงินเอเชียปี 1997-98 ดูยังมีความสงสัยข้องใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของพวกเขา ในเมื่อ EAEM ที่เคยใช้ๆ กันมา กลับกำลังแสดงให้เห็นว่า ยากที่จะนำมาปฏิบัติให้ได้ผลในช่วงเวลานี้" และได้กล่าวในตอนท้ายว่า "เราเชื่อว่าคำประกาศของคุณทักษิณเป็นการแสดงถึงก้าวสำคัญก้าวแรกในการมุ่งสู่การบังเกิดของข้อเสนอยั่งยืน และการพังทลายลงในที่สุดของ EAEM" และได้เสนอว่า จากนี้มาที่จะทำการสำรวจอย่างจริงจังยิ่งขึ้นเพื่อค้นหายุทธศาสตร์การพัฒนาทางเลือกสำหรับประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิกโดยเฉพาะ (มติชน 230544, ผู้จัดการ 240544)

3.2 ทรรศนะต่อแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจจากนักวิชาการ

3.2.1 อย่่าสับสนระหว่าง "โลกาภิวัตน์" กับ "เสรีนิยมใหม่" และแนวคิดเศรษฐกิจทางเลือกอื่น ๆ

วรพล พรหมกนิบุตร เสนอทรรศนะในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 9 พ.ค. 2544 ว่า ปัญญาชนจำนวนหนึ่งตีความหมายให้ "เสรีนิยมใหม่" มีคุณค่าเทียบเท่า "โลกาภิวัตน์" หรือได้มีความพยายามจะอธิบายว่า "โลกาภิวัตน์" คือสิ่งเดียวกันกับ "เสรีนิยมใหม่" ซึ่งมีรูปธรรมสำคัญทางปฏิบัติประกอบไปด้วย กิจกรรมการค้าเสรีตามกรอบข้อกำหนดของดับเบิลยูทีโอ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้กลายเป็นสนามผลประโยชน์เอกชน และอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวที่บริหารจัดการได้เป็นระยะ และมีแนวโน้มจะตั้งข้อรังเกียจใครก็ตามที่วิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ว่าเป็นพวกต่อต้านโลกาภิวัตน์ เป็นพวกคนขวางโลก ทวนกระแสความเป็นจริงของโลกาภิวัตน์ที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ หรือเพื่อฝืนเลื่อนลอย

บทความได้ยกตัวอย่างว่า นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้เคยตกเป็นเหยื่อของการตราหน้าแบบนี้มาแล้ว เมื่อตัดสินใจปฏิเสธข้อเสนอนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจแบบ "เสรีนิยมใหม่" ของไอเอ็มเอฟ และนายกรัฐมนตรีของไทย ก็ตกเป็นเหยื่อของข้อกล่าวหาดังกล่าวเช่นกันที่ได้แสดงทัศนะต่อที่ประชุมเอสแคป ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2544 ว่า ประเทศในเอเชียควรตรวจสอบทบทวนความถูกต้องของแนวทางเศรษฐกิจแบบตะวันตก (ซึ่งความหมายลึกๆ ก็คือ แนวทางแบบเสรีนิยมใหม่ตามข้อเสนอแนะของไอเอ็มเอฟ ธนาคารโลก องค์การการค้าโลก) ว่ามีความเหมาะสมจริงจังก้อย่างไรกับสภาพการณ์รายละเอียดของแต่ละประเทศ ผู้เชี่ยวชาญลัทธิเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่หลายคน ได้มีปฏิกริยาตอบโต้ว่านายกรัฐมนตรีไทยอย่างจูนเจียว ด้วยการตั้งข้อกล่าวหาว่านายกรัฐมนตรีของไทย เป็นพวกถอยหลังเข้าคลอง ต้องการกระตุ้น "ลัทธิชาตินิยมใหม่" และเลยเถิดไปถึงการตั้งข้อกล่าวหาว่านายกรัฐมนตรีแสดงทัศนะปิดกั้นการลงทุนระหว่างประเทศ ส่อแสดงถึงท่าทีที่ต้องการ "ปิดประเทศ" ตัดขาดจากโลกาภิวัตน์อันศิวิไลซ์

บทความได้อธิบายคำว่า "เสรีนิยมใหม่" ว่าเป็นเพียงรูปแบบความคิดและแนวทางปฏิบัติทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ที่มีการเผยแพร่ถึงกันอย่างค่อนข่างกว้างขวาง ในประชาคมโลกปัจจุบัน ทั้งนี้ โดยอาศัยแรงหนุนผลักดันทั้งจากอำนาจรัฐ, อำนาจทุน และอำนาจข่าวสาร ข้อมูลที่บริหารจัดการโดยเครือข่ายองค์กรระดับชาติ และองค์กรข้ามชาติในกลุ่มประเทศทุนนิยมยักษ์ใหญ่ของโลกยุคปัจจุบัน และระบุว่าภายในกระแสโลกาภิวัตน์ยุคปัจจุบัน ไม่ได้มีแต่เพียงการนำเสนอ เผยแพร่ หรือแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเพียงรูปแบบเดียว หากได้มีความพยายามนำเสนอรูปแบบเศรษฐกิจอื่นๆ เป็นทางเลือกนอกเหนือไปจากลัทธิ "เสรีนิยมใหม่" ด้วยเช่นกัน โดยมีทั้งส่วนที่เป็นการคัดค้านต่อต้านลัทธิเสรีนิยมใหม่อย่างสุดซึ้ง จนกระทั่งถึงรูปแบบผสมผสานยอมรับบางส่วนของแนวทางเสรีนิยมใหม่ แต่ปฏิเสธบางส่วนหรือสังเคราะห์หลายๆ ส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความเหมาะสมสำหรับการประยุกต์เพื่อแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เป็นจริงยิ่งกว่าการยึดถือคัมภีร์ต้นแบบของลัทธิเสรีนิยมใหม่

บทความยังได้ยกตัวอย่างรูปแบบกิจกรรมที่เรียกกันว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" ว่าเป็นทางเลือกเชิงประยุกต์ที่สำคัญแนวทางหนึ่ง ที่นำเสนออยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน ทำนองเดียวกับที่แนวทางมาตรการเศรษฐกิจของรัฐบาลมาเลเซีย ก็เป็นรูปแบบประยุกต์เฉพาะตัวอีกกรณีหนึ่ง ซึ่งรับรู้กันภายในกระแสโลกาภิวัตน์ด้วย (กรุงเทพธุรกิจ 090544)

ความเคลื่อนไหวด้านประชากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน

1. ความเคลื่อนไหวด้านประชากร

1.1 ความเคลื่อนไหวด้านประชากรและคุณภาพชีวิต

1.1.1 สสำรวจพบคนว่างงานลดลง ตัวเลขล่าสุด 1.41 ล้านคน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2544 พบว่า มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 62.74 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 33.20 ล้านคน

ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 30.68 ล้านคน ผู้ว่างงาน 1.41 ล้านคน และผู้ที่รอฤดูกาล 1.10 ล้าน คน ส่วนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน มีจำนวน 13.63 ล้าน คน และมีผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มี ประมาณ 15.91 ล้านคน

สำหรับภาวะการมีงานทำของประชากร พบว่า จำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้น 30.68 ล้านคน เป็นจำนวนผู้ทำงานในภาคเกษตร ประมาณ 11.41 ล้านคน และนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 19.28 ล้านคน

เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้วพบว่า จำนวนผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นประมาณ 390,000 คน โดยผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 1 ล้านคน คือ เพิ่มขึ้น 18.28 ล้านคน เป็น 19.28 ล้านคน สำหรับผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนลดลงคือลดลงจาก 12.02 ล้านคน เหลือ 11.41 ล้านคน หรือ ลดลงประมาณ 610,000 คน

ด้านภาวะการว่างงานของประชากร จากการสำรวจในเดือน ก.พ.2544 พบว่า จำนวนผู้ว่างงานมีประมาณ 1.41 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้วมีจำนวนที่เท่ากัน แต่ถ้าคิดเป็นอัตราการว่างงาน ลดลงเล็กน้อยคือ จากร้อยละ 4.3 เป็นร้อยละ 4.2 ทั้งนี้ ก่อนหน้านั้น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทยหรือทีดีอาร์ไอ รายงานว่าในปี 2544 อัตราการว่างงานจะสูงขึ้น โดยรวมถึง 1.5 ล้านคน โดยเฉพาะผู้จบการศึกษาระดับ ปวส. ขึ้นไปจะมีจำนวนถึง 330,000 คน (ผู้จัดการ 180544, กรุงเทพธุรกิจ 140544)

- กสิกรไทยชี้ว่างงาน 1.4 ล้านคน

ก่อนหน้านั้นบริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ได้วิเคราะห์และคาดการณ์สถานการณ์ว่างงานของประเทศไทยในปี 2544 ว่า หากรัฐบาลไม่มีมาตรการฟื้นเศรษฐกิจ และเร่งขยายการจ้างงานอย่างเป็นทางการจะมีผู้ว่างงาน 1.4 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4.5 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ที่มีจำนวนผู้ว่างงาน 1.31 ล้านคน เป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 4.3

ศูนย์วิจัยกสิกรไทยชี้ถึงสาเหตุของการว่างงานในปี 2544 ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นว่า เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว โดยคาดว่าจะขยายตัวไม่เกินร้อยละ 3 ส่วนการส่งออกที่เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชะลอตัว และการจ้างงานอาจขยายตัวต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก (กรุงเทพธุรกิจ 140544)

1.2 ความเคลื่อนไหวด้าน เด็ก สตรี และคนด้อยโอกาส

1.2.1 คนพิการเตรียมเสนอ พ.ร.บ. สุขภาพ อยากรักษาผู้ป่วยยอนาถา

นายชูศักดิ์ จันทยานันท์ ประธานสมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เปิดเผยมในการประชุม "เครือข่ายประชากรผู้พิการเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพ" ซึ่งจัดขึ้นที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อ.แวมิม จ.เชียงใหม่ ว่า ในปัจจุบันจำนวนคนพิการที่ขึ้นทะเบียนอย่างเป็นทางการมีเพียงประมาณ 10 ล้านคน แต่หากรวมเอาพ่อแม่ หรือครอบครัวของผู้พิการเข้าไปด้วย จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากความพิการนั้น น่าจะสูงถึง 18-20 ล้านคน คิดเป็น 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ ที่ผ่านมามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือดูแลผู้พิการคือ พ.ร.บ.ฟื้นฟูผู้พิการ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดทำขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 หรือ 10 ปีที่แล้ว ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทำให้ผู้พิการในประเทศไทยตกอยู่ในสภาพ "ผู้ด้อยโอกาส" อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการศึกษา หรือเรื่องสุขภาพ

นายชูศักดิ์ กล่าวว่ ในเรื่องสุขภาพนั้น ผู้พิการไทยต้องอยู่ในสถานะของผู้ป่วยสงเคราะห์ หรือผู้ป่วยยอนาถา การให้การดูแลรักษาเป็นไปตามสภาพของการรักษาผู้ที่มีฐานะยากจนทั่วไป แต่สำหรับผู้พิการแล้วมีความยากลำบากในการเดินทาง ในการเคลื่อนไหวร่างกาย ความทุกข์ความลำบากนั้นจึงมีมากเป็นพิเศษ

ในโอกาสที่กำลังมีการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยจะมีการจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติขึ้นมาเป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพของประเทศไทยนั้น ทางเครือข่ายผู้พิการได้มีการรวมตัวของกลุ่มผู้พิการเป็น 3 เครือข่ายใหญ่ คือ องค์การคนพิการทุกประเภท องค์การผู้ปกครองหรือครอบครัวของเด็กพิการ และองค์กรพัฒนาเอกชนด้านคนพิการ โดยมีองค์กรแกนหลัก เช่น มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ (มพก.) สมาคมคนพิการทุกชนิดแห่งประเทศไทย กลุ่มและองค์กรผู้พิการ-ครอบครัวของผู้พิการ รวมกว่า 10 องค์กร เห็นว่า เป็นโอกาสที่จะได้ให้มีมาตรการดูแลช่วยเหลือผู้พิการให้ดีและตรงกับความต้องการมากยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำโครงการ "เสริมสร้างเครือข่ายผู้พิการ เพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพ" ขึ้น (ผู้จัดการ 240544)

1.3 ค่าจ้างและสวัสดิการแรงงาน

1.3.1 วันแรงงานกับข้อเสนอแรงงาน 15 ข้อ รัฐบาล 'ทักษิณ' รับปากแต่อาจไม่ทำ

เนื่องในโอกาสวันแรงงานแห่งชาติ วันที่ 1 พ.ค. 2544 กลุ่มผู้ใช้แรงงานจากทั่วประเทศกว่า 2 หมื่นคนได้มาร่วมชุมนุม ณ ห้องสนามหลวงเพื่อยื่นข้อเรียกร้องจำนวน 15 ข้อต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่เดินทางไปเป็นประธานเปิดงานวันแรงงานแห่งชาติ ปี 2544 และวันโรงงานสีเขียวอย่างเป็นทางการ พร้อมรับฟังการปราศรัยของผู้นำแรงงาน และรับข้อเรียกร้องจากผู้ใช้แรงงานซึ่งปีนี้มีจำนวน 15 ข้อ

โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวปราศรัยกับผู้ที่มาร่วมงานตอนหนึ่งว่า ขอทำความเข้าใจกับผู้ใช้งานแรงงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะทั้งนายรัฐมนตรีและผู้ใช้งานจะต้องเดินไปข้างหน้าด้วยกันเพื่อชาติและลูกหลาน ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องการให้ตัวแทนผู้ใช้แรงงานได้มีโอกาสเข้ามาทำงานกับรัฐบาล เพื่อให้เกิดมุมมองที่กว้างขวาง โดยนายฯ ขอเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาของชาติ ต่อไปสำหรับข้อเรียกร้องของผู้ใช้งานทั้ง 15 ข้อนั้น นายกรัฐมนตรีกล่าวว่าได้รับมาด้วยความเข้าใจเรื่องใดที่ทำได้จะตัดสินใจทันทีโดยไม่รีรอแต่เรื่องใดที่ยังติดภาระด้านงบประมาณก็ต้องขอผ่อนผันไปก่อน

นายอิระวัชร์ จันทระเสวี ปลัด ก.แรงงานฯ กล่าวถึงข้อเรียกร้องของผู้ใช้งาน 15 ข้อว่าหลายเรื่องเป็นเรื่องที่ ก.แรงงานฯ ดำเนินการอยู่แต่คงต้องอาศัยเวลา เช่น การจัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ส่วนเรื่องการประกันการว่างงาน โดยให้รัฐบาลจ่ายเงินสมทบเท่ากับลูกจ้าง และนายจ้าง ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องข้อที่ 1 นั้นเป็นสิ่งสำคัญ แต่ยอมรับว่าเป็นจุดอ่อนที่สำนักงานประกันสังคมและ ก.แรงงานฯ ผิดพลาด เพราะเรื่องนี้ต้องทำในช่วงที่เศรษฐกิจดี มีการขึ้นเงินเดือนมากๆ อย่างไรก็ตาม มีการพิจารณาคืบหน้าไปพอสมควรแต่คงจะไม่เสร็จในปี "ถ้าจะทำการประกันการว่างงานในประเทศไทย ควรจะต้องเก็บสมทบเท่าไร เรามีข้อมูลแล้ว การจ่ายเงินในกรณีการว่างงานจะจ่ายกี่เดือน" และกล่าวว่าในปีนี้จะมีการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติครั้งสุดท้าย เมื่อเดือน พ.ย. 2543 มีคนว่างงานประมาณ 1.22 ล้านคน หรือร้อยละ 3.6 ของกำลังแรงงานทั่วประเทศ

ขณะที่นายเสนห์ ตันติเสนาะ ประธานคณะกรรมการจัดงานและประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการประปานครหลวงกล่าวว่า ข้อเสนอของคณะกรรมการจัดงานวันแรงงานแห่งชาติจำนวน 15 ข้อนั้น เรื่องเร่งด่วนที่อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือผู้ใช้แรงงาน คือ ขอให้รัฐบาลออกประกาศพระราชกฤษฎีกาประกันสังคม กรณี "ประกันการว่างงาน" ซึ่งรัฐบาลน่าจะดำเนินการได้ภายในปีนี้ หรืออย่างช้าที่สุดภายในปี 2545 โดยรัฐบาลต้องจ่ายเงินสมทบเท่ากับลูกจ้างและนายจ้าง

นอกจากนี้ อยากให้รัฐบาลเร่งรัดการจัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเป็นหน่วยงานอิสระไม่อยู่ในโครงสร้างระบบราชการ การปฏิบัติตามอนุสัญญาแรงงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ใช้งาน ยุติและทบทวนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทุกประเภทกิจการ รวมทั้งบริการสาธารณะ ส่วนเรื่องค่าจ้างขั้นต่ำนั้น ไม่ได้มีการเรียกร้อง แต่จะขอให้สร้างมาตรฐานในการปรับเงินเดือนหรือค่าจ้างให้กับผู้ใช้แรงงาน

ด้านนายประเทือง แสงสังข์ ประธานสภาองค์กรลูกจ้างสภาแรงงานแห่งประเทศไทย กล่าวว่า กลุ่มผู้ใช้แรงงานจำนวนมากที่มารอฟังคำปราศรัยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายฯ ในวันนี้ ต่างแสดงความผิดหวังไปตามๆ กัน เมื่อนายฯ ไม่ได้รับปากว่าจะแก้ไขปัญหาแรงงานอย่างที่พรรคไทยรักไทยใช้เป็นนโยบาย ในการหาเสียงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปจนได้จัดตั้งรัฐบาล ว่าถ้าได้จัดตั้งรัฐบาล จะนำปัญหาแรงงานเข้าสู่การพิจารณาเป็นอันดับต้นๆ ทั้งเรื่องการปรับค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นตามอัตราค่าครองชีพ และการประกาศพระราชกฤษฎีกาประกันการว่างงาน แต่คำปราศรัยของนายฯ ไม่มีตอนใดที่จะทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานสบายใจได้ว่ารัฐบาลจะแก้ปัญหาให้ จึงจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องกันไป

ศ.นิคม จันทรวีฑูร นักวิชาการอาวุโสด้านแรงงาน กล่าวถึงสถานการณ์แรงงานปัจจุบันว่า ประเด็นสำคัญคือการทำงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้างระยะ 2 -3 ปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้าง ลูกจ้างลดหย่อนไปมาก จึงอยากให้นายกรัฐมนตรีได้มาหารือผลักดันความร่วมมือเหล่านี้ให้ทั้ง 2 ฝ่ายทำงานร่วมกันให้มากขึ้น โดยจัดเวิร์กช็อปด้านแรงงาน และเชิญผู้นำแรงงานทุกกลุ่มทั้งในเมืองและชนบททุกอาชีพมาพบปะกันร่วมกับนายจ้างเพื่อช่วยเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาแรงงาน "ผมอยากเห็น เพราะหลายปีมาแล้วผมไม่เคยเห็นลูกจ้าง นายจ้าง ประชุมร่วมกันอย่างใกล้ชิดว่าจะทำงานร่วมกันอย่างไรในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเช่นนี้ " (ผู้จัดการ 020544)

1.4 การสร้างชุมชนเข้มแข็ง

1.4.1 ก. เกษตรฯ อนุมัติเงินเพื่อชุมชนกว่า 1,800 ล้าน

นายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รมต.เกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยภายหลังเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตรฯ ที่ประชุมได้เห็นชอบอนุมัติโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตชุมชนวงเงิน 1,850 ล้านบาท ที่ได้เสนอให้มี

การจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ในตำบลน่าร้อง 8 แห่งและแผนการเตรียมการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรทั่วประเทศ ในตำบลหลักและตำบลขยาย เพื่อรองรับโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรและข้าราชการ รวมทั้งโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ 76 จังหวัด โดยในเบื้องต้นได้อนุมัติค่าใช้จ่าย 470.09 ล้านบาท สำหรับโครงการน่าร้อง 8 แห่งดังกล่าว ส่วนที่เหลือต้องจัดทำรายละเอียดมาเสนอต่อไป และกล่าวว่าที่ประชุมอนุมัติโครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรวงเงิน 700 ล้านบาท เพื่อทำโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่ 5 แห่ง โดยรวมพื้นที่รับประโยชน์ฤดูฝน 1,023,815 ไร่ ฤดูแล้ง 455,267 ไร่ จำนวนเกษตรกร 80,255ครัวเรือน วงเงิน 433.70 ล้านบาท (สำนักข่าวจีเอ็นเอ็น 210544)

1.4.2 อนุมัติพักหนี้เพิ่ม 2.6 แสน อีสานเข้าโครงการมากที่สุด

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) วันที่ 1 พ.ค. 2544 ว่า ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการและแนวทางในการดำเนินโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล ผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ตามที่ก.คลังเสนอ โดยเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม ได้แก่ เกษตรกรที่มีวงเงินกู้ค้างชำระกับ ธ.ก.ส. ไม่เกิน 1 แสนบาท และไม่ประสงค์จะกู้เงินเพิ่มเกินกว่าวงเงิน 1 แสนบาท ตลอดระยะเวลา 3 ปี ในการเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้คาดว่าจะมีเกษตรกรกลุ่มดังกล่าว รวม 267,656 ราย จำนวนหนี้เงินกู้ไม่เกิน 19,025 ล้านบาท

ทั้งนี้ แนวทางและระยะเวลาในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือจะเป็นรูปแบบเดียวกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ที่ ครม.มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 20 มี.ค. 2544 ส่วนกรณีที่จะต้องมีการจัดสรรเงินเพิ่มเติมให้กับ ธ.ก.ส. รัฐบาลอาจจำเป็นต้องพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณให้ หากมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกินกว่าวงเงินที่เคยมจัดสรรให้แก่ ธ.ก.ส. ประมาณ 7 พันล้านบาท

นายที ขลิบทอง รมช.เกษตรฯ กล่าวว่า เกษตรกรที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ซึ่งทางกระทรวงการคลังรวบรวมตัวเลข ณ วันที่ 31 มี.ค. 2544 จะมีจำนวน 2,379,788 ราย วงเงิน 94,056 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดิมที่เป็นลูกหนี้ ธ.ก.ส. ซึ่งมีวงเงินกู้ไม่เกิน 1 แสนบาท จำนวน 2,112,132 ราย วงเงิน 75,031 ล้านบาท โดยแยกเป็นลูกหนี้ชั้นดี 1,362,411 ราย วงเงิน 54,502 ล้านบาท ลูกหนี้ทั่วไป 502,159 ราย วงเงิน 16,208 ล้านบาท ลูกหนี้ค้างชำระ 515,218 ราย วงเงิน 23,346 ล้านบาท

นายทีกล่าวว่า ตัวเลขเกษตรกรที่แสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการพักหนี้ ณ วันที่ 18 เม.ย. 2544 มีจำนวนทั้งสิ้น 144,168 ราย วงเงิน 5,448.03 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นเกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ 51,939 ราย วงเงิน 2,241.27 ล้านบาท เกษตรกรที่ขอ ลดภาระหนี้ จำนวน 92,229 ราย วงเงิน 3,206.76 ล้านบาท

ด้านนายวราเทพ รัตนากร รมช.คลัง กล่าวว่า จำนวนเกษตรกรที่ขอเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ แยกออกเป็นเกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ 40% และขอลดภาระหนี้ โดยขอลดอัตราดอกเบี้ยลงจากเดิมที่ต้องจ่าย 3% จำนวน 60% ของผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนเงินที่ทาง ก.คลังจัดให้ ธ.ก.ส. ซึ่งเหลืออยู่ประมาณ 1 พันล้านบาทนั้น คาดว่าจะเพียงพอในการรองรับเกษตรกรเพิ่มอีก 2.6 แสนราย โดยการขอเข้าโครงการพักชำระหนี้ เกษตรกรสามารถแสดงความจำนงได้ถึงวันที่ 30 มิ.ย. 2544 และระหว่างการพักชำระหนี้ ก.เกษตรฯก็จะจัดแผนฟื้นฟูให้ อาทิ การให้ข้อมูลในเรื่องของการลดต้นทุนทางการผลิต การหาตลาดรองรับ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและปรับคุณภาพ สำหรับจำนวนตัวเลขของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักหนี้เพิ่มมากที่สุด คือ ภาคอีสาน รองลงมาคือ ภาคเหนือและภาคใต้ (ผู้จัดการ 020544)

1.5 ความเคลื่อนไหวแรงงานต่างประเทศ

1.5.1 แรงงานเอเชียประท้วง ขอความเป็นธรรมในวันแรงงานโลก

มีรายงานว่าในวันแรงงานโลกปีนี้ได้มีการชุมนุมประท้วงในประเทศต่างๆ ทั่วเอเชีย ทั้งออสเตรเลีย ได้หวัน กัมพูชา มาเลเซีย ส่วนใหญ่เรียกร้องให้รัฐปกป้องแรงงาน ขอขึ้นค่าแรง และสิทธิการทำงานที่เป็นธรรมยิ่งขึ้น

วันที่ 1 พ.ค. 2544 แรงงานและนักกิจกรรมทั่วโลกจัดชุมนุมประท้วงเนื่องในวันแรงงานโลก เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมจากนายจ้างและรัฐบาล โดยในออสเตรเลีย กลุ่มนักต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ราว 600 คน ก่อเหตุปะทะกับตำรวจในเมืองบริสเบน รัฐควีนส์แลนด์ หลังไม่พอใจแผนพัฒนาย่านธุรกิจในเมืองบริสเบน และอีกหลายเมืองใหญ่ ส่งผลให้มีผู้ถูกจับกุม 23 คน ได้รับความเจ็บอย่างน้อย 1 คน ส่วนในนครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย กลุ่มผู้ประท้วงเรียกร้องให้ปิดตลาดหลักทรัพย์ มีผู้ถูกจับ 3 คน ส่วนในกรุงแคนเบอร์รา เมืองหลวงของออสเตรเลีย มีผู้ประท้วงราว 200 คน ปิดล้อมบริเวณอาคารสำนักงานใหญ่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ออสเตรเลีย ขณะที่ในเมืองเมลเบิร์น รัฐวิกตอเรียมีการเผาหุ่นนายกรัฐมนตรีจอห์น โฮเวิร์ด นอกตลาดหลักทรัพย์ โดยอ้างว่าเพื่อขยับยั้งความละโมภของภาคธุรกิจ

การเคลื่อนไหวเนื่องในวันแรงงานโลกยังมีขึ้นบนเกาะฮ่องกง โดยสมาชิกสภาสหภาพแรงงานฮ่องกง และเกาหลุนราว 30 คน เดินทางไปทำเนียบรัฐบาล กล่าวหาคณะบริหารเขตปกครองพิเศษฮ่องกงว่า ไม่ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิคนงาน หรือแก้ไขกฎหมายแรงงานที่ล้าหลังนานกว่า 30 ปี จากนั้นกลุ่มผู้ใช้แรงงานชาวฟิลิปปินส์ เนปาล ศรีลังกา ไทย และอินโดนีเซีย ที่ทำงานในฮ่องกงราว 300 คน เดินทางไปสมทบ เพื่อเรียกร้องให้รัฐยกเลิกกฎหมายข้อบังคับให้คนงานต้องหางานใหม่ให้ได้ภายใน 2 สัปดาห์หลังตกงาน

ในกัมพูชา กลุ่มคนงานโรงงานสิ่งทอหญิงกว่า 2,000 คน เดินทางในกรุงพนมเปญ เรียกร้องขอขึ้นค่าแรง และลดชั่วโมงทำงาน ตำรวจต้องปิดกั้นถนนสายหลักหลายสายในเมือง ด้านนายสม ริงสี ผู้นำพรรคฝ่ายค้านขึ้นปราศรัยหน้ารัฐสภา สนับสนุนข้อเรียกร้องของคนใช้แรงงานในประเทศให้ได้รับค่าจ้างเพิ่ม และตั้งศาลแรงงานอิสระ โดยมีตำรวจหลายร้อยนายตั้งรั้วกั้นรักษาความสงบ

ด้านสภาพสภาพแรงงานมาเลเซีย ซึ่งเป็นองค์กรแรงงานใหญ่สุดในประเทศ เป็นแกนนำจัดประท้วง เรียกร้องให้รัฐปกป้องงานให้คนท้องถิ่น ยุติการจ้างคนงานต่างชาติ โดยระบุว่ามีคนงานชาวมาเลเซียกว่า 90,000 คน กำลังจะตกงานจากผลกระทบเศรษฐกิจชะลอตัวในสหรัฐ และประเทศคู่ค้าในภูมิภาค ปัจจุบันมีคนงานต่างชาติกว่า 1 ล้านคน ส่วนใหญ่จากอินโดนีเซีย บังกลาเทศ และฟิลิปปินส์ เข้าไปทำงานในประเทศ

แรงงานไต้หวันก็เผชิญปัญหาแรงงานต่างชาติเข้าไปแย่งงานเช่นกัน โดยจำนวนแรงงานต่างด้าวมีจำนวนราว 300,000 คน ส่วนใหญ่จากฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม ทำให้ในวันแรงงานมีชาวไต้หวันหลายพันคนเดินทางประท้วงตามท้องถนนในกรุงไทเป เรียกร้องให้รัฐปกป้องงานให้ชาวไต้หวัน และเร่งลดอัตราว่างงานที่เมื่อเดือน มี.ค.ทำสถิติสูงสุดในรอบ 15 ปี (กรุงเทพฯธุรกิจ 020544)

2. ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ความเคลื่อนไหวสารพิษในสิ่งแวดล้อม

2.1.1 พป. ไม่เห็นเหตุโศกโศกตปครองมั่นใจขณะคดีเตรียมหลักฐานพร้อมผู้

สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พป.) ไม่เห็นกลุ่มโคบอลต์-60 ยื่นฟ้องศาลปกครอง เตรียมหลักฐานผู้พร้อมยื่นยันเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ดีที่สุดแล้ว และ ก.วิทยาศาสตร์ยังไม่ยอมเปิดผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเหตุการณ์โคบอลต์ ขณะนี้กลุ่มผู้ฟ้องเริ่มมีอาการกำเริบ ผลเก่ามีอาการพุพองมากขึ้น

หลังจากคณะทำงานติดตามให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์โคบอลต์-60 รั่วไหล ได้ยื่นฟ้อง พป.ต่อศาลปกครอง ในข้อหาเจ้าหน้าที่ละเลยการปฏิบัติงานโดยบรรจุเป็นคดีดำหมายเลข 1516/44 นายมนูญ อร่ามรัตน์ รองเลขาธิการสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (พป.) กล่าวว่า ยังไม่เห็นเรื่องการยื่นฟ้องศาลปกครองของกลุ่มผู้ฟ้อง คงจะต้องรอศาลเรียก แต่อย่างไรก็ตามคงจะต้องมีการหารือกับอัยการในเรื่องข้อกฎหมายด้วย ซึ่งในส่วนของ พป. เองจะต้องเตรียมหลักฐานเพื่อสู้คดีในชั้นศาล เพราะเรามั่นใจว่าที่ผ่านมาเราได้ปฏิบัติหน้าที่ของเราดีที่สุดแล้ว ไม่มีข้อบกพร่องใดๆ เรายึดหลักฐานที่เชื่อว่าสามารถสู้คดีได้

ด้านความเจ็บหน้าอาการของกลุ่มผู้ฟ้องโคบอลต์-60 ที่เคยได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 3 ราย คือ นายจิตรเสน จันทรสชา นายบุญถึง ศิลา และนายสนธยา สระปฐม กลุ่มชาเลี้ยงที่ได้รับรังสีโคบอลต์-60 และเคยมีอาการดีขึ้น ขณะนี้แผลเก่าได้เกิดกำเริบ มีอาการพุพองขึ้นมาอีกแล้ว

น.ส.ไอลา อรุณวงศ์ กลุ่มพลังงานทางเลือก กล่าวว่า ล่าสุดนายสนธยา ซึ่งเป็นแผลที่ฝ่ามือด้านขวาและได้รับการรักษาจนแผลแห้ง ได้มีแผลพุพองที่บริเวณนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ จนต้องปรึกษาแพทย์ที่โรงพยาบาลราชวิถีเมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2544 ที่ผ่านมา และแพทย์ได้ตัดเนื้อและข้อนิ้วหัวแม่มือทิ้งไปแล้ว ส่วนนายบุญถึง ที่ได้รับการแปะเนื้อที่บริเวณขาขวาและกลับไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัด ก็กำลังประสบปัญหาเดียวกัน "เท่าที่ได้ติดตามผู้ป่วยทั้งหมดอยู่ระหว่างการทำใจ เนื่องจากจะต้องรักษาตัว เพราะแผลที่ลุกลามขึ้นมาอีกรอบ และยังคงเตรียมตัวขึ้นศาล อีกทั้งเป็นช่วงโรงเรียนเปิดเทอม กลุ่มผู้ฟ้องที่มีภาวะทางครอบครัวแต่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ค่อนข้างมีปัญหาในการดำรงชีพอย่างมาก"

ส่วนกรณีกลุ่มผู้ฟ้องโคบอลต์-60 ได้ยื่นฟ้องบริษัททมลสุโกศล น.ส.ไอลากล่าวว่า เมื่อวันที่ 14 พ.ค.2544 ที่ผ่านมาศาลได้ไต่สวนนางจิตราภรณ์ เจียรอุดมทรัพย์ เจ้าของร้านขายของเก่าสมจิตร์ ไปแล้วรอบหนึ่ง

ส่วนกลุ่มชาเลี้ยงคงเป็นช่วงเดือนมิ.ย.นี้ โดยการเตรียมการด้านหลักฐานนั้นยังมีข้อขัดข้องอยู่บ้าง โดยเฉพาะหลักฐานชิ้นสำคัญที่จะนำไปฟ้องร้องทาง พป. ให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 109 ล้านบาทตามที่ได้เรียกร้องไปนั้น ขณะนี้ทางคณะทำงานเพิ่งได้รับหนังสือตอบรับจากนายสันตติ สมชีวิตา ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 20 เม.ย. 2544 ที่ผ่านมามาว่า ไม่สามารถให้สำเนาผลสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีโคบอลต์-60 กับทางกลุ่มได้

นางสาวไอลากล่าวว่า ก.วิทยาศาสตร์ฯ อ้างว่าจากการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยของคณะกรรมการบริหารงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ว่าขณะนี้ยังมีกระบวนการพิจารณาต่อเนื่องในเรื่องทางวินัย ซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ เก่งกว่าการเปิดเผยข้อมูลจะมีผลต่อการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้ขาดความเชื่อถือและด้อยประสิทธิภาพ ตามข้อกฎหมายใน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารในมาตรา 15 (2) ซึ่งเป็นสิทธิของส่วนราชการสามารถมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยได้

ส่วนการพิจารณาการจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 109 ล้านบาทจาก พป. ซึ่งครบกำหนดอายุ 180 วันของคณะกรรมการซึ่งมี นายปฐม แหมมเกตุ รองเลขาธิการ พป. เป็นประธานนั้น น.ส.ไอลดา กล่าวว่า หากผลสรุปออกมาว่า พป. ไม่มีความผิด ก็ไม่ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทน ซึ่งคงไม่ผิดคาดนัก ทางกลุ่มเตรียมทางแก้ไว้แล้วว่าจะให้ศาลปกครองเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือ (กรุงเทพฯ 210544)

2.2 ความเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อมเมือง

2.2.1 การประปานครหลวงยึดขึ้นค่าน้ำประปาคนกรุง

นายสมบัติ อุทัยสูง รมช.มหาดไทย ในฐานะกำกับดูแลการประปาคนหลวง (กปน.) กล่าวหลังการประชุมบอร์ด กปน. ว่า ขณะนี้ทาง กปน. มีนโยบายจะขึ้นค่าน้ำ ทำให้ตนร้อนใจ เลยถามว่าถ้าไม่ขึ้นค่าน้ำแล้วการประปาจะอยู่ได้หรือไม่ ก็ได้รับคำตอบว่าอยู่ได้ และยังมีการเฉลี่ยปีละ 1,500-2,000 ล้านบาท แต่ทาง กปน. ก็มีภาระเพราะไปกู้เงินเจบิก ทำให้ต้องจ่ายคืนทุกปีคือประมาณ 4,000-5,000 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าเงินที่ กปน. ได้กำไร ถ้า กปน. ไม่ขึ้นค่าน้ำ ก็จะมีผลให้หนี้สินเพิ่มขึ้นอีก ขณะที่ กปน. เก็บค่าน้ำลูกบาศก์เมตรละ 11.70 บาท ต่ำกว่าที่ตีอาไรโอให้เก็บ 13.50 บาท

อย่างไรก็ตาม ตนได้ขอร้องผู้ว่า กปน. ว่า ประชาชนกำลังเดือนร้อน ค่าไฟฟ้าเดือนหน้าก็มีข่าวว่าจะขึ้นอีก จึงขอให้ชะลอการขึ้นค่าน้ำไปอีก 4 เดือน ถึงสิ้นปีงบประมาณ 2544 ในเดือนกันยายน แล้วตุลาคมค่อยมาว่ากันใหม่ ถ้าจะขึ้นใหม่ตามแผนวิสาหกิจของการประปา คือ ขึ้นปีเว้นปี ไม่ใช่ขึ้นทุกปีตามมติ คคม. (ไทยรัฐ 240544)

2.3 ความเคลื่อนไหว ดิน น้ำ ป่า

2.3.1 'ประพัฒน์' ชี้โครงการปลูกป่าคลิบัตส์เงินท้ายาก

นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รมช.เกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยมถึงการเจรจาระหว่าง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกฯ กับ นายจูง หง จี นายกวจิน ในโครงการปลูกป่าคลิบัตส์ เพื่อป้อนโรงงานเยื่อกระดาษมูลค่า 4.5 หมื่นล้านบาท ว่า วัตถุประสงค์ของเงินต้องการเข้ามาปลูกป่าคลิบัตส์ และตั้งโรงงานเยื่อกระดาษในไทย ซึ่งเรื่องนี้.เกษตรฯต้องมาหารืออีกครั้งว่า การตั้งโรงงานดังกล่าวจะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ ทั้งนี้หากเห็นว่า ไทยสามารถจัดตั้งโรงงานเยื่อกระดาษได้เอง โดยส่งผลิตภัณฑ์ไปขายในจีนได้ทั้งหมด ไทยก็ควรจะเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งเองทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องตอบสนองผลการเจรจาดังกล่าว

นายประพัฒน์ กล่าวอีกว่า จากการสอบถามพื้นที่ป่าคลิบัตส์ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) พบว่า มีพื้นที่ประมาณ 1 แสนไร่ แต่มีปัญหาพื้นที่ปลูกป่าคลิบัตส์กระจาย ส่วนการตั้งโรงงานก็ต้องพิจารณาระยะทางการขนส่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต อย่างไรก็ตาม สำหรับพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมนั้น ตนเห็นว่า ควรจะส่งเสริมให้ปลูกในพื้นที่ดังกล่าวแต่ต้องพิจารณาว่า พื้นที่เหมาะสมที่จะปลูกพืชชนิดอื่นได้หรือไม่ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่เหมาะสม โดยกรมป่าไม้เห็นว่าพื้นที่เสื่อมโทรมมาก

นอกจากนั้น โครงการปลูกป่าคลิบัตส์จะต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมว่ามีผลกระทบหรือไม่ ซึ่งหากมีการส่งเสริมการปลูกต้นยูคาลิปตัสจริงๆแล้วจะต้องปลูกในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเท่านั้น เพราะต้นยูคาลิปตัสมีการดูดซับธาตุอาหารในดินสูง หากดูดซับมากเกินไปจะทำให้พื้นที่สูญเสียธาตุอาหารไปด้วย

แหล่งข่าวจาก ก.เกษตรฯ กล่าวว่า โครงการโรงงานเยื่อกระดาษและสวนป่าคลิบัตส์ของจีนนั้น ที่ผ่านมามีเงินเคยเสนอเรื่องมาที่กรมป่าไม้ แต่ต้องล้มเลิกไป เพราะเกษตรกรไม่เห็นด้วย และเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากยูคาลิปตัสเป็นพืชที่ดูดสารอาหารในดินมาก โดยเฉพาะพันธุ์ลูกผสมไฮบริด ดังนั้น กรมป่าไม้จึงล้มแผนลงทุนนี้กับจีน และเงื่อนไขของจีน ยังเป็นไปได้อย่างที่จะใช้พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรุงเทพฯ 220544)

2.3.2 น้ำป่าทะลัก "วังชัน" พัดบ้านพังกว่า 1,000 หลัง กว่า 30 ชีวิตจมน้ำโคลนเจอแล้ว 12 ศพ

มีรายงานข่าวว่า เมื่อเวลา 03.00 น. วันที่ 4 พ.ค. 2544 ได้เกิดน้ำป่าไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ อ.วังชัน จ.แพร่ หลังจากเกิดฝนตกติดต่อกันมา 2 วัน โดยกระแสน้ำได้ไหลทะลักอย่างรุนแรง เข้าท่วมบ้านป่าไผ่ บ้านวังกวาง บ้านน้ำพุ ต.แม่พุง, บ้านป่าสัก บ้านแม่ชะมวก ต.ป่าสัก, บ้านแม่สรอย ต.แม่สรอย, บ้านแม่กะต้อม ต.แม่กะต้อม และ ที่ ต.แม่ลา กระแสน้ำไหลเชี่ยวรุนแรง พัดบ้านเรือนเสียหายกว่า 1,000 หลังคาเรือน กว่า 100 หลังถูกน้ำซัดหายไปทั้งหลังในพริบตา ชาวบ้านนอนหลับไม่ทันหันน้ำ ถูกพัดจมน้ำโคลนสูญหายกว่า 30 คน ถนน-สะพานถูกตัดขาด ผู้ว่าฯสั่งระดมเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร หน่วยกู้ภัยช่วยเหลือ

นอกจากนี้ ยังมีสัตว์เลี้ยง ทั้งวัว ควาย และสุกร รวมทั้งสัตว์อื่นๆ ถูกน้ำพัดหายไปจำนวนมาก และบางตัวที่ถูกขัง หรือผูกมัดไว้ ต้องเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ ส่วนพื้นที่การเกษตร ทั้งสวนส้ม และสวนลำไย ในเบื้องต้นได้รับความเสียหายกว่า 1,000 ไร่ ความรุนแรงของกระแสน้ำป่าครั้งนี้ ยังได้พัดทำลายสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ศาลา สะพาน และถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านหลายจุด ถูกน้ำพัดขาด (กรุงเทพฯ 04.050544)

วันที่ 20 พ.ค. 2544 นายปานชัย บวรรัตนะปาน รองผู้ว่าราชการ จ.แพร่ แดงข่าวแก๊สอุมวชน กรณีที่เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้นที่ อ.วังชิ้น จ.แพร่ ได้สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้กับราษฎรจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้เสียชีวิตจนถึงขณะนี้ 37 คน (ผู้จัดการ 210544, กรุงเทพธุรกิจ 070544)

นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ รมช.แรงงานฯ เปิดเผยว่า เหตุการณ์น้ำป่าที่ไหลทะลักเข้าท่วมบ้านเรือนของชาวบ้านในครั้งนี้นับว่าร้ายแรง สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ไม่มีต้นไม้อุดกั้นน้ำไว้ได้ทำให้น้ำป่าไหลท่วมบ้านเรือนของชาวบ้านอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ฉะนั้นขอให้ชาวบ้านทุกคนจงช่วยกันอนุรักษ์ป่าในพื้นที่ไว้ และเพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านอย่างทันที่ ทางรัฐบาลจะเร่งพิจารณาทำกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทมอบให้กับชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ชาวบ้านนำเงินจำนวน 1 ล้านบาทไปประกอบอาชีพ เพื่อมีเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

สำหรับความเสียหายจากอุทกภัยน้ำป่าที่ไหลทะลักท่วมบ้านเรือนชาวบ้านในอ.เถิน จ.ลำปาง รวม 7 ตำบล 37 หมู่บ้าน ได้รับความเดือดร้อนจำนวน 4,635 หลังคาเรือน 18,270 คน โดยสิ่งสาธารณประโยชน์ได้รับความเสียหาย ประกอบด้วย ฝาย 20 แห่ง, ถนน 18 สาย สะพาน 13 แห่ง ลำเหมือง 2 แห่ง ทำนบ/พนัง 2 แห่ง ส่วนด้านการเกษตรมีพืชผลไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง ลำไย มะพร้าว มะนาว กล้วย ถูกกระแสน้ำพัดได้รับความเสียหายจำนวน 2,700 ไร่สำหรับสัตว์เลี้ยง ประกอบด้วย ไก่ 6,754 ตัว เป็ด 312 ตัว วัว 8 ตัว หมู 37 ตัว กบ 2,000 ตัว ปลา 71,800 ตัว ตะพาบน้ำ 8 ตัว รวมมูลค่าความเสียหายทั้งหมดจำนวน 25,990,000 บาท (กรุงเทพธุรกิจ 080544)

2.3.2 น้ำมันดิบรั่วไหลกลางทะเลระยอง

วันที่ 22 พ.ค. 2544 ได้เกิดเหตุน้ำมันดิบประมาณ 30,000 ลิตร รั่วไหลจากเรือบรรทุกน้ำมันชื่อ โคคาชิ ขณะขนถ่ายน้ำมันดิบที่ท่าเรือรับน้ำมันดิบของบริษัท อิลลาลายแอนซ์ รีไฟนิง จำกัด บริเวณที่เกิดการรั่วไหล อยู่ในทะเลห่างจากชายฝั่งมาตามหาด จ.ระยอง ไปทางทิศใต้ประมาณ 19 กม. ความเร็วลมขณะนั้นประมาณ 15 นอตพัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ คาดว่าสาเหตุมาจากการรั่วระหว่างเรือกับท่าเรือรับน้ำมันดิบ อย่างไรก็ตาม บริษัทได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมประสานงานไปยังบริษัท อีสต์ เอเชีย เรสปอนส์ จำกัด (EARL) จากสิงคโปร์ เพื่อส่งทีมปฏิบัติการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การขจัดคราบน้ำมัน โดยจะทำการบินไปประสานสลายคราบน้ำมัน

นายสุวิทย์ อินนา ผู้อำนวยการกองน้ำ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) กล่าวถึงกรณีน้ำมันรั่วจากเรือโคคาชิว่าเบื้องต้นตรวจพบว่า ข้อต่อท่อสำหรับขนถ่ายน้ำมันแตกและบริษัทได้ขออนุญาตใช้สารเคลือบ ซึ่งเป็นสารที่ใช้กำจัดคราบน้ำมันโดยวิธีฉีดจากเรือ และฉีดทางอากาศ โดยบริษัทได้ขอความร่วมมือจากกองทัพเรือให้ส่งเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยด้วย

ในที่สุด บริษัทอีสต์ เอเชีย เรสปอนส์ จำกัด (EARL) ประเทศสิงคโปร์ได้นำผู้ชำนาญการด้านกำจัดคราบน้ำมันปฏิบัติการฉีดสลายคราบน้ำมันที่เกิดเหตุ 45 นาที สามารถสลายคราบน้ำมันจนเหลือเพียงเล็กน้อย (กรุงเทพธุรกิจ, มติชน, ไทยโพสต์ 230544)

2.4 ความเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ

2.4.1 รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 127ชาติรับรอง 'สนธิสัญญา POPs' ห้ามหรือลดการใช้สารพิษตกค้างเรื้อรัง

วันที่ 23 พ.ค. 2544 รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมจาก 127 ประเทศรับรองสนธิสัญญาห้าม หรือลดการใช้สารเคมีอันตราย 12 ชนิด ที่มีฤทธิ์ร้ายแรงก่อให้เกิดมะเร็งและลดอัตราการเกิดของคนและสัตว์ ซ้ำยังสร้างความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมโลก

ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมกล่าวว่า สนธิสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษตกค้างยาวนาน (POPs) ซึ่งได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 23 พ.ค. 2544 และมีพิธีลงนามในวันที่ 24 พ.ค. 2544 นั้นนับเป็นก้าวอย่างประวัติศาสตร์ที่จะทำให้โลกปลอดภัยและสะอาดขึ้น นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างชื่นชมความสำเร็จในการผลักดันสนธิสัญญา POPs ซึ่งการเจรจาเพื่อร่างสนธิสัญญานี้ เริ่มขึ้นในประเทศแคนาดา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ก่อนที่จะบรรลุข้อสรุปลงตัวในเดือนธันวาคม ปีที่แล้วที่แอฟริกาใต้

สาระสำคัญของสนธิสัญญา POPs คือ การห้ามใช้สารเคมีอันตราย 12 ชนิด ซึ่งได้รับการขนานนาม "12 สารพิษ" ประกอบด้วย 1) อัลดริน 2) คลอเดน 3) เดลเดริน 4) ดีดีที 5) เอนดริน 6) เฮพตาคลอริ 7) ไนเร็กซ์ 8) ท็อกซาฟิน 9) โพลีคลอริเนเต็ด ไบฟีนีลล์ 10) เฮกซาคลอโรเบนซีน 11) ไดออกซิน และ 12) พูราน

สารเคมีส่วนใหญ่ เป็นสารเคมีที่ใช้ในรูปยาฆ่าแมลง อาทิ ดีดีที ซึ่งในภายหลังจะมีผลข้างเคียงที่เป็นอันตรายต่อคนและคน สสารเคมีเหล่านี้ตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมนานเป็นทศวรรษ อีกทั้งยังสะสมอยู่ในชั้นไขมันของมนุษย์และสัตว์ ซึ่งจะปะทะลายระบบภูมิคุ้มกันทำให้เกิดมะเร็งหรือกระทั่งลดปริมาณสเปิร์ม ส่วนโพลีคลอริเนเต็ด ไบฟีนีลล์ เป็นสารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรมไฟฟ้ารวมถึงเป็นส่วนผสมในสีและพลาสติก อย่างไรก็ตาม สารเคมีส่วนใหญ่ในจำนวน 12 สารพิษ เป็นสารเคมีที่ห้ามใช้ในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมมาช้านานแล้ว แต่ยังมีใช้แพร่หลายในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งพิษของสารเคมีเหล่านี้แทรกซึมและแพร่กระจายเป็นวงกว้าง ถึงขนาดที่ตรวจพบร่องรอยของสารพิษในพื้นที่ขั้วโลกเหนือ

สำหรับประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สารเคมีเพื่อต่อสู้กับการแพร่ระบาดของโรคมาลาเรีย ประมาณ 25 ประเทศ ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากองค์การอนามัยโลก

อนึ่ง ในบรรดาประเทศที่ลงนามรับรองสนธิสัญญา POPs รวมไปถึงสหรัฐอเมริกาด้วย ซึ่งทำให้ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ผู้นำสหรัฐได้รับการชื่นชมจากนานาชาติ หลังจากที่ยกถอนน้ำมันไซโคลเฮกซ์คลอไรด์อย่างหนักกรณีถอนตัวจากสนธิสัญญาเกี่ยวกับด้วยการแก้ปัญหาโลกร้อน (กรุงเทพฯธุรกิจ, ผู้จัดการ 240544)

3. ความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน

3.1 ความเคลื่อนไหวด้านพลังงานภายในประเทศ

3.1.1 รัฐบาลทักษิณสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงขอจดสิทธิบัตรการใช้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิง

พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ภายหลังเข้าเฝ้าถวายพระพรฯ เนื่องในวันฉัตรมงคล (5 พ.ค. 2544) ว่า รัฐบาลได้สนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ขอจดสิทธิบัตรการใช้ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับเครื่องยนต์ดีเซล ในเรื่องการหาพลังงานทดแทนโดยจะเร่งผลิตน้ำมัน "ไบโอดีเซล" จากปาล์ม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้รัฐบาลไปดำเนินการได้ ซึ่งรัฐบาลจะเร่งดำเนินการในเชิงพาณิชย์ เพราะการผลิตพลังงานน้ำมันจากปาล์มไม่มีอันตรายใดๆ "ถ้าผลิตจากตัวอื่นอาจใช้วัตถุดิบมากเกินไป จนเกิดการปนุกฎปาล์มได้ แต่ปาล์มไม่ต้องไปปนุกฎ ถ้าเป็นเรื่องของมันเป็นสำปะหลัง ก็จะต้องใช้พื้นที่ปลูกมาก ถ้าหมดที่แล้วก็อาจมีการไปปนุกฎปาล์มได้ ต้องระมัดระวังที่ดี "

นายทฯ กล่าวว่า ในส่วนของการแก้ไขราคาน้ำมันนั้น ขณะนี้รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้คน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร ประมง และขนส่ง ซึ่งจะพยายามลดราคาน้ำมันของ ปตท. ลง ทราบว่าบิ๊ม่อื่นๆ เช่น เซลล์ได้เริ่มทำตามแล้ว สำหรับส่วนอื่นกำลังอยู่ระหว่างการดูตัวเลขว่าจะหาทางปรับราคาขึ้นได้หรือไม่ (กรุงเทพฯธุรกิจ 060544, มติชน 070544)

3.1.2 เดือนพฤษภาคม ปตท. ลดราคาขายปลีกน้ำมันเบนซิน 80 สตางค์ ปลายเดือนเหลือ 16.79 บาท/ลิตรและลงนามในสัญญาจัดส่งดีเซลให้บขส.

วันที่ 28 พ.ค. 2544 นายพิชัย ชุณหวิชัย ผู้จัดการใหญ่ ปตท.น้ำมัน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเปิดเผยว่า จากที่ราคาน้ำมันสำเร็จรูป โดยเฉพาะน้ำมันเบนซิน 95 ในตลาดสิงคโปร์เริ่มอ่อนลงมาบ้างในช่วงปลายสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยในวันที่ 28 พ.ค. 2544 ราคาน้ำมันเบนซิน 95 อยู่ที่ระดับ 29.70 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล ปตท. จึงได้ปรับลดราคาน้ำมันขายปลีกเบนซินลง 30 สตางค์/ลิตร ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 29 พ.ค.2544 เป็นต้นไป ทำให้ราคาขายปลีกของ ปตท. ในเขตกทม. และปริมณฑล เป็นดังนี้ น้ำมันเบนซิน 95 อยู่ที่ 16.79 บาท/ลิตร น้ำมันเบนซิน 91 อยู่ที่ 15.79 บาท/ลิตร ส่วนน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ยังคงอยู่ที่ 14.54 บาท/ลิตร ทั้งนี้การปรับลดราคาน้ำมันขายปลีกเบนซินของปตท.ในครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ 3 ในรอบเดือนนี้ รวมลดราคาไปแล้ว 80 สตางค์/ลิตร (สำนักข่าวจีเอ็นเอ็น 280544)

วันที่ 29 พ.ค. 2544 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้มีพิธีลงนามในสัญญาซื้อขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีระหว่าง ปตท. กับบริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.) คิดเป็นมูลค่าซื้อขายทั้งสิ้นปีละประมาณ 560 ล้านบาท โดยนายพิชัย ชุณหวิชัย ผู้จัดการใหญ่ ปตท. น้ำมัน กล่าวว่า การลงนามในสัญญาครั้งนี้ นับว่าเป็นความร่วมมือของ 2 หน่วยงานรัฐบาลในการดำเนินธุรกิจ โดยรายละเอียดตามสัญญา ปตท. จะเป็นผู้จัดส่งน้ำมันดีเซลที่ใช้ในการขนส่งให้แก่ บขส. โดยเฉลี่ยประมาณ 40 ล้านลิตรต่อปี รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ น้ำมันหล่อลื่น น้ำมันเกียร์ น้ำมันเบรก น้ำมันไฮดรอลิก ฯลฯ โดยจำหน่ายในราคายุติธรรม ทั้งนี้สัญญาจะมีอายุ 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ลงนามจนถึงปี 2554 นอกจากนั้น ปตท.ยังได้อำนวยความสะดวก โดยติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้บริการเติมน้ำมันฯสถานีเดินรถในส่วนกลางให้แก่ บขส. อีกด้วย (สำนักข่าวจีเอ็นเอ็น 290544)

3.1.3 หุ้ม 50 ล้าน หุด โรงงานไบโอดีเซลเปิดกลางปี 2545

นายนิยม จุฬาสรีกุล อุปนายกสมาคมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไทย เปิดเผยว่า ในภาวะที่ราคาน้ำมันปรับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกษตรกรภาคใต้หันมาทำไบโอดีเซลออกสู่ท้องตลาด โดยใช้ น้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์ม ซึ่งในส่วนจังหวัดชลบุรีก็มีผู้ประกอบการผลิตไบโอดีเซลเช่นเดียวกัน โดยมีกำลังการผลิตประมาณวันละ 30,000 ลิตร แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตามในเบื้องต้นได้เตรียมเงินลงทุนประมาณ 50 ล้านบาทเพื่อสร้างโรงงานไบโอดีเซลโดยใช้ น้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์มในพื้นที่ อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี คาดว่าจะสามารถเปิดโรงงานได้ประมาณกลางปี 2545 พร้อมกันนี้ได้ดำเนินการศึกษาต่อไปเพื่อนำมันสำปะหลังและอ้อยมาใช้ในการผลิต ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สามารถผลิตได้ในพื้นที่ ทั้งนี้ หากโครงการสามารถดำเนินการได้จะส่งผลให้มันสำปะหลังมีราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 1.20 บาท และอ้อยจะมีราคาประมาณตันละ 700-800 บาท ซึ่งจะสร้างผลดีให้กับเกษตรกร เนื่องจากสามารถขายผลผลิตได้ราคาและไม่ต้องไปรวมตัวประท้วงเพื่อให้รัฐบาลแทรกแซงราคาเหมือนเช่นในอดีต (กรุงเทพฯธุรกิจ 150544)

วันที่ 18 พ.ค. 2544 ที่ทำเนียบรัฐบาล นายเสนาะ เทียนทอง ประธานกรรมการที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายติดตามการปฏิบัติราชการ กล่าวว่า ที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาผลผลิตปาล์มและน้ำมันมะพร้าว ได้เชิญ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกฯ และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ได้ข้อสรุปว่า ระยะเวลาประเทศประสบปัญหาพลังงานน้ำมัน จึงเห็นว่าน้ำมันปาล์มและน้ำมันมะพร้าวสามารถนำมาทดแทนน้ำมันดีเซลในรูปของไบโอดีเซล ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้ว จึงเห็นชอบให้กรมทะเบียนการค้าดำเนินการและรับรองส่วนผสมมาตรฐานของไบโอดีเซลเพื่อให้ถูกต้อง และสามารถใช้ได้ทั่วประเทศ อีกทั้งให้กรมสรรพสามิตงดเก็บภาษีน้ำมันไบโอดีเซล และให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เป็นหน่วยงานรับซื้อน้ำมันจากโรงงานน้ำมัน ซึ่งส่งถึงคลังการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย โดยน้ำมันดีเซลปาล์มราคาลิตรละ 12.65 บาท น้ำมันดีเซลมะพร้าวลิตรละ 10.18 บาท ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจใช้น้ำมันไบโอดีเซลเป็นอันดับแรก หากเหลือก็สามารถนำออกขายแก่ประชาชนต่อไป และให้ประชาชนสัมพันธ์กับเกษตรกรและโรงงานทั่วประเทศให้ทราบทั่วกัน

"คาดว่าจะสามารถผลิตน้ำมันไบโอดีเซลได้ 70 ล้านลิตรต่อปี นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มีกรณีศึกษาการนำน้ำมันก๊าดมาผสมกับน้ำมันมะพร้าว หรือน้ำมันปาล์มในอัตราส่วน 20 ต่อ 1 อีกด้วย เพราะทราบว่าอาจจะมีความปลอดภัย"

ด้าน พ.ต.ท. ทักษิณ กล่าวว่า ได้สั่งการให้ ปตท. รับซื้อน้ำมันปาล์มและน้ำมันมะพร้าวเพื่อนำมาผลิตไบโอดีเซลและให้นำมาขายกับรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเรื่องนี้สามารถลดมลภาวะได้ถึง 30 เปอร์เซ็นต์ ลดการนำเข้าน้ำมันดีเซลปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ และเกษตรกรสามารถขายมะพร้าวและน้ำมันปาล์มในราคาที่ดี ... สำหรับน้ำมันมะพร้าวที่ชาวบ้านคิดสูตรผสมกับน้ำมันก๊าดนั้น ทาง ปตท. ต้องการพิสูจน์ทางด้านวิชาการอีกครั้งว่ามีผลดีต่อเครื่องยนต์หรือไม่ และจะสั่งการให้โครงการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ให้เงินสนับสนุนเกษตรกรในการซื้อเครื่องปั้นมะพร้าว ตกราคาเครื่องละ 5 แสนบาท เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในเรื่อง 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ โดยได้คิดค่าขวัญเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้ไบโอดีเซลว่า "รักสิ่งแวดล้อม รักเกษตรกร ใช้ไบโอดีเซล"

นายแสวง บุญญาสุวัฒน์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและเทคโนโลยี ปตท. กล่าวว่า ที่ประชุมเห็นชอบให้ ปตท. นำน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และน้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์มาผสมลงในน้ำมันดีเซล ในสัดส่วน 10 : 90 % ตามลำดับ เพื่อผลิตเป็นไบโอดีเซลจำหน่ายให้หน่วยงานรัฐและขยายไปสู่ประชาชนทั่วไปต่อไป

ปตท. คาดว่าการผลิตไบโอดีเซลจะมีราคาต่ำกว่าดีเซลที่จำหน่ายอยู่ในตลาดประมาณ 30-50 สตางค์ต่อลิตร แต่รัฐจะต้องลดหย่อนภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลที่เก็บอยู่ลิตรละ 3 บาทลง 30 สตางค์ต่อลิตร ตามสัดส่วนการผสมไบโอดีเซล พร้อมกับยกเว้นการจ่ายเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและกองทุนอนุรักษ์พลังงานประมาณ 54 สตางค์ต่อลิตรด้วย (มติชน 190544)

3.1.3 ความเคลื่อนไหวด้านไฟฟ้า

- **ปิยสวัสดิ์** รั้งปากคุมค่าผ่านท่อลดต้นทุนเชื้อเพลิงผลิตไฟฟผ.

นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) เปิดเผยภายหลังชี้แจงนโยบายพลังงานและโครงสร้างการปรับค่าไฟฟ้าอัตโนมัติ (เอฟที) ให้กับสมาชิกสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) เมื่อวันที่ 21 พ.ค. 2544 ว่า โครงสร้างค่าเอฟทีที่คำนวณอยู่ในปัจจุบันถือว่าเป็นโครงสร้างที่เหมาะสมและโปร่งใสแล้ว โดยที่ผ่านมากการพิจารณาค่าเอฟทีแต่ละครั้งจะมีผู้แทน สอท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาอยู่แล้ว หากมีประเด็นที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมสามารถทักท้วงได้

ทั้งนี้ เห็นว่าการปรับค่าไฟฟ้าควรให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ไม่ควรเข้าไปบิดเบือน เพราะการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในระยะสั้น หรือปรับค่าเอฟทีโดยไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงจะดีในระยะสั้น แต่ในระยะยาวภาวะดังกล่าวจะกระทบต่อประชาชนเช่นเดิม เห็นได้จากการที่รัฐบาลนำเงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าไปชดเชยราคาก๊าซหุงต้มให้กับผู้บริโภค จนเป็นสาเหตุให้กองทุนติดลบกว่า 1.2 หมื่นล้านบาทท้ายสุดเงินที่ติดลบดังกล่าวประชาชนจะต้องมารับภาระเหมือนเดิม

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาปรับค่าเอฟทีครั้งต่อไปในเดือน มิ.ย. นั้น จะมีการพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อได้ข้อสรุปของคณะกรรมการพิจารณาโครงสร้างค่าไฟฟ้าที่มีนายพรายพล คุ้มทรัพย์ เป็นประธานและอำนาจของนายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะกำกับดูแลนโยบายพลังงานที่จะเป็นผู้ชี้ขาดว่าจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งคณะกรรมการจะประชุมอีกครั้งในวันที่ 24 พ.ค. 2544 นี้ ถ้าได้ข้อสรุปอย่างไรจึงจะมาพิจารณาปรับค่าเอฟทีต่อไป

- **สอท. แนะรัฐเพิ่มทางเลือกใช้เชื้อเพลิง กฟผ.**

นายวิรัช กฤตผล ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก สอท. กล่าวว่า การที่ค่าไฟฟ้าสูงขึ้น สาเหตุหนึ่งมาจาก กฟผ. ไม่มีทางเลือกในการใช้เชื้อเพลิง เนื่องจากน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ มี ปตท. เป็นผู้ผูกขาดในการขายเชื้อเพลิงให้ กฟผ. เช่น น้ำมันเตา กฟผ. ซื้อผ่าน ปตท. ถึง 70% มีเพียง 20-30% ที่จะเปิดประมูลจากรายอื่น ซึ่งประเด็นนี้รัฐต้องเข้ามาดูแล ส่วนการใช้เชื้อเพลิงชนิดอื่น เช่น ถ่านหินในการผลิตไฟฟ้า รัฐบาลจะต้องออกมาสร้างความเข้าใจกับประชาชน (กรุงเทพธุรกิจ 220544)

- จาตุรนต์เตรียมพิจารณาสูตรค่าไฟฟ้าใหม่

วันที่ 23 พ.ค. 2544 รัฐบาลประกาศว่า จะไม่มีการขึ้นค่าไฟฟ้าจนกว่าจะมีตัวแปร ด้านต้นทุนการผลิตของกระแสไฟฟ้าและอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ในเรื่องนี้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะกำกับดูงานด้านพลังงาน กล่าวว่า เป็นประเด็นที่ตนกำลังให้ความสนใจอยู่ โดยในวันจันทร์ที่ 28 พ.ค.นี้ ตนจะเสนอเรื่องการทบทวนการคิดค่าเอฟที.เข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการเร่งรัดติดตามการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือจากนั้นจะมีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาศึกษาถึงปัจจัยที่นำมาเป็นสูตรคิดค่าเอฟที.ว่ามีความเหมาะสม ควรปรับเปลี่ยนในส่วนไหนบ้าง ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการด้านต่างๆ และตัวแทนจากองค์กรผู้บริโภค และหากผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับปรุงสูตรค่าเอฟที.ใหม่ จะเลื่อนการปรับขึ้นค่าไฟฟ้าในเดือนมิถุนายนนี้ออกไป แต่หากผลการศึกษาไม่มีผลกระทบใดๆ ก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

และยอมรับว่า การคิดค่าไฟฟ้าที่ผ่านมา จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักพื้นฐานที่ว่า กฟผ.ต้องกู้เงินจากต่างประเทศ ดังนั้นการคิดค่าไฟฟ้าจึงต้องทำให้ผู้ให้กู้มีความมั่นใจว่า กฟผ. มีความสามารถในการชำระคืนหนี้ได้ จึงเป็นที่มาของสูตรที่ต้องให้ กฟผ.สามารถบริหารจัดการหนี้ได้ และ สูตรประกันรายได้ เพื่อลดภาระของกฟผ. เรื่องนี้ทำให้นายกรัฐมนตรีออกมาระบุให้ กฟผ.เลิกคำนึงถึงแต่กำไร และหาเงินใช้หนี้เงินกู้ด้วยการขึ้นราคาค่าไฟฟ้าแต่ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อประชาชนด้วย (สำนักข่าวจีเอ็มเอ็น 240544)

3.1.4 ความเคลื่อนไหวด้านก๊าซ

- กพข. ปรับเพิ่มราคาก๊าซหุงต้มขึ้นเป็นถึงละ 13 บาท

จากผลการประชุมของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) เมื่อวันที่ 11 เม.ย. 2544 ว่า ที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายพลังงาน (กพง.) ให้ปรับขึ้นราคาขายปลีกก๊าซหุงต้มไม่เกิน กก.ละ 1 บาทต่อครั้ง ส่วนจะพิจารณาปรับราคาก๊าซหุงต้มเมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาของกพง. ถึงระยะเวลาที่เหมาะสม

ต้นเดือนพฤษภาคม นายเมตตา บันเทิงสุข รองเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เปิดเผยว่าทางคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน (กพง.) ได้ออกประกาศปรับขึ้นราคาขายส่งก๊าซปิโตรเลียมเหลว หรือ แอลพีจี (ก๊าซหุงต้ม) เป็น 7.8934 บาทต่อกก. ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม 0.85 บาทต่อกก. ซึ่งมีผลให้ราคาขายปลีกก๊าซหุงต้ม เมื่อรวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วเพิ่มขึ้นเป็น 11.61 บาทต่อกก. เพิ่มขึ้น กก.ละ 0.91 บาท หรือเพิ่มขึ้น 13 บาท สำหรับถัง 15 กก. เป็น 174 บาท ซึ่งเป็นขนาดที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ในการบริโภค

ทั้งนี้ ราคาดังกล่าวยังเป็นระดับที่ต่ำกว่าเพดานราคาขายปลีกของคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ โดยเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 5 พ.ค. 2544 เป็นต้นไป ช่วยให้การชดเชยราคาของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงลดลง 129 ล้านบาทต่อเดือน แต่เนื่องจากค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงมาทำให้ยังคงมีเงินไหลออกจากกองทุนประมาณ 26 ล้านบาทต่อเดือน

- ชี้กระทบค่าใช้จ่ายครัวเรือน 7 บาท/เดือน

สำหรับผลกระทบต่อจากการปรับราคาครั้งนี้จะทำให้ค่าใช้จ่ายของรถโดยสารที่ใช้ก๊าซแอลพีจีสูงขึ้น 20 บาทต่อวัน ค่าใช้จ่ายครัวเรือนสูงขึ้น 7 บาทต่อเดือน สำหรับอาหารสำเร็จรูปจะกระทบประมาณจานละ 0.03 บาท ซึ่งคาดว่าจะไม่มีผลต่อการปรับราคา เพราะผลกระทบอยู่ในระดับต่ำ ส่วนร้านอาหารได้มีการปรับราคาไปแล้วในช่วงต้นปี ระดับราคาขายปลีกใหม่ที่ 11.61 บาทต่อกก. ยังเป็นระดับที่ต่ำกว่าราคาขายปลีกของประเทศเพื่อนบ้านและต่ำกว่าราคาขายปลีกเมื่อปี 2540 ที่ราคาก๊าซหุงต้มอยู่ที่ 13.40 บาทต่อกก.

นายเมตตา กล่าวว่า การปรับราคาก๊าซหุงต้มดังกล่าว เป็นไปตามมติของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) เมื่อวันที่ 11 เม.ย.ที่ผ่านมา ซึ่งสรุปแนวทางแก้ปัญหาฐานของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง และการปรับโครงสร้างราคาปิโตรเลียมเหลว โดยการลดรายจ่ายกองทุนน้ำมัน ด้วยการปรับลดราคา ณ โรงกลั่น และให้ทยอยปรับขึ้นราคาปิโตรเลียมเหลวครั้งละไม่เกิน 1 บาทต่อกก. โดยให้เป็นอำนาจของ กพง.

สำหรับการเพิ่มรายได้ โดยการปรับขึ้นอัตราเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงของน้ำมันเบนซินและดีเซลนั้นเห็นควรชะลอไว้ก่อนเพราะอัตราในปัจจุบันระดับ 0.50 บาทต่อลิตรเป็นระดับที่สูงแล้ว หากปรับเพิ่มสูงอีก จะกระทบผู้ใช้น้ำมัน ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ การปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่นลดลง 10 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ต้นเดือนเม.ย.เป็นต้นมา ซึ่งในส่วนนี้ช่วยลดภาระการชดเชยราคาได้ 0.44 บาทต่อกก. หรือ 66 ล้านบาทต่อเดือน

- ราคาก๊าซหุงต้มตลาดโลกลด 4 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

นายเมตตา ยังกล่าวถึงราคาก๊าซหุงต้มในตลาดโลกว่า ในเดือน พ.ค.ราคาได้ลดลง 4 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน มาอยู่ในระดับ 257 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ทำให้อัตราชดเชยราคาจากกองทุนน้ำมันฯ ลดลงอยู่ที่ 6.63 บาทต่อกก. หรือ 1,036 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีรายรับจากน้ำมันชนิดอื่น 882 ล้านบาท มีเงินไหลออกจากกองทุน 154 ล้านบาทต่อเดือน

ทั้งนี้ จากการที่รัฐควบคุมราคาขายส่งและขายปลีกให้อยู่ในระดับต่ำมาก ไม่สะท้อนต้นทุนราคาตลาด ทำให้รัฐต้องใช้เงินกองทุนน้ำมันชดเชยราคาก๊าซหุงต้มในระดับสูง เป็นสาเหตุที่ทำให้กองทุนน้ำมันขาดดุล โดยปัจจุบันกองทุนน้ำมันมีเงินสด 2,400 ล้านบาท แต่มีหนี้ค้างชำระถึง 14,400 ล้านบาท ทำให้ฐานะกองทุนขาดดุลสุทธิ 12,000 ล้านบาทและหากไม่มีการดำเนินการใด ในช่วงสิ้นปี 2544 จะขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็น 13,000 ล้านบาท

- **ชี้หากไม่ปรับราคาก๊าซหุงต้มอาจขาดแคลน**

ปัญหาการขาดดุลราคาก๊าซหุงต้มในระดับสูง ทำให้กองทุนน้ำมันต้องเป็นหนี้ผู้ค้าก๊าซในระดับสูง หากไม่เร่งแก้ไขจะส่งผลให้ผู้ค้าเปลี่ยนไปส่งออกแทนการจำหน่ายในประเทศ ซึ่งอาจทำให้เกิดการขาดแคลนก๊าซหุงต้มในประเทศได้ ขณะที่ปัจจุบันยังมีปัญหาการลักลอบส่งออกก๊าซหุงต้มบรรจุถังไปขายยังประเทศเพื่อนบ้าน

เนื่องจากราคาขายปลีกก๊าซหุงต้มของไทยอยู่ที่ กก.ละ 10.7 บาท ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างมาก เช่น ลาว ราคาอยู่ที่ กก.ละ 18.50 บาท กัมพูชา และเวียดนาม ประมาณ กก.ละ 26 บาท แม้แต่มาเลเซียซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกปิโตรเลียมราคายังอยู่ที่ระดับกก. ละ 14.60 บาท

อย่างไรก็ตาม ราคาก๊าซ ที่ต่ำกว่าต้นทุนที่แท้จริง ทำให้การบริโภคไม่มีประสิทธิภาพ โดยในปี 2543 การใช้ก๊าซ หุงต้มได้เพิ่มขึ้นถึง 13% ขณะที่เชื้อเพลิงอื่นไม่เพิ่มขึ้น รถแท็กซี่ได้เปลี่ยนมาใช้ก๊าซแอลพีจีเพิ่มสูงขึ้นถึง 78% (กรุงเทพฯธุรกิจ 050544)

3.2 ความเคลื่อนไหวด้านพลังงานต่างประเทศ

3.2.1 ประณาม "บุช" สั่งใช้พลังงาน เพิ่มเติม

เมื่อวันที่ 18 พ.ค. 2544 สำนักข่าวรอยเตอร์รายงานความคืบหน้ากรณีที่ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ผู้นำสหรัฐอเมริกาประกาศมาตรการใช้พลังงานเพิ่มเติมทั้งถ่านหิน น้ำมัน และพลังงานนิวเคลียร์ โดยอ้างเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการใช้พลังงานกับปริมาณที่มีอยู่ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในออสเตรเลียและกลุ่มประเทศเกาะเล็กในมหาสมุทรแปซิฟิก ประณามคำประกาศของบุชโดยกล่าวว่า ข้อเสนอดังกล่าวเป็นคดีอาชญากรรมและยังไม่สนใจความกังวลของประเทศเกาะเล็กดังกล่าวที่กลัวว่าหากโลกร้อนขึ้น ระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นและประเทศเกาะเล็กๆจะจมน้ำทะเล พร้อมทั้งเรียกร้องให้ตั้งศาลโลกดำเนินคดีอาชญากรรมทำลายสิ่งแวดล้อม

ทางด้านกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสหรัฐเองออกมาแสดงความไม่พอใจและโกรธแค้นต่อคำประกาศของนายบุช โดยกล่าวว่าเป็นแนวความคิดที่สกปรกและอันตรายต่อมนุษยชาติ คำประกาศนี้เสมือนการจุดไฟเผาเฟอร์นิเจอร์ในบ้านตัวเอง เพื่อต่อต้านนโยบายของบุช กลุ่มอนุรักษ์นิยมได้เริ่มรณรงค์ให้ความรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม บางคนเตรียมรณรงค์ผ่านเวทีและสื่ออื่นๆ รวมทั้งเปิดเว็บไซต์รณรงค์ต่อต้านเรื่องนี้ นอกจากนี้กลุ่มกรีนพีซได้นำถ่านหินน้ำหนัก 5 ตัน ไปเททิ้งบริเวณด้านหน้าทำกาของนายดิก เชนีย์ รองประธานาธิบดี ทั้งนี้ดิก เชนีย์ เป็นคนสำคัญที่ผลักดันการเพิ่มพลังงาน

วันเดียวกันนักวิทยาศาสตร์ประจำสหประชาชาติและนายเจมส์ โปรนิก ผู้อำนวยการด้านการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลก ประจำยูเอ็นและยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมของประเทศเนเธอร์แลนด์ กล่าวว่า การเพิ่มพลังงานของสหรัฐ ยังเป็นการเพิ่มคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศก่อให้เกิดความหายนะ สวนทางกับความพยายามของชาวโลกที่พยายามลดอุณหภูมิของโลก เพื่อแก้ไขปัญหามลภาวะเรือนกระจก (มติชน 190544)

ความเคลื่อนไหวด้านการเมืองการปกครอง

1. ความเคลื่อนไหวประเด็นร้อนด้านการเมืองการปกครอง

1.1 ความเคลื่อนไหวองค์กรตรวจสอบ

1.1.1 "เสนาะ" เปิดโปง "ก้านรงค์" เลขาฯ ป.ป.ช. ผู้ร้องศาลรัฐธรรมนูญคดีชุกหุ้นของนายกฯทักษิณมีความใกล้ชิดพรรคประชาธิปัตย์ ภาพลักษณ์ของกรรมการป.ป.ช.ถูกตด้นว่าไม่โปร่งใสและไม่เป็นกลาง

นายเสนาะ เทียนทอง ประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ออกมาเปิดเผยว่านายก้านรงค์ จันทิก เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ประธานคณะกรรมการทำงานคดีชุกหุ้นของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายฯ มีความสัมพันธ์กับพรรคประชาธิปัตย์ เคยเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ เคยเป็นกรรมการจัดหาทุนให้พรรค และเคยเป็นรองเลขานุการคณะกรรมการวางแผนเลือกตั้งให้พรรคประชาธิปัตย์เมื่อปี 2517 ส่วนนายก้านรงค์ แถลงข่าวในวันที่ 27 พ.ค.2544 ว่าตนไม่สามารถจำเรื่องได้เพราะผ่านมา 27 ปีแล้ว อย่างไรก็ตาม ยอมรับว่าเคยทำงานกับม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อดีตนายกฯและอดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ มาตลอดโดยทำงานรับ

ใช้ในฐานลูกศิษย์กับอาจารย์ตั้งแต่ปี 2507 โดยตนเป็นเพื่อนสนิทกับลูกชายคนโตของม.ร.ว.เสนีย์ เมื่อม.ร.ว.เสนีย์ เป็นนายกฯก็ขอตัวมาช่วยราชการที่ทำเนียบรัฐบาลแต่ไม่มีตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่เพียงดูแลแฟ้มงานการจัดซื้อจัดจ้างเท่านั้น ซึ่งในหนังสืองานศพของท่านเองก็เขียนระบุไว้ และเมื่อปี 2519 ม.ร.ว.เสนีย์เลิกเล่นการเมือง ตนก็ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับพรรคประชาธิปัตย์และไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเรื่องนี้ไม่เป็นความลับ เพราะได้รายงานต่อวุฒิสภาตั้งแต่พิจารณาแต่งตั้งตนเป็นเลขาธิการป.ป.ช.แล้ว กรณีที่ระบุว่าตนเคยเป็นยุวพรรคประชาธิปัตย์เมื่อประมาณปี 2528-2529 นั้นขอยืนยันว่าไม่เคยเป็น ส่วนที่ว่ามีรายชื่อในตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการจัดหางานของพรรคประชาธิปัตย์นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับม.ร.ว.เสนีย์ อาจจะเอาชื่อใส่เข้าไปโดยที่ตนเองไม่ทราบก็ได้ และย้ำว่าการเปิดเผยในเรื่องนี้ไม่มีผลกระทบต่อคดีพ.ต.ท.ทักษิณ ชูกลิ่นแต่อย่างใด

สำหรับเสียงสะท้อนจากพรรคประชาธิปัตย์นั้น นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ รองเลขาธิการพรรคออกมามีคำตอบว่าเป็นการเบี่ยงเบนประเด็นกรณีที่นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการป.ป.ช. เป็นพยานให้กับพ.ต.ท.ทักษิณ ส่วนนายเจริญ คันธวงศ์ ส.ส.กทม.พรรคประชาธิปัตย์บอกว่ากิจกรรมการหาทุนเข้าพรรคอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมเริ่มในปี 2522 ส่วนปี 2517 ที่มีชื่อนายถาวรรงค์เป็นกรรมการหาทุนด้วยนั้นตนเองจำไม่ได้ และไม่มีการจัดทำอย่างเป็นระบบ และทำกิจกรรมอะไร สำหรับพรรคชนของบุคคลหลายฝ่ายในเรื่องนี้ นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร บอกว่าถือเป็นความตึงตังของระบอบประชาธิปไตย ตนเองไม่ห่วงเรื่องภาพลักษณ์ของใครแต่ห่วงว่าประชาชนจะไม่รู้อะไรมากกว่า และถือเป็นบทเรียนขององค์กรอิสระที่ต้องให้ความรู้กับประชาชน ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งต้องโปร่งใสเพียงพอ ร.ต.อ.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รมต.มหาดไทยและเลขาธิการพรรคไทยรักไทย บอกว่าเห็นว่ามีการโยกย้ายต่อสังคม อย่างน้อยก็ทำให้สังคมรู้ว่าอะไรเป็นอะไร ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรลงไป นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า บอกว่าโดยทั่วไปการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพียงแต่ดูว่าการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกระทบต่อการใช้อำนาจหน้าที่หรือไม่ ถ้านำมาใช้ก็เสื่อมเสียและมีความผิดทางอาญา นายเสนาะ เทียนทอง บอกว่า เรื่องของนายถาวรรงค์ มีเอกสารระบุชัดเจน และการที่นายถาวรรงค์บอกว่าจำไม่ได้ ก็ชี้ให้เห็นว่านายถาวรรงค์ไม่ได้ปฏิเสธความสัมพันธ์กับพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนนายทองใบ ทองเปาด์ สมาชิกวุฒิสภามหาศาล บอกว่าการออกมาเปิดเผยในเรื่องนี้อาจกระทบกระเทือนความน่าเชื่อถือขององค์กรอิสระแต่ในทางกลับกันก็อาจเป็นข้อดีที่จะทำให้ป.ช.พยายามปิดจุดบกพร่องได้ (สยามรัฐ 290544, พิมพ์ไทย 28,290544)

1.2 ความเคลื่อนไหวด้านความสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.1 พ.ค. เดือนแห่งความเคลื่อนไหวของพม่า ทั้งการปราบปรามชนกลุ่มน้อยภายใน การรุกคืบชายแดนไทยและการปะทะกับกองทหารไทย เพื่อชิงพื้นที่ยุทธศาสตร์

นับตั้งแต่วันที่ 1 พ.ค. 2544 ปรากฏการเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธจากประเทศพม่า รุกคืบชายแดนไทย ทางด้านบ้านหมื่นฤๅชัย อ.พบพระ จ.ตาก การเคลื่อนไหวของทหารพม่าเชื้อสายว่าเข้ามาวางกำลังบนเขาหัวโล้นและเขาหัวนก แม้แต่พื้นที่ ยังมีกรเรียกร้องให้ทหารไทยถอนฐานออกจากคอยกลาง การยิงกระสุนปืนเข้ามาตกในเขตโครงการเกษตรหลวง ดอยอ่างขาง และล่าสุดคือ การตีพิมพ์บทความของ น.ส.พ.นิโวลี ออฟ เมียนมาร์ ของพม่าวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาเสถียรภาพในประเศไทย และมีข้อความหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต

การเคลื่อนไหวของกองกำลังทหารพม่าในเดือนพ.ค.2544 นั้นเริ่มตั้งแต่เข้ามิดของวันที่ 1 พ.ค.2544 ที่ทหารพม่าและทหารกะเหรี่ยงพุทธ (DKBA) กว่า 70-80 คน พร้อมอาวุธปืนกลมือและอาวุธปืน ค.จำนวนมาก ลักลอบผ่านชายแดนข้ามแม่น้ำเมยเข้ามาในเขตไทยด้านบ้านหมื่นฤๅชัย หมู่ 5 ต.พบพระ อ.พบพระ จ.ตาก ก่อนจะบุกโจมตีฐานปฏิบัติการหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ 4 หน่วย ร.431 อ.แม่สอด ที่ตั้งประจำการอยู่บริเวณแนวชายแดน แต่ถูกตอบโต้จากทหารไทย ปะทะกันนานกว่า 30 นาที ผลการต่อสู้คนไทยเสียชีวิต 3 ศพ ทหารไทยบาดเจ็บ 2 นาย บ้านราษฎรถูกเผา 1 หลัง อีก 20 หลังได้รับความเสียหายจากสะเก็ดระเบิด และในวันที่ 1 พ.ค. เช่นกันมีรายงานว่าการกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่หรือ SSA ได้ยิงปะทะกับทหารพม่าบริเวณเนินนอแล ใกล้ฐานป่าคี ตรงข้าม อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ต่างฝ่ายต่างใช้อาวุธหนักเข้าปะทะกัน และมีรายงานว่าทหารพม่าได้ใช้อาวุธบรรจุสารเคมีร้ายแรงด้วย แม้แต่เท่านั้นวิทยุและโทรทัศน์รัฐบาลพม่าที่รับฟังได้ที่อำเภอแม่สอด จ.ตาก ได้ออกอากาศโจมตีประเทศไทยที่ให้ชนกลุ่มน้อยฝ่ายกะเหรี่ยงคริสต์ (เคเอ็นยู) ใช้แผ่นดินไทยโจมตีจังหวัดเมียวดีของพม่า รวมทั้งระบุว่าปฏิบัติการทางด้านชายแดนของไทยนั้นมีประเศมหาอำนาจหนุนหลัง

กรณีการต่อสู้ระหว่างกองทหารพม่ากับกองกำลังกู้ชาติรัฐฉาน(ไทยใหญ่)และมีกระสุนตกเข้ามาในฝั่งไทยเมื่อวันที่ 1 พ.ค.นั้น พล.ท.วันชัย ฉายเหมือนวงศ์ แม่ทัพภาคที่ 3 ของไทย ให้สัมภาษณ์ว่า ไทยได้ยิงปืนใหญ่และปืนครกราว 30 นัด เข้าไปในเขตแดนพม่าเพื่อเตือนว่ามีกระสุนเข้ามาในเขตไทย และบอกว่ามีสาเหตุจากเรื่องยาบ้าและการค้าไม้ริมชายแดน ที่แบ่งผลประโยชน์กันไม่ลงตัว โดยเฉพาะยาบ้าที่ฝ่ายชาวทหารกองทัพภาคที่ 3 สืบทราบมาว่าจะมียาบ้ามากกว่า 20 ล้านเม็ดนำเข้ามายังประเทศไทยผ่านด่านอ.พบพระ จึงปฏิบัติการตรวจค้นเข้มมากขึ้น ส่งผลให้ถูกโจมตีที่บ้านหมื่นฤๅชัย อ.พบพระ จ.ตาก จนต้องอพยพราษฎรจากบ้านหมื่นฤๅชัย หมู่ 5 ออกจากพื้นที่

ไปอยู่ที่โรงเรียนชุมชนบ้านพบพระ ห่างจากชายแดนราว 20 กิโลเมตร อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นสถานการณ์ที่บ้านหมื่นฤาไชย อ.พบพระ จ.ตากสงบเรียบร้อยลงโดยหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 กองกำลังนเรศวร ได้เสริมความมั่นคงและยังจัดชุดลาดตระเวนตามแนวแม่น้ำเมยด้านฝั่งไทยอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการแทรกซึมของกองกำลังติดอาวุธจะแอบเข้าหาข่าว และเสบียงอาหารจากหมู่บ้าน

วันที่ 3 พ.ค.2544 ทหารกะเหรี่ยงพุทธได้เสริมกำลังไปเคลื่อนไหวที่ค่ายวาลีตรงข้ามบ้านวาลี ต.วาลี อ.พบพระ จ.ตาก และมีแนวโน้มที่จะเข้ามาที่กว๊านบ้านวาลีของไทยนั้น พ.อ.พิชณู วัชรโรภาส เสนาธิการหน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารราบที่ 4 อ.แม่สอด จ.ตาก ในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติการทหารด้านอ.พบพระ ได้สั่งการทหารในพื้นที่เตรียมพร้อมรับมือเต็มที่ ขณะเดียวกันทหารพม่าจำนวน 1 กองพัน ได้เดินทางไปจังหวัดเมียวดี โดยมีเป้าหมายที่ด้านตรงกันข้าม อ.พบพระ เพื่อโจมตีกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ (เอสเอสเอ) ชนกลุ่มน้อยของพม่าเช่นกัน ส่วนสถานการณ์ชายแดนไทย-พม่าด้านอ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีการสู้รบของกำลังทหารรัฐบาลพม่ากับกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ (เอสเอสเอ) นั้นทหารพม่าสามารถบุกเข้ายึดเขาหัวโล้น เขาหัวนก และฐานป่าคี่ ที่มั่นของกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ได้สำเร็จหลังจากใช้กำลังทหารกว่า 1,000 นายและอาวุธหนักประเภทปืน ค.120 ยิงถล่มเข้าใส่อย่างต่อเนื่อง

สำหรับการยึดฐานป่าคี่ของกองกำลังพม่าจากกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่นั้น พ.อ.เชาวฤทธิ์ ศิริกิจ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ 2 เปิดเผยถึงสถานการณ์ชายแดนไทย-พม่าด้านบ้านนอแล อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ฝั่งตรงกันข้ามกับฐานป่าคี่ว่าในช่วงนี้ยังมีการสู้รบระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่อย่างต่อเนื่อง ทำให้กระสุนปืน ค.60 ค.81 และ ค. 120 จากฝั่งพม่าที่ยิงใส่กองกำลังกู้ชาติเข้ามาตกในฝั่งไทยทั้งที่บ้านนอแล ฐานปฏิบัติการของทหารไทยและโครงการหลวงคอยอ่างช้าง ชาวไทยภูเขากว่า 600 ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน ทหารไทยจึงจำเป็นต้องยิงเครื่องยิงลูกระเบิด กระสุนควัน และปืนใหญ่เป็นการตอบโต้ เพื่อเป็นการเตือนไปทุกครั้งและเชื่อว่าสถานการณ์สู้รบจะยืดเยื้อต่อไป

วันที่ 5 พ.ค.2544 กองกำลังผาเมืองได้แจ้งให้ผู้บัญชาการหน่วยทหารในพื้นที่สั่งการให้ผลักดันกองกำลังติดอาวุธของพม่าบนเขาหัวโล้นและหัวนกออกไป แต่เมื่อถึงกำหนดกองกำลังดังกล่าวยังคงอยู่ในดินแดนไทย หลังจากคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-พม่า (ทีบีซี) ของฝ่ายไทยได้ยื่นหนังสือประท้วงต่อที่บีซีของฝ่ายพม่า เรียกร้องให้พม่าถอนกองกำลังออกไปภายในเวลา 12.30 น. ของวันที่ 7 พ.ค.2544 ซึ่งพม่ายังคงปฏิเสธความรับผิดชอบ วันที่ 7 พ.ค.2544 หน่วยเฉพาะกิจที่ 207 กรมทหารม้าที่ 2 กองทัพบกที่ 3 จึงต้องใช้กำลังในการผลักดัน ทั้งนี้จากการตรวจพบกองกำลังพม่าเชื้อสายว่าแดงกับทหารพม่าประมาณ 30 นาย เคลื่อนกำลังรุกเข้าเข้ามาในเขตแดนประเทศไทย ประมาณ 200-400 เมตร บริเวณเขาหัวโล้น ถือว่าเป็นการจงใจละเมิดอธิปไตย ทหารไทยจึงได้ยิงกระสุนควันและกระสุนจริงเตือนให้ถอนกำลังแต่ไม่เป็นผล หลังจากมีคำสั่งอพยพราษฎรชาวไทยภูเขาออกจากพื้นที่มาพักที่โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปลัมภ์ บ้านปางควาย หมู่ที่ 6 อ.ฝาง แล้ว เวลา 10.00 น. ของวันที่ 11 พ.ค.2544 เจ้าหน้าที่ทหารกองกำลังผาเมืองกองทัพบกที่ 3 ก็ได้กระจายกำลังไปล้อมบริเวณเขาหัวโล้น ด้วยการใช้อาวุธ 10 จากกองบิน 41 เชียงใหม่บินลาดตระเวนโดยรอบ พร้อมกับนำกำลังทหารราบและสุนัขสงครามกฤษฎาง จนสามารถยึดเขาหัวโล้นได้เป็นผลสำเร็จ พร้อมกันนั้นทหารว่าแดง สังกัดเมืองใหม่ 46 ซึ่งมีฐานอยู่ที่ชายแดนตรงข้ามบ้านสันมะเค็ด อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย ได้เสริมกำลังเพิ่มเข้ามาใกล้อีก 2 กองร้อย และทหารพม่าที่ประจำอยู่ที่เขาหัวนกก็ได้ถอนกำลังออกไปและให้ทหารว่าแดงขึ้นไปประจำการแทนตั้งประจันหน้ากับทหารไทยที่เขาหัวโล้น

พล.ท.วิธานชัย ฉายเหมือนวงศ์ กล่าวถึงสถานการณ์ชายแดนไทย-พม่า บริเวณเขาหัวโล้น จ.เชียงใหม่ว่า หลังจากทหารไทยยึดพื้นที่คืนจากกลุ่มว่าแดงได้แล้ว สถานการณ์ก็เรียบร้อยไม่มีการปะทะกันอีก และจากสถานการณ์ตึงเครียดบริเวณชายแดนนี้ มีรายงานข่าวว่าว่าแดงได้ขวยโอกาสใช้สถานการณ์ดังกล่าวลอบล่าเหยื่อยาบ้าจำนวน 6 ล้านเม็ดและเฮโรอีน 20 กิโลกรัมเข้ามาในเขตไทยห่างจากเขาหัวโล้นประมาณ 30 กิโลเมตร ซึ่งฝ่ายทหารไทยได้จับตาดูสถานการณ์อย่างใกล้ชิดแล้ว และล่าสุดเวลา 11.00 น. กำลังทหารว่าแดงได้ยิงเครื่องกระสุนชนิดอาร์พีจี 7 จำนวนหนึ่งมายังจุดใกล้ทหารไทย แต่ไม่มีรายงานความเสียหาย

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ชายแดนไทยพม่ายังคงตึงเครียด โดยมีสาเหตุจากกะเหรี่ยงเคเอ็นยูกลุ่มนายพลโบเมียะ นำกำลังพล 150 นาย พร้อมอาวุธครบมือ แบ่งเป็น 2 ชุด บุกโจมตีทหารพม่า 2 จุดพร้อมกัน ที่เนิน 459 ตรงข้ามบ้านแม่อกผาลู หมู่ 3 ต.แม่หละและที่ค่ายมอกอยู่ ตรงข้ามบ้านดงหมู่ 1 ต.แม่หละ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก โดยทหารกะเหรี่ยงเคเอ็นยูใช้ปืนค. 81 และอาร์พีจี 7 ยิงใส่ทหารพม่า และพยายามรบนักเพื่อยึดชัยภูมิได้เปรียบจากทหารพม่า นั่นคือเนิน 459 ห่างชายแดนไทยริมแม่น้ำเมยเพียง 3 กิโลเมตร แต่ก็ยังไม่สามารถยึดที่มั่นทหารรัฐบาลพม่าได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อสูญเสียที่มั่นบนเขาหัวโล้นให้กับไทย ก.ต่างประเทศพม่าได้เชิญนายอู๋ม เมาลานนท์ เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ไปพบเพื่อยื่นหนังสือประท้วงกรณีที่ไทยทำเกินกว่าเหตุที่เขาหัวโล้น และวันที่ 10 พ.ค.2544 พม่าได้ออกแถลงการณ์ว่าไทยปฏิบัติการทางอากาศโจมตีพม่าด้วยเครื่องบินขับไล่ เอฟ-16 ในเขตรัฐฉานและรัฐกะเหรี่ยงของพม่า ทำให้ราษฎรพม่าใกล้ชายแดนไทยได้รับบาดเจ็บ จากนั้นวันที่ 11 พ.ค.2544 รถมข.ต่างประเทศพม่าก็ได้เชิญนายอู๋ม เมาลานนท์ ไปพบอีกเพื่อยื่นประท้วงกรณีที่ไทยส่งเครื่องบินเอฟ-16

รถลำนานฟ้าพม่า ซึ่งกรณีนี้ พล.อ.เชาวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีและรมต.กลาโหม ปฏิเสธข่าวที่ว่าไทยใช้เครื่องบินเอฟ-16 ปฏิบัติการบริเวณชายแดนไทยพม่า โดยบอกว่าเป็นการฝึกของกองทัพอากาศแต่เนื่องจากสภาพอากาศไม่ดี และนักบินบินเร็วไปหน่อยทำให้เกิดเสียงดังหรือ"ไซนิคบูม" จึงเกิดความเข้าใจผิดว่าทิ้งระเบิด ทั้งนี้ทางกองทัพได้ทำเรื่องชี้แจงกับพม่าไปแล้ว

จากนั้น วันที่ 13 พ.ค.2544 พม่าส่งหนังสือประท้วงกล่าวหาไทยว่าเข้าไปตั้งฐานปฏิบัติการแถบชายแดนพื้นที่ดอยกลาง อ.แม่สาย จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่เทือกเขาติดชายแดนไทยพม่า รอยต่อติด อ.ฝาง ที่มีปัญหากันอยู่ โดยฝั่งตรงกันข้ามคือเมืองยอนของพม่า ซึ่งพม่าระบุว่ามีการรุกล้ำพื้นที่พม่าถึง 26 ฐาน และอีก 9 ฐาน เป็นการตั้งบนเขตแดนของทั้งสองประเทศ จึงแจ้งให้ทหารไทยถอนกำลังทหารทั้งหมดออกไปจากพื้นที่โดยเฉพาะ 26 ฐานที่รุกล้ำพื้นที่พม่าเข้ามาโดยด่วนมิฉะนั้นพม่าจะใช้กำลังทหารผลักดันออกไป การประท้วงดังกล่าวของพม่า พ.ต.โตมศักดิ์ คำใสแสง หัวหน้าชุดประสานงานไทย-พม่า อ.แม่สาย จ.เชียงราย กล่าวว่าพื้นที่ดอยกลางมีเนื้อที่ทับซ้อนกันระหว่างไทย-พม่าราว 32 ตารางกิโลเมตร และก็มีทหารพม่าเข้ามาตั้งฐานไม่น้อยกว่า 40 ฐานเช่นกัน จำนวนทั้งสิ้น 5 กองพัน และนอกพื้นที่ที่สามารถเดินเท้าเข้ามาได้ถึงภายใน 3 ชั่วโมงอีกไม่น้อยกว่า 5 กองพัน เบ็ดเสร็จมีทหารพม่าประจำการโดยรอบดอยกลางทั้งสิ้นราว 2,000-2,500 นาย ทั้งนี้ พื้นที่ดอยกลางเดิมเป็นพื้นที่ของกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ของขุนสา (MTA) แต่กองทัพไทยกดดันให้ออกไป และในปี 2529 เคยมีการปักปันเขตแดนระหว่างไทย-พม่ามาแล้วครั้งหนึ่งโดยยึดเอาสันปันน้ำเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ซึ่งดอยกลางอยู่ในเขตไทย แต่พม่ายังยึดแผนที่ดั้งเดิมครั้งที่ไทยทำกับอังกฤษ ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดจะอยู่ในเขตพม่า

พล.ท.วิธานชัย ฉายเหมือนวงศ์ กล่าวถึงกรณีนี้ที่พม่าอ้างว่าไทยรุกล้ำเขตแดนพม่า 35 จุดนั้นเป็นเรื่องเก่าที่มีการพูดคุยกันทุกครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการชายแดนระดับภูมิภาคหรืออาร์บีซี สาเหตุจากการถือแผนที่กันคนละฉบับ และเรื่องนี้เป็นที่ตัดสินใจในระดับนโยบาย แต่ตนจะไม่ยอมส่งถอนกำลังที่ตั้งอยู่ออกมาอย่างเด็ดขาด เพราะอยู่ในเขตแผ่นดินไทยอย่างชัดเจน ส่วน พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า เป็นการประท้วงมาทางคณะกรรมการการแก้ปัญหาชายแดนไทย-พม่าระดับท้องถิ่น คิดว่าจะทำหนังสือชี้แจงกลับไป เพราะเป็นเรื่องที่มีการหารือกันมานานแล้ว การเจรจาตกลงต้องทำในระดับประเทศ พม่าจะกล่าวหาไทยล้ำแดนคงไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 15 พ.ค.2544 ทหารพม่าจำนวนหลายกองพันรวม 3,000 คน ได้ออกเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่พร้อมด้วยอาวุธหนักประกอบด้วยปืน ค.120 ปืนใหญ่ 105 มม.และอาวุธจรวดแบบพื้นสู่อากาศชนิด 9 ท่อ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ดอยกลาง พื้นที่ที่กำลังเป็นปัญหาใหม่และอาจก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างไทยกับพม่าต่อไปได้ นอกจากนี้ กองกำลังว่าแดงก็ได้มีการเคลื่อนพลจากเมืองยอนตั้งแต่วันที่ 14 พ.ค.2544 โดยกองทหารพม่าใช้กองกำลังว่าแดงเป็นแนวหน้าในการเข้าโจมตีกองทหารไทย สาเหตุจากกลุ่มว่าแดงมีความไม่พอใจกรณีที่ถูกทหารไทยใช้เอฟ-16 ทำไซนิคบูมที่เขาหัวไลน์

สำหรับความเคลื่อนไหวของต่างประเทศของไทยนั้น นายกฤษณ์ กาญจนภุชสร อธิบดีกรมเอเชีย ให้สัมภาษณ์ในวันที่ 15 พ.ค.2544 ว่า ก.ต่างประเทศได้เชิญ พ.ท.เมียว มินต์ เอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทยเพื่อหารือและยื่นบันทึกช่วยจำ กรณีแรกคือเหตุการณ์ไม่สงบเมื่อวันที่ 1 พ.ค.2544 ที่กองกำลังติดอาวุธภายใต้การควบคุมของทหารพม่าหรือกะเหรี่ยงดีเคบีเอ ปฏิบัติการโจมตีจุดตรวจของทหารไทยบริเวณบ้านหมื่นราษฎร์ อ.พบพระ จ.ตาก ส่งผลให้คนไทยเสียชีวิต บาดเจ็บ ทหารไทยบาดเจ็บและบ้านเรือนราษฎรเสียหาย กรณีที่สองประท้วงพม่าในเหตุการณ์เมื่อวันที่ 3 พ.ค.2544 กองกำลังติดอาวุธภายใต้การควบคุมของทหารพม่าราว 30 นาย ได้เข้ามายึดฐานบริเวณ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ เพราะมีหลักฐานชัดเจนว่ามีกองกำลังพม่าหนุนชนกลุ่มน้อยเข้ามารุกล้ำดินแดนไทย ถือเป็นการละเมิดอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนอย่างชัดเจน ส่วนหนังสืออีกฉบับหนึ่งเป็นหนังสือทางการทูตชี้แจงกรณีพม่ายื่นประท้วงกล่าวหาว่าไทยส่งเครื่องบินเอฟ-16 โจมตีเขตแดนพม่า ทำให้ประชาชนพม่าบาดเจ็บล้มตายนั้นไม่เป็นความจริง ไทยไม่ได้ยิงอาวุธเข้าไปตามที่พม่ากล่าวหา

วันที่ 22 พ.ค.2544 กองกำลังทหารพม่าเชื้อสายว่ายังปืน ค. 5 นัด เข้ามาตกในสถานีเกษตรหลวงหลวง ดอยอ่างขาง อ.ฝาง ส่งผลให้เกิดการชุมนุมประท้วงของชาวบ้านประมาณ 4,000 คนหน้าว่าการอำเภอฝาง จ.เชียงใหม่ ต่อต้านการกระทำดังกล่าวเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ กรณีนี้ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ระบุว่าเป็นการกระทำที่จงใจเพราะไม่มีการสู้รบที่ทำให้เกิดลูกติดพันจนยิงพลาดเข้ามาได้ สำหรับตนเองได้ทำหนังสือถึงสำนักพระราชวังเพื่อขอเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อกราบบังคมทูลรายงานเหตุการณ์ ส่วน พล.อ.เชาวลิต ยงใจยุทธ บอกว่ารัฐบาลไม่ได้นิ่งนอนใจในการแก้ปัญหา แต่ต้องตรวจสอบข่าวสารข้อมูลให้ละเอียดรอบคอบ กรณีกระสุนปืนพม่าตกเข้ามาในเขตโครงการเกษตรหลวงดอยอ่างขางนั้นเป็นฝีมือของพวกเร้าที่ต้องการสร้างสถานการณ์ให้ไทยกับพม่าเข้าใจผิดกัน และเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเจ้าหน้าที่ไทยที่ปราบปรามการล่าเหยียดยาเสพติดของชนกลุ่มน้อยเข้ามายังฝั่งไทยอย่างเข้มงวดในขณะนี้ และตนจะบอกผู้นำพม่าให้ควบคุมสื่อที่ออกมาวิพากษ์วิจารณ์หมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไทย เพราะเป็นเรื่องที่คนไทยยอมรับไม่ได้และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ราบรื่น

วันที่ 24 พ.ค.2544 นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รมต.ต่างประเทศให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนทางโทรศัพท์ระหว่างร่วมประชุมอาเซียนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเกี่ยวกับบ.ส.พ.นิวโลท ออฟ เมียนมาร์ ของพม่าตีพิมพ์บทความวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาเสียดินแดนในประเทศไทย

และมีข้อความหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตว่า ก.ต่างประเทศได้สั่งการให้เอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศพม่าทำการประท้วงเมื่อวันที่ 21 พ.ค.2544 และยังคงประท้วงไปยังอธิบดีกรมการเมือง ก.ต่างประเทศพม่าด้วย และในวันเดียวกันก็ได้สั่งการให้นายกฤษณ์ กาญจนกฤษ อธิบดีกรมเอเชียตะวันออกเชิญพ.ท.เมียว มินต์ เอกอัครราชทูตพม่าประจำประเทศไทยมารับหนังสือประท้วงจากไทย พร้อมยื่นหนังสือบันทึกช่วยจำให้แก่พม่าขอให้รัฐบาลพม่าดำเนินการอันเหมาะสมเพื่อแก้ไขสถานการณ์นี้ด้วย และต้องให้คำรับประกันแก่ไทยว่าจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก แม้พม่าจะอ้างว่าเป็นเรื่องของปัจเจกชนพม่าเป็นผู้เขียนขึ้นก็ตาม นับเป็นการประท้วงที่รุนแรงที่สุดจากไทย

วันที่ 27 พ.ค.2544 มีรายงานข่าวด้านจ.เชียงรายได้รายงานว่า กองกำลังทหารพม่าและว่าแดงกว่า 1,000 นาย พร้อมอาวุธหนัก เคลื่อนพลเข้าประชิดชายแดนพม่า-ไทย ติดกับชายแดนด้านอ.แม่ฟ้าหลวง อ.แม่สาย จ.เชียงราย เพื่อต้องการปราบปรามกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่ (SSA) เพราะหลังจากที่แพร่ภาพการเฉลิมฉลองครบรอบ 43 ปีของกองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่แล้ว พม่าพบว่ากองกำลังกู้ชาติไทยใหญ่มีจำนวนมากขึ้น ทหารพม่าจึงต้องเร่งปราบปรามให้หมดไป เนื่องจากกองกำลังดังกล่าวมีกระจายอยู่ทั่วชายแดนพม่า

สำหรับพ.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีของไทย-พม่า ได้มอบหมายให้รมต.ต่างประเทศคือนายสุรเกียรติ์ เดินทางไปเยือนพม่าอย่างเป็นทางการ เพื่อเจรจาแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยอมรับว่ารัฐบาลชุดนี้เน้นเรื่องการปราบปรามยาเสพติดที่มีแหล่งผลิตตามแนวชายแดนโดยชนกลุ่มน้อยซึ่งไม่ได้หมายถึงรัฐบาลพม่า ดังนั้น 2 ฝ่ายต้องร่วมกันปราบปรามอย่างเต็มที่ การปะทะกันตามชายแดนต้องเจรจากันเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด และบอกว่าตนเองจะเดินทางเยือนพม่าเพื่อจะได้มีการพูดคุยกันในเรื่องนี้ และจะถือโอกาสเมื่อนายจ. ทรง จี นายกษัตริย์ประชาชนจีนเดินทางเยือนประเทศไทยร่วมกันคิดแก้ปัญหาในเรื่องนี้ เพราะจีน ไทย พม่า มีเขตแดนเชื่อมโยงกันอยู่ถ้าได้พูดคุยกันจะทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นระบบมากขึ้น สำหรับกรณีความเห็นในการปฏิบัติการทางทหารระหว่างพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ กับ พล.ท.วันชัย ฉายเหมือนวงศ์ ที่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาชายแดนไทย-พม่าแตกต่างกันว่า จะปรับหาความพอดีระหว่างการระงับภัยคุกคามทางความมั่นคงที่เกี่ยวกับปัญหาเสพติดกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่วนการเดินทางเยือนประเทศพม่านั้น พ.ท.ทักษิณ ชินวัตร บอกว่าขณะนี้อยู่ระหว่างการเตรียมการ จะต้องดูพิธีการทางการทูตระหว่างประเทศก่อน (มติชน 01,02,05,06,08,16,25,310544, กรุงเทพธุรกิจ 06,310544, สยามรัฐ 12,15,16,270544, พิมพ์ไทย 16,24,26,27,310544)

2. ความเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครองในต่างประเทศ

2.1 บทบาทสหรัฐบนเวทีการเมืองโลก

2.1.1 สหรัฐระงับการจ่ายหนี้ค้างชำระยูเอ็น ตอบโต้ที่ตนมิได้รับเลือกให้เป็นกรณีการสิทธิมนุษยชนและควบคุมยาเสพติด

สหรัฐเป็นสมาชิกคณะกรรมาธิการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (ยูเอ็น) มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2490 และต้องสูญเสียที่นั่งดังกล่าวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ขององค์กร จากการลงคะแนนลับของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 3 พ.ค.2544 หลังมีคะแนนตามหลังฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และสวีเดน ซึ่งเป็นตัวแทนจากชาติตะวันตกด้วยกัน โดยชาติอื่นๆ ที่ได้รับเลือกในครั้งนี้ได้แก่ บาร์เรน เกาหลีใต้ ปากีสถาน โครเอเชีย อาร์เจนตินา ซิลิ เม็กซิโก เซียร์ราเลโอน ยูกันดา และที่สร้างความไม่พอใจให้แก่สหรัฐมากคือประเทศที่มีสิทธิมนุษยชนย่ำแย่อย่างเช่นซูดาน และโตโก ก็ได้รับเลือกตั้ง ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยสมาชิก 53 ประเทศ จะทำการเลือกตั้งสมาชิกใหม่ 1 ใน 3 จากนานาชาติทุกปี โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี ทำหน้าที่รับผิดชอบการไต่สวนการละเมิดต่างๆ ได้แก่ การสังหารหมู่ การทรมาน การกักขังหน่วงเหนี่ยวตามอำเภอใจทั่วโลก

วันเดียวกันกับที่สหรัฐไม่ได้รับการลงมติให้ร่วมในคณะกรรมาธิการฝ่ายสิทธิมนุษยชน ทางคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งองค์การสหประชาชาติ ก็มีการประชุมลงมติลับรับรองเก้าอี้สมาชิกใหม่ของคณะกรรมาธิการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (INCB) ผู้สมัครชิงที่นั่งในคณะกรรมาธิการควบคุมยาเสพติดโลกของสหรัฐคือ นายเซอร์เบิร์ต โอแกน ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 แต่กลับพ่ายคะแนนเสียงรับรองให้แก่ผู้สมัครของฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และเนเธอร์แลนด์ รวมทั้งยังมีสมาชิกชาติอื่นๆที่สามารถพิชิตเก้าอี้ของหน่วยงานปราบยาเสพติดยูเอ็นใหม่ได้แก่ เปรู อินเดียน บราซิล และอิหร่าน

นักวิเคราะห์ต่างแสดงความเห็นกันว่าสาเหตุที่สหรัฐหลุดจากตำแหน่งดังกล่าวน่าจะมาจากการที่สหรัฐไม่ได้ทำการล๊อบบี้สมาชิกมากพอ อีกทั้งยังไม่มีเอกอัครราชทูตในยูเอ็นมาเกือบ 4 เดือน ส่วนนางเมเดลิน อัลไบร์ท อธิบดีกรมต.ต่างประเทศสหรัฐและเคยเป็นเอกอัครราชทูตประจำยูเอ็น ระบุสาเหตุของความพ่ายแพ้ของสหรัฐในครั้งนี้ว่า เป็นผลมาจากความไม่พอใจในระยะสั้นที่ส่งผลกระทบต่อระยะยาว ประเด็นของความไม่พอใจ อาทิ การไม่ยอมลงนามสนธิสัญญาต่อต้านการใช้กัมมันตภาพรังสี อนุมัติไม่ให้สัตยาบันสนธิสัญญาห้ามทดลองอาวุธ

นิวเคลียร์เมื่อปี 2542 ตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายบิล คลินตัน และการที่รัฐบาลประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ถอนตัวจากข้อตกลงเกี่ยวกับโดซึ่งมุ่งมั่นลดปัญหาภาวะโลกร้อน ไปจนถึงเรื่องที่ว่ารัฐบาลใหม่เตรียมจัดทำระบบขีปนาวุธป้องกันประเทศ และการแสดงท่าทีเป็นชาตต่อการจัดตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ ไม่แต่เท่านั้นสหรัฐยังวางตนเป็นหัวหอกในการโน้มน้าวให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนในจีน คิวบาและประเทศอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาติในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และมีคะแนนเสียงโดยรวมมากพอสมควรในยูเอ็นและมักรวมตัวกันตอนยกมือลงคะแนน

ทางด้านประเทศจีนที่ถูกสหรัฐกดดันเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศตลอดมานั้น สำนักงานชินหัวแกลงว่าการที่สหรัฐสูญเสียที่นั่งในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น เนื่องจากสหรัฐมักทำลายบรรยากาศการเจรจาระหว่างประเทศและใช้ประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจ และระบุว่าการลงทุนติดต่อกว่าเท่ากับเป็นการปฏิเสธอย่างแข็งกร้าวต่อกรณีสหรัฐใช้ประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือใช้อำนาจทางการเมืองและอำนาจความเป็นเจ้าโลก (Bangkok Post 050501, มติชน 050544, ผู้จัดการ 05-06,090544, กรุงเทพธุรกิจ 08,090544)

วันที่ 10 พ.ค.2544 นายคิด อาร์เมย์ ผู้นำเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐ คาดว่า ส.ส.ของสหรัฐจะร่วมกันใช้มาตรการปฏิเสธรมิให้สภาออกงบสงเคราะห์หนึ่งงวดเพิ่มเติมมูลค่า 244 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แก่ยูเอ็นเพื่อแลกกับการคืนตำแหน่งกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน และตนเชื่อมั่นว่าร่างข้อเสนอต้องผ่านการรับรอง และกล่าวตำหนิยูเอ็นว่ากระทำไม่เหมาะสมที่ตัดสหรัฐจากสถานะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนทั้งที่เป็นชาติผู้นำด้านสิทธิมนุษยชนของโลก แต่จากการแถลงของนายอาร์ เฟลลเซอร์ โฆษกทำเนียบขาวบอกว่าประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ไม่เห็นด้วยกับที่ ส.ส.บางคนเสนอให้ระงับการจ่ายเงินค้างชำระค่าบำรุงยูเอ็นบางส่วนเอาไว้จนกว่าสหรัฐจะได้กลับเข้าไปทำงานร่วมในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของยูเอ็น และกล่าวเพิ่มเติมว่าแม้จอร์จ ดับเบิลยู บุช จะผิดหวังที่สหรัฐไม่ได้รับเลือกเข้าไปร่วมทำงานในคณะกรรมการทั้งสองคณะดังกล่าวแต่ไม่ควรมองเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินค้างชำระแก่ยูเอ็นและรวมถึงองค์การระหว่างประเทศอื่นๆแต่อย่างใด

วันที่ 11 พ.ค.2544 สภาผู้แทนราษฎรสหรัฐ ลงมติเห็นชอบด้วยคะแนน 252 ต่อ 165 เสียง ให้ผ่านร่างกฎหมายที่ระบุให้ระงับการจ่ายหนี้ค้างชำระแก่องค์การสหประชาชาติ (ยูเอ็น) จำนวน 244 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะมีกำหนดชำระภายในปี 2545 เอาไว้ก่อนจนกว่าสหรัฐจะได้กลับเข้าไปสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติดั้งเดิม แต่ส่วนที่มีกำหนดชำระเงินให้แก่สหประชาชาติในปีนั้นจำนวน 585 ล้านดอลลาร์สหรัฐก็ให้จ่ายไปตามกำหนด อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายดังกล่าวจะยังไม่ส่งผลบังคับใช้ จนกว่าจะผ่านความเห็นชอบจากวุฒิสภาสหรัฐและให้ประธานาธิบดีลงนามอนุมัติผ่านร่างเป็นกฎหมายโดยสมบูรณ์เสียก่อน (สยามรัฐ, มติชน 110544, มติชนสุดสัปดาห์ 140544)

2.2 ความเคลื่อนไหวการเมืองในภูมิภาคเอเชีย

2.2.1 ผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน เดินทางเยือนประเทศไทยและกลับไปด้วยความรู้สึกที่ดี

ระหว่างวันที่ 19 – 22 พ.ค.2544 นายจู หง จี นายกรัฐมนตรีประชาชนจีน นางเหลา อาน ภรรยา พร้อมคณะผู้ติดตาม เดินทางเยือนประเทศไทยโดยเป็นแขกของรัฐบาล ซึ่งนับเป็นเดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกของนายจู หง จี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีและแสวงหาช่องทางเพิ่มพูนความร่วมมือในทุกๆด้านของทั้งสองประเทศ ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายที่ดีเพราะทั้งสองฝ่ายจะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ โดยเน้นประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์การเมือง ความมั่นคงในเอเชียและยุโรป รวมทั้งเรื่องการปฏิรูปสหประชาชาติและควบคุมการลดอาวุธ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ การคลัง จะกระชับความร่วมมือในกรอบขององค์การการค้าโลกและโลกาภิวัตน์ การเชื่อมโยงเครือข่ายสารสนเทศและลดช่องว่างเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างสองภูมิภาคและส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังมีกระชับความร่วมมือในด้านวัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด และการฟอกเงิน เป็นต้น

เมื่อ นายจู หง จี นายกรัฐมนตรี เดินทางถึงประเทศไทย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พร้อมภรรยาและคณะรัฐมนตรีให้การต้อนรับอย่างสมเกียรติ จากนั้นมีการหารือกันระหว่างสองนายกรัฐมนตรีที่ตีไทยคู่ฟ้าทำเนียบรัฐบาล ในงานเลี้ยงอาหารค่ำอย่างเป็นทางการ พ.ต.ท.ทักษิณได้กล่าวสุนทรพจน์ฐานะประเทศเจ้าภาพตอนหนึ่งว่า การหารือราชการกับคณะผู้แทนไทยเป็นไปด้วยดีและประสบความสำเร็จ มั่นใจว่าข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายได้มีมติร่วมกันไปแล้วจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของทั้งสองประเทศ ปัจจุบันนี้ไทยกับจีนเป็นหนึ่งในพันธมิตร เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ต่อกัน เพื่อสันติภาพของโลกและก้าวสู่อนาคตกันในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งยังมีภารกิจร่วมกันในการสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและสร้างเสถียรภาพแก่ภูมิภาคและโลกโดยรวมด้วย ส่วนสุนทรพจน์ตอบของนายจู หง จี นั้นตอนหนึ่งกล่าวว่าในศตวรรษใหม่นี้ จีนยินดีที่จะร่วมพยายามกับประเทศไทย เสริมความร่วมมืออันมีมิตรของเราทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้สัมพันธไมตรีและความร่วมมือที่เอื้อประโยชน์แก่กันระหว่างจีน-ไทยนี้ สามารถบรรลุ

สุขให้กับประชาชนของทั้งสองประเทศ เชื่อมมั่นว่ามิตรภาพอันเก่าแก่ระหว่างจีน-ไทย ซึ่งมีพื้นฐานอันมั่นคงหนักแน่นจะเจริญรุ่งเรืองในศตวรรษใหม่

การเดินทางมาเยือนประเทศไทยของ จู หวง จี นายกรัฐมนตรีจีน เกิดขึ้นหลังจากการเยือนของประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน และเป็นเวลาเดียวกับที่นาย หลี่ เหมิง ประธานสภาประชาชนของจีนอยู่ระหว่างการเยือนกรุงเทพมหานคร เมืองหลวงของกัมพูชา นับเป็นการรุกก้าวทางการทูตของจีน เพื่อสร้างอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ในยามที่บรรยากาศการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมโลกแทบจะกลายเป็นระบบเดียวกันหมด และเป็นจังหวะการเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นท่ามกลางความสัมพันธ์ที่เสื่อมลงระหว่างสหรัฐกับจีนพร้อมกับการแสดงพฤติกรรมที่ต่างทำร้ายกันตลอดเวลา อาทิ กรณีเครื่องบินเฉี่ยวชน และเหตุการณ์ต่อเนื่อง การที่สหรัฐพิจารณาขายอาวุธให้กับไต้หวัน จำนวนมากเป็นประวัติการณ์ ตลอดจนความขัดแย้งกันในการคัดสรรคณะกรรมการ 2 คณะแห่งองค์การสหประชาชาติที่ดูเหมือนสหรัฐตกเป็นเบี้ยล่าง จากนั้นเป็นการเดินทางเยือนสหรัฐของเจิน สู่ย เปียน ประธานาธิบดีไต้หวัน และการเปิดโอกาสให้องค์ทะเล ลามะ เข้าพบอย่างเป็นทางการของจอร์จ บุช เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลจากการเดินทางมาเยือนประเทศไทยของ จู หวง จี มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ดูแปลกตามา โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจการค้าที่จีน-ไทยพยายามเชื่อมโยงกันเพื่อนำไปสู่ความรุ่งเรืองของตลาดเอเชียโดยรวมในอนาคต เนื่องจากรัฐบาลไทยชุดปัจจุบันได้ส่งสัญญาณชัดเจนถึง "วิสัยทัศน์" ที่ลงตัวของจีน มองเห็นภาพรวมอนาคตของสังคมโลกว่าเอเชียจะต้องร่วมกันพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจการค้า เพื่อสามารถต่อกรกับตลาดยุโรปและอเมริกา ที่ต่างกำลังผนึกกำลังกันเข้าอย่างรวดเร็ว (มติชนสุดสัปดาห์ 14,21,280544, พิมพ์ไทย 200544, มติชน 19,20,270544)

ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา

1. ความเคลื่อนไหวด้านปฏิรูปการศึกษา

1.1 กระแสคัดค้านการปฏิรูปการศึกษาไทย

1.1.1 นักวิชาการชี้การปฏิรูปการศึกษาไทยเลียนแบบและยึดต้นแบบจากต่างชาติ

วันที่ 17 พ.ค.2544 นายอนุช อภาภิรม หัวหน้าโครงการข่าวสารทิศทางการศึกษาไทย เสนอผลงานการวิจัยสถานการณ์การศึกษาในหัวข้อ "การศึกษาทางไกลที่ยังไปไม่ถึง" ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เผยผลการศึกษาพบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยทั่วโลกให้ความสนใจเรื่องการศึกษาอย่างกว้างขวาง เพราะมีแนวคิดว่าการที่ประเทศของตนจะยืนอยู่ในระดับแนวหน้าได้นั้นประชาชนต้องมีความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งประเทศไทยก็คล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าวด้วย โดยการเลียนแบบและยึดต้นแบบจากต่างชาติ รับแนวคิดระบบทุนนิยมเข้าจัดการบริการด้านการศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาสามารถหาเงินมาบริหารการศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าได้ ซึ่งได้รับการวิจารณ์ว่าผู้ปกครองอาจต้องเสียเงินให้กับสถานศึกษามากกว่าจ่ายค่าเทอม และเป็นจุดที่จะกลายเป็นธุรกิจหารายได้เข้าสถานศึกษา ขณะเดียวกันภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนให้เด็กเรียนฟรีถึง 12 ปี รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร และกระบวนการเผยแพร่ความรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวสามารถลดจำนวนผู้อ่านหนังสือไม่ออกได้ นอกจากนี้ นายอนุช ยังกล่าวถึงปัญหาการศึกษาในสหรัฐว่ากำลังเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวและมีอุปนิสัยไม่ค่อยเอาใจใส่ตำราเรียน จนกระทั่งมีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหากประเทศไทยยึดรูปแบบดังกล่าวมาใช้ ในอนาคตเด็กไทยจะก้าวร้าว ไม่เคารพครูบาอาจารย์ พ่อแม่ ผู้ใหญ่ก็เป็นได้ จึงควรนำวัฒนธรรมที่มีอยู่สอดแทรกไว้ด้วย อีกทั้งควรเน้นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปี ก่อนที่จะขยายไปถึง 12 ปี ซึ่งรัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนมากขึ้น ขณะที่ประเทศยังอยู่ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจและต้องหาเงินมาใช้หนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือไอเอ็มเอฟ ทางออกของรัฐบาลต้องเป็นการออกพันธบัตรเพื่อการศึกษา และบอกว่าหน่วยงานด้านการศึกษาต้องทบทวนขั้นตอนการปฏิรูปการศึกษาให้รอบคอบก่อนที่จะนำมาใช้จริง

ส่วน ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชี้ว่า การปฏิรูปการศึกษาของไทยครั้งนี้เป็นเหมือนการเดินทางตามรอยกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเกือบ 100% เดินทางแบบสหรัฐ และบอกว่าแนวคิดการจัดการศึกษาให้เด็กเป็นศูนย์กลางอาจเกิดแนวคิดด้านธุรกิจ ทำให้สถาบันการศึกษาทั้งหลายมุ่งไปสู่การบริหารงานที่เป็นธุรกิจ เพื่อชักจูงให้ลูกค้าซึ่งเป็นนักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยนอกระบบว่านำไปสู่การเรียนแบบธุรกิจมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ความเคารพยำเกรงหรือการให้ความสำคัญระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ขาดหายไป เพราะผู้เรียนคิดว่าจ่ายเงินเข้ามาเรียน และจะมีผลกระทบต่อโอกาสของเด็กที่มีฐานะปานกลาง เนื่องจากผู้ที่เข้าเรียนได้ต้องมีฐานะดี มีกำลังจ่ายค่าหน่วยกิตราคาแพง ซึ่งนักเรียนที่มาจากครอบครัวระดับกลางหมายถึงข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทที่มีรายได้รวมกันแล้ว 200,000 บาทต่อปี ไม่มีสิทธิกู้เงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วน

นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนนั้นยังมีสิทธิยืมเงินจากกองทุนได้ แต่คงมีคำถามตามมาว่ารัฐบาลมีเม็ดเงินเพียงพอหรือไม่ แล้วยังผลักดันการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งเหมือนกับส่งเสริมให้เข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน และสรุปว่าไม่ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะขับเคลื่อนไปอย่างไร ขอให้คำนึงถึงผลได้ผลเสียที่นักเรียนได้รับให้มากที่สุดเพราะคืออนาคตของชาติ (ผู้จัดการ 180544, พิมพ์ไทย 210544)

2. ความเคลื่อนไหวด้านคุณภาพการศึกษา

2.1 ความเคลื่อนไหวด้านตำราเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอน

2.1.1 นักวิชาการเสนอปรับปรุงตำราเรียนที่ล้าสมัยเพื่อยกระดับคุณภาพเด็ก ส่วน นพ.เกษม เสนอนโยบายผลิตตำราเรียนซีดีรอม ขณะที่ ดร.รุ่งเสนอให้ตั้งหน่วยงานศึกษาความเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อเผยแพร่แก่โรงเรียนและนักเรียนต่อไป สำหรับความเห็นของครูดคิดว่าต้องแก้ปัญหาทั้งระบบไม่ใช่เฉพาะตำราเรียน

นายประพัฒน์พงษ์ เสนาฤทธิ์ อธิบดีกรมวิชาการ กล่าวถึงการตรวจสอบเนื้อหาในตำราเรียนทุกระดับวิชาของนักวิชาการสาขาต่างๆ พบว่ามีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขจำนวนมาก เพราะเนื้อหาค่อนข้างล้าสมัย ไม่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องเปลี่ยนเนื้อหาใหม่เกือบทั้งหมด จนกระทั่งเกิดความวิตกว่าอาจผลิตตำราเรียนไม่ทันนำมาใช้ในปีการศึกษา 2545 หากต้องมีการปรับเปลี่ยนมาอย่างไรก็ตาม การที่นักวิชาการร่วมแรงร่วมใจกันตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดถี่ถ้วนนั้นเป็นเรื่องดี เพราะผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดคือนักเรียน ซึ่งกรมวิชาการจะเร่งแก้ไขเนื้อหาตามที่นักวิชาการระบุอย่างเร่งด่วนแล้วส่งให้นักวิชาการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนเสนอกระทรวงศึกษาธิการแล้วนำมาตีพิมพ์ต่อไป และกล่าวเพิ่มเติมว่า นพ.เกษม วัฒนชัย รมต.ศึกษาฯ เสนอนโยบายให้จัดทำตำราเรียนในรูปแบบซีดีรอม เพื่อแจกจ่ายสถานศึกษาทั่วประเทศ กรมวิชาการจึงต้องผลิตตำราสองแบบคือสิ่งพิมพ์และซีดีรอม สาเหตุจากสถานศึกษาในประเทศไทยยังมีสภาพที่แตกต่างกัน โรงเรียนที่อยู่ในเขตเมืองหรือที่เจริญแล้วจะมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยคือคอมพิวเตอร์ เพราะฉะนั้นเด็กสามารถหาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ส่วนโรงเรียนที่ห่างไกลเขตเมืองบางแห่งไฟฟ้ายังไม่ถึงจำเป็นต้องใช้ตำราเรียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์ แต่ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบใดก็ตามก็เชื่อว่าจะทำให้เด็กไทยมีความรู้ทัดเทียมกันทั่วประเทศ

ส่วนดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แสดงความเห็นเกี่ยวกับตำราเรียนว่า ที่ผ่านมามีตำราเรียนจะผลิตขึ้นครั้งหนึ่งและนำมาเรียนนานถึง 5-10 ปี โดยไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรเลย แต่หลักสูตรในอนาคตต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนวัตกรรมใหม่ๆ เพราะฉะนั้นควรตั้งหน่วยงานขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวทางการศึกษาแล้วเขียนเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนทุกแห่ง อาจส่งผ่านอินเทอร์เน็ตหรือส่งเป็นเอกสารก็ได้ เพื่อที่ผู้สอนจะได้นำไปเผยแพร่ให้แก่นักเรียนต่อไป

ส่วนความคิดเห็นของนักวิชาการในเรื่องตำราเรียนทุกสาขาวิชาและระดับชั้น ที่จะนำมาใช้ในปีการศึกษา 2545 นั้น ส่วนระบุว่าตำราล้าสมัย เนื้อหาไม่ได้มาตรฐาน ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาใหม่เกือบทั้งหมด จากความคิดเห็นข้างต้น นางสาวอรุณี สุภาพงศ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอน กรมวิชาการ ก.ศึกษาฯ กล่าวว่า มีการวิพากษ์วิจารณ์ตำราเรียนมากเท่าใดยิ่งดี โดยเฉพาะวิชาหลักอย่างเช่นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย เพื่อนำมาศึกษาและปรับปรุงต่อไป ซึ่งสิ่งที่นักวิชาการแนะนำส่วนใหญ่คือให้เรียงลำดับความยากง่ายของวิชานั้น ถ้าเนื้อหาข้ามชั้นอาจทำให้เด็กรู้สึกสับสนได้ ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ มีปัญหาความล้าสมัยเพราะใช้สอนมานานกว่า 10 ปี และยังมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์การสอน นักวิชาการได้เสนอว่าหลักสูตรควรมีการยืดหยุ่นได้ตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับโลกนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันผู้สอนก็ไม่ควรพึ่งอุปกรณ์สำเร็จรูปมากนัก ให้ใช้สิ่งที่ใกล้ตัวแล้วนำมาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนรู้ ซึ่งหากทุกฝ่ายร่วมมือกันตำราจะต้องออกมาสมบูรณ์ที่สุด ส่วนวิชาภาษาอังกฤษนักวิชาการส่วนใหญ่เสนอให้เรียนตั้งแต่ชั้นประถม 1 เพราะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ หากขาดความรู้ด้านนี้ก็จะทำให้เป็นการปิดโอกาสใฝ่หาความรู้ผ่านโลกอินเทอร์เน็ต เพราะตำราเรียนที่คิดว่าสมบูรณ์แค่เพียง 2 ปีก็ล้าสมัยตามไม่ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรแนะนำทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ให้แก่เด็กด้วย ซึ่งข้อเสนอต่างๆของนักวิชาการนั้น กรมวิชาการจะนำมาศึกษาข้อดีข้อเสียเพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรแล้วจัดพิมพ์ใหม่ให้ทันใช้ในปีการศึกษาหน้า

อย่างไรก็ตาม นางสาวสุจิตรา ศรีเพ็ญวงศ์ อาจารย์โรงเรียนพว้านลัทธิ ในฐานะผู้สอน สรุปว่าต้องแก้ปัญหาทั้งระบบไม่ใช่เฉพาะตำราเรียน โดยต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้สอนด้วยว่า ทำอย่างไรถึงจะสนับสนุนให้ลูกศิษย์ออกไปยืนแถวหน้าในสังคม เพราะที่ผ่านมาผู้สอนมักจะสอนฆ่าเวลาเพื่อให้หมดคาบเรียนเท่านั้น ควรปลูกวิถุญาณของการเป็นแม่พิมพ์ของชาติให้ลูกขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่อย่างสมศักดิ์ศรีด้วย (ผู้จัดการ14,21 0544)

3. ความเคลื่อนไหวด้านโอกาสทางการศึกษา

3.1 การปฏิรูประบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

3.1.1 ทปอ.สนับสนุนยกเลิกระบบเอ็นทรานซ์ เน้นเก็บคะแนนในห้องเรียน เพื่อลดบทบาทโรงเรียนกวดวิชา แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองรวมทั้งเด็กและตัวแทนโรงเรียนกวดวิชาระบุเป็นการแก้ปัญหาไม่ถูกจุด

รศ.ดร. สุมณฑา พรหมบุญ อธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในฐานะประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เปิดเผยเกี่ยวกับการประชุม ทปอ. ว่ามีการพิจารณาเรื่องทิศทางของการปฏิรูประบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในอนาคต โดยอธิการบดีมหาวิทยาลัยทั้ง 24 แห่ง เห็นชอบที่จะมีการปฏิรูประบบการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา หรือยกเลิกระบบเอ็นทรานซ์แบบเดิม และมีการปรับรูปแบบการรับเด็กแบบใหม่ โดยรูปแบบใหม่ที่จะนำมาใช้เรียกว่า Admissions ซึ่งเป็นระบบการรับนิสิตนักศึกษาร่วมกันของมหาวิทยาลัย เป็นระบบที่ไม่มีการสอบคัดเลือกรวมและนำผลคะแนนสอบมาตัดสิน แต่จะเป็นระบบที่ให้อำนาจและสิทธิแก่แต่ละมหาวิทยาลัยพิจารณาและกำหนดหลักเกณฑ์ของตัวเองในการพิจารณาเด็กเข้าเรียนต่อในคณะหรือสาขาวิชา ซึ่งแตกต่างจากระบบเอ็นทรานซ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่พิจารณาจากผลการสอบวัดความรู้ทั้งวิชาหลักและวิชาเฉพาะถึงร้อยละ 90 และอีกร้อยละ 10 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลการเรียนทุกรายวิชาตลอดหลักสูตรหรือค่า GPA และค่า PR หรือตำแหน่งของค่าผลการเรียนเฉลี่ยรวมกัน

อย่างไรก็ตาม ระบบดังกล่าว มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งสามารถนำค่า GPA ของผู้เรียนรายบุคคลมาใช้ประกอบการพิจารณา และอาจลงลึกในรายวิชาตามสาขาที่สอบคัดเลือก เช่นคณะวิทยาศาสตร์ จะเน้นพิจารณาวิชาเคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และคณิตศาสตร์เป็นหลัก โดยประเมินจากเกรดที่ได้รับ หากได้เกรด 4 ทุกวิชา ก็จะมีเปอร์เซ็นต์ที่จะได้รับการคัดเลือกสูงยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าการปฏิรูปขีดความสามารถในการคัดเลือกเด็กในระดับอุดมศึกษาครั้งใหญ่ที่สุด และถือว่าการแก้ปัญหาสำคัญของระบบการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เด็กให้ความสำคัญกับการเอ็นทรานซ์มากเกินไปให้ความสำคัญกับการกวดวิชาและละเลยการเรียนในชั้นเรียน ส่งผลให้โรงเรียนลดบทบาทหน้าที่ในการเป็นสถานศึกษาที่ดีสำหรับเด็ก ครูผู้สอนก็ไม่ทำหน้าที่สอนอย่างเต็มที่ แต่จะจริงจังกับการสอนในโรงเรียนกวดวิชา ทำให้เด็กที่ไม่มีโอกาสเรียนกวดวิชาไม่ได้รับความรู้ตามควร รศ.ดร. สุมณฑา ระบุว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งเห็นชอบที่จะให้มีการปรับระบบการสอบเข้า และมีมติเสนอแนวทางการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย หรือเอ็นทรานซ์แบบใหม่ที่จะทำให้เด็กต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้นจากข้อเสนอข้างต้นของทปอ. ต่อทบวงมหาวิทยาลัย หมายความว่าเด็กที่เรียนชั้นม.4 ในปีการศึกษา 2544 จะต้องเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในระบบใหม่ในอีก 3 ปี ข้างหน้า โดยการทำคะแนนในห้องเรียนให้ดีเพื่อจะได้มีค่า GPA สูง ซึ่งหลายฝ่ายคาดหวังว่าเด็กจะตั้งใจเรียนในห้องเรียนมากขึ้นและลดบทบาทของโรงเรียนกวดวิชาลง

แต่จากการสอบถามความเห็นทั้งนักเรียน ผู้ปกครองและอาจารย์โรงเรียนกวดวิชา กลับชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนระบบเอ็นทรานซ์ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการกวดวิชาของเด็กม.ปลายได้เลย ตัวอย่างเช่น นายปภณ ถนอมเกียรติ ตัวแทนประเทศไทยในการแข่งขันเคมีโอลิมปิกปี 2544 เห็นว่าเด็กยังต้องเรียนกวดวิชาเหมือนเดิมเพื่อแข่งกันทำเกรดในโรงเรียนซึ่งมีผลต่อทั้ง GPA และการจัดลำดับค่า PR เท่ากับเปลี่ยนจุดประสงค์ในการกวดวิชาแทนที่จะเพื่อเอ็นทรานซ์ก็เพื่อทำเกรดและอาจต้องเรียนหลายวิชามากขึ้นเพราะบางวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่สนใจก็ต้องแย่งกันทำเกรด น.ส. โสมลธิ นีวัตคัยวงศ์ จบชั้นม.6 จากสาธิตจุฬาฯ ขณะนี้เป็นว่าที่นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล กล่าวว่าการเรียนกวดวิชาจำเป็นอยู่ อาจเป็นเพราะเด็กจำนวนมากเรียนกัน ใครไม่เรียนก็ตามไม่ทันเพื่อน เวลาทดสอบในห้องเรียนก็สามารถนำความรู้จากที่เรียนกวดวิชาไปใช้ได้ แต่วิชาใดที่สอนดีและเต็มที่อยู่แล้วก็ไม่ไปเรียน

สำหรับความเห็นของผู้ปกครองในเรื่องการยกเลิกระบบเอ็นทรานซ์นั้น รศ.ภาวณี ถนอมเกียรติ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการกวดวิชาว่าทำให้เด็กคิดเร็วขึ้น ได้ฝึกการทำโจทย์ กระตุ้นให้ขยันเรียนขยันอ่านหนังสือมากขึ้น และตรวจใบที่ยังมีเด็กไปเรียนกวดวิชากันตนก็จะให้ลูกไปเรียนเช่นกัน นางกุสุมา พูลสวัสดิ์ ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนสตรีวิทยา บอกว่าหากเปลี่ยนระบบเป็นให้ความสำคัญกับคะแนนจากโรงเรียนมากขึ้นก็ต้องอนุญาตให้ลูกไปเรียนพิเศษ ซึ่งอาจต้องเรียนทุกเทอมและทุกวิชาหลักก็ได้ ส่วนนางวิชุดา จันทเขตร์ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นม.5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย บอกว่าหากเปลี่ยนระบบการสอบเอ็นทรานซ์ เด็กต้องพยายามทำคะแนนในห้องเรียนให้ดีมากขึ้น อาจทำให้เด็กต้องออกไปเรียนพิเศษมากขึ้นก็ได้

ส่วนความเห็นจากตัวแทนโรงเรียนกวดวิชา อาทิ นพ.ประกิตต์เผ่า ทมทิตขงศ์ ผู้จัดการศูนย์กวดวิชาแอฟฟลายฟิสิกส์ บอกว่าเด็กที่มาเรียนกวดวิชา เป็นเพราะต้องการความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดไปจากการเรียนในห้องเรียน เชื่อว่าจะอยู่คู่กับการเรียนตลอดไป ซึ่งทุกประเทศในโลกก็เป็นแบบนี้ ขณะที่นายสมัย เหล่าวานิชย์ นายกสมาคมโรงเรียนกวดวิชาบอกว่าการกวดวิชาเพื่อเอ็นทรานซ์คงมีผลกระทบจะเหลือแต่ส่วนที่เป็นการสอนเสริมจากบทเรียนปกติเท่านั้น และเพิ่มเติมว่า เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุด เพราะหากการจัดห้องเรียนยังเป็นแบบเดิมคือมีเด็กเรียนอ่อนและเด็กเรียนเก่งปะปนกัน ครูย่อมมีปัญหาในการสอนและเด็กส่วนหนึ่งต้องออกมาเรียนพิเศษเพิ่มเติมอย่างแน่นอน และได้ตั้งข้อสังเกตว่า การต้องทำเกรดในห้องเรียนให้ดีน่าจะเป็นช่องทางที่ทำให้การกวดวิชาเติบโตมากขึ้นโดยเป็นได้ในสองรูปแบบ

คือโรงเรียนเปิดกวดวิชาเองโดยครูในโรงเรียนเป็นผู้สอนหรืออาจจ้างครูพิเศษจากโรงเรียนอื่นที่มีชื่อเสียงมาสอนก็ได้ ส่วนรูปแบบที่ส่งครูในโรงเรียนต่างๆเปิดบ้านเป็นที่กวดวิชาเด็กก็อยากได้เกรดดีๆในวิชาใดก็ตามสมัครเรียนพิเศษกับครู สำหรับส่วนที่เป็นโรงเรียนนั้นแต่ละแห่งคงต้องหาทางออกให้ตนเองแต่คงไม่ถึงกับล้มเลิกไปและคิดว่าบางโรงเรียนอาจใช้วิธีเข้าไปเจรจากับโรงเรียนต่างๆเพื่อจัดกวดวิชาพร้อมกันหรือไม่ก็ส่งครูบางวิชาเข้าไปสอนเนื่องจากบางโรงเรียนขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาหลักต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น และสรุปว่าหากต้องการให้โรงเรียนกวดวิชาสูญสลายไปต้องให้เด็กสามารถหาความรู้ทุกอย่างที่เขาต้องการได้จากโรงเรียนจะได้ไม่ต้องชวนขายเสียเงินเสียเวลาไปเรียนกวดวิชา แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำให้สิ่งนี้เกิดขึ้นพร้อมกันทุกโรงเรียน (กรุงเทพฯธุรกิจ 090544, ผู้จัดการ 210544)

ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย

1.1 ความเคลื่อนไหวเทคโนโลยีชีวภาพ

1.1.1 นักวิทยาศาสตร์ไทยจากมช.ค้นพบเทคนิคใหม่ในการถ่ายฝากยีน

วันที่ 4 พ.ค.2544 ดร.ถิรพัฒน์ วิลัยทอง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยนวัตกรรมพลังงานสูง ม.เชียงใหม่ ในฐานะที่มงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ได้แถลงความสำเร็จของการวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายฝากยีนเข้าแบคทีเรีย ซึ่งในปัจจุบันมี 5 วิธี ซึ่งต่างประเทศจดลิขสิทธิ์ไว้ แต่สำหรับของประเทศไทยที่ค้นพบนั้นก็มีความพิเศษไม่แพ้ต่างประเทศ การทดลองหลักคือ นำแบคทีเรียซึ่งมีลักษณะที่ไม่มีปฏิชีวนะไม่มีสารเรืองแสงสีเขียวและน้ำเงิน มายิงผ่านไอออนทำให้แบคทีเรียมีคุณลักษณะเด่นคือเป็นปฏิชีวนะ มีสารเรืองแสงตามคุณลักษณะของยีนที่ฝากเอาไว้ ซึ่งการเจาะผ่านด้วยไอออนนับเป็นครั้งแรกของโลก ระยะเวลาในการวิจัยเรื่องนี้นานถึง 4 ปี วงเงินงบประมาณ 10 ล้านบาท ส่วนหนึ่งด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เครื่องมือทดลองที่สร้างได้มีมูลค่าตลาดประมาณ 30 ล้านบาท แต่หากจะสร้างจริงๆตอนนี้ไม่เกิน 10 ล้านบาท แต่ทางทีมงานกำลังพัฒนาเครื่องมือให้กะทัดรัดในมูลค่าไม่เกิน 2 ล้านบาทต่อไป ดร.สมบุญรณ์ อนันตลาโภชัย ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ ม.เชียงใหม่ หนึ่งในทีมงานวิจัยระบุว่า ประโยชน์ของการค้นพบสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย โดยเฉพาะในกระบวนการผลิตยาและในอุตสาหกรรมอาหาร เพราะว่าแบคทีเรียถือเป็นตัวสำคัญในการผลิตยา หรือสารผสมอาหารหลายตัว เช่น มีการเพาะแบคทีเรียชนิดที่ต้องการใช้ในทางการแพทย์ อาทิ การผลิตอินซูลินผลิตโปรตีนเอนไซม์ไม่ละลายลิ้มเลือดในหัวใจ เป็นต้น การเพาะหรือเลี้ยงแบคทีเรีย ที่ต้องการจะต้องใช้กระบวนการสร้างลักษณะเฉพาะของแบคทีเรีย ซึ่งก็ต้องใช้วิธีการถ่ายฝากยีนดังกล่าว

คณะผู้วิจัยระบุว่าเทคนิคดังกล่าวถือเป็นการดัดแปลงพันธุกรรมของแบคทีเรีย แต่ยีนที่ใช้เป็นที่ยอมรับในวงการแพทย์และการวิจัยมานานแล้ว ประโยชน์ต่อประเทศก็คือ ในปัจจุบันมีโรงงานหรือการผลิตยาและอาหารที่ใช้เครื่องมือนี้มานานก่อนแล้ว หากประเทศไทยสามารถใช้เครื่องมือของตัวเอง ก็เท่ากับลดค่าใช้จ่ายและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น ทีมวิจัยจึงมุ่งพัฒนาเครื่องมือเพื่อการพาณิชย์ต่อไป (ผู้จัดการ 05-060544)

1.1.2 แพทย์ไทยไม่เห็นด้วยกับการสร้าง "ทารกจีเอ็ม"

วันที่ 14 พ.ค.2544 ที่มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ มีการจัดเสวนาเรื่อง "จากเด็กหลอดแก้วสู่ทารกจีเอ็ม : มุมมองเชิงจริยธรรมของสังคมไทย" โดยมีผู้เชี่ยวชาญในวงการชีววิทยาการเจริญพันธุ์ เข้าร่วมในการแสดงทรรศนะเกี่ยวกับข่าวความสำเร็จของการให้กำเนิด "ทารกจีเอ็ม" (genetic modification) หรือ "ทารกดัดแปลงยีน" ซึ่งนับเป็นเด็กหลอดแก้วยุคใหม่ในวงการเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ ของทีมนักวิทยาศาสตร์สหรัฐฯ ทรรศนะแรกเป็นของ ศ.ดร.ประพนธ์ วิไลรัตน์ คณะวิทยาศาสตร์ ม.มหิดล กล่าวว่าทารกจีเอ็ม เป็นเด็กหลอดแก้วที่เราสามารถกำหนดหรือสั่งพันธุกรรมตามความต้องการได้ เช่น ต้องการให้เด็กมีความสูง 2 เมตร หรือมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงกว่าปกติ ฯลฯ ผลด้านบวกคือการช่วยแก้ปัญหาผู้ที่มีบุตรยากแต่ผลด้านลบจะถูกมองว่าวงการวิทยาศาสตร์ของมนุษย์กำลังก้าวล้ำเส้นของธรรมชาติมากเกินไป ขอบเขตโดยเฉพาะในแง่ของการกำหนดและดัดแปลงพันธุกรรมจากสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะก่อให้เกิดการผลิเผ่าพันธุ์มนุษย์ใหม่ อันจะกลายเป็นมรดกทางพันธุกรรมจะถ่ายทอดต่อไปโดยไม่สามารถให้คำตอบได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นตามมาเมื่อเด็กเติบโตขึ้นหรือลูกหลานของเขาจะเป็นเช่นไร จะเกิดเผ่าพันธุ์ประเภทที่ 3 ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาหรือเปล่า เป็นสิ่งที่วงการแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ และนักสังคมวิทยา ต้องร่วมกันขีดเส้นและมีการควบคุมการดัดแปลงทางพันธุกรรมในสิ่งมีชีวิต โดยออกเป็นกฎหมายควบคุม ห้าม หรือมีข้อกำหนดในการดัดแปลงพันธุกรรมกับ

สิ่งมีชีวิต ขณะนี้ในประเทศไทยยังไม่มีการควบคุมหรือออกเป็นกฎหมาย ซึ่งเรื่องนี้จะมีการนำเสนอเป็นวาระในการจัดประชุมอนามัยโลกในเดือนก.ค. 2544 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ

อีกทหรคนหนึ่งเป็นของ รศ.นพ.สมชาย สุวจนกรณ์ ภาควิชาสูติศาสตร์ ภาควิชาสูติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่าเทคโนโลยีจีเอ็มในการสร้างเด็กทารกนั้นวงการแพทย์ไทยสามารถทำได้แล้ว ซึ่งไม่ใช่เรื่องยากและเชื่อว่าอีกไม่นานจะแพร่หลายในวงการสูตินารีแพทย์ในการสร้างเด็กหลอดแก้วขึ้นมา ในส่วนของโรงพยาบาลจุฬาฯคณะแพทยศาสตร์ยังไม่ให้มีการทำเนื่องจากเล็งเห็นผลทางด้านจริยธรรมเป็นสำคัญว่าผลที่จะเกิดขึ้นตามมาซึ่งขณะนี้ยังไม่มีการพิสูจน์ที่แน่ชัดว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับตนเองไม่สามารถยืนยันว่ามีแพทย์หรือโรงพยาบาลอื่นๆจะทำกันหรือไม่ อาจจะมีด้วยเหตุผลทางธุรกิจ ส่วนกระแสการใช้บริการของพ่อแม่ที่มีบุตรยากในการทำพีและผสมเทียมจนกอดลูกหรือการทำเด็กหลอดแก้วในเมืองไทยนั้นมีความต้องการสูงมาก ประมาณร้อยละ 10 ของคู่สามีภรรยาที่แต่งงานกันแล้วและเข้ามาใช้บริการในการผสมเทียม เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะดี เพราะการผสมเทียมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงถึง 60,000-100,000 บาทขึ้นไป บางรายต้องจ่ายมากกว่านั้นหากทำไม่สำเร็จ และเห็นด้วยที่ทางแพทยสภาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่างกฎหมายควบคุมการดัดแปลงยีนของมนุษย์ขึ้นมาใช้ จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหามนุษย์แปลงพันธุกรรมได้ในอนาคต (ผู้จัดกร 150544, Bangkok Post 150501)

2. ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศ

2.1 ความเคลื่อนไหวด้านเทคโนโลยีชีวภาพ

2.1.1 ทีมนักวิทยาศาสตร์สหรัฐ ทดลองด้านชีววิทยาการเจริญพันธุ์ ด้วยการทำให้คนมนุษย์ได้สำเร็จ แต่ไม่โปร่งใส

วันที่ 5 พ.ค.2544 บริษัทกระจายเสียงแห่งอังกฤษ (BBC) รายงานว่า ทีมนักวิทยาศาสตร์อเมริกัน จากสถาบันวิทยาศาสตร์และเวชศาสตร์เจริญพันธุ์ เซนต์ บาร์นาบาส เมืองลิฟวิงสตัน ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ให้กำเนิดทารกกลุ่มแรกในโลกจำนวน 30 คนในประเทศทั่วโลกที่ยืนหรือสารพันธุกรรมถูกดัดแปลงด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยนำยีนจากไข่ที่ได้รับบริจาคใส่เข้าไปในไข่ของผู้หญิงที่เป็นหมันหรือมีลูกยาก เพื่อแก้ปัญหาพ่อแม่เป็นหมันหรือมีลูกยาก เทคนิคดังกล่าวได้รับการวิจารณ์จากนักวิทยาศาสตร์อังกฤษว่าไร้จริยธรรมเพราะไม่ต่างกับการโคลนนิ่งมนุษย์หรือลอกแบบทางพันธุกรรมและทำให้เด็กที่เกิดมามียีนจากแม่สองคนในตัวเอง ขณะที่ ดร.มาคส์ โคเฮน หนึ่งในทีมนักวิทยาศาสตร์อเมริกันยืนยันว่าไม่ผิดจริยธรรม เพราะเป็นเพียงตัดต่อชิ้นส่วนของดีเอ็นเอใส่เข้าไปในไข่ของผู้หญิงเท่านั้นไม่ได้มีการแก้ไขดัดแปลงยีนแต่อย่างใด และผลดีที่เกิดขึ้นก็คือช่วยให้คนที่มีลูกยากมีทายาทได้สมใจ อย่างไรก็ตาม คัดว่าผลการทดลองนี้เป็นประเด็นถกเถียงกันมากขึ้นเกี่ยวกับการเลือกลักษณะของเด็กล่วงหน้าให้เป็นไปตามที่พ่อแม่ต้องการหรือ ดีไซน์เนอร์ เบบี ตลอดจนแนวโน้มการให้กำเนิดทารกที่ตัดต่อดัดแปลงยีนในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์ รายงานเมื่อวันที่ 18 พ.ค.2544 ว่า ทีมนักวิทยาศาสตร์อเมริกันมิได้รายงานถึงความผิดปกติของยีนที่เกิดขึ้นกับทารก 2 ราย ในจำนวน 17 ราย ที่ถือกำเนิดขึ้นมาโดยฝีมือของศูนย์การแพทย์ เซนต์ บาร์นาบาส เป็นอาการผิดปกติทางยีนที่เรียกว่า เทอร์เนอร์ซินโดรม (Turner's syndrome) ซึ่งกลุ่มอาการของโรคนี้ไม่ค่อยพบกันเท่าใดนัก วอชิงตันโพสต์ ระบุว่าทารกหนึ่งในสองรายถูกทำแท้งไปก่อนเมื่อนักวิจัยตรวจพบสิ่งผิดปกติและอีกรายแท้งโดยธรรมชาติ ส่วนทารกที่เหลืออีก 15 ราย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ แต่ปรากฏว่ารายงานที่นักวิจัยนำเสนอต่อนักวิทยาศาสตร์กลับไม่ได้ระบุถึงทารกสองรายที่ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ มีทารกที่ถือกำเนิดขึ้นด้วยเทคนิคนี้ 30 คนทั่วโลก และจากการตรวจสอบดีเอ็นเอของทารก 2 คนใน 30 คนซึ่งขณะนี้อายุได้ 1 ขวบแล้วพบว่า ยีนจำนวนหนึ่งไม่ได้สืบทอดจากพ่อแม่ของตัวเอง (กรุงเทพธุรกิจ 06.200544, Bangkok Post 150501)

2.1.2 นักวิจัยอเมริกันแยกเซลล์สมองออกจากศพได้สำเร็จคาดอาจใช้เป็นเซลล์ต้นแบบได้

นักวิจัยในสหรัฐนำโดยศาสตราจารย์เฟรด เกจ และคณะ จากสถาบันซอลส์ ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประสบความสำเร็จในการแยกและเพาะเลี้ยงตัวอย่างเซลล์สมองในหลอดทดลองที่นำมาจากศพได้แล้ว โดยนำเซลล์สมองจากตัวอย่างเนื้อเยื่อของร่างคนที่เพิ่งเสียชีวิตได้ไม่นานมาปลูกเป็นเซลล์สมองใหม่ นับเป็นครั้งแรกที่เทคนิคนี้ได้ผลโดยนักวิจัยได้ใช้สารเคมีหลายชนิดไปกระตุ้นเนื้อเยื่อ คาดว่าอาจจะเป็นแหล่งเพาะเซลล์ต้นแบบหรือสเต็มเซลล์ เพื่อใช้ในการวิจัยและรักษาโรคทางการแพทย์ต่อไป ซึ่งความสำเร็จครั้งนี้จะช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคทางจริยธรรมในการใช้เซลล์ต้นแบบจากตัวอ่อนของมนุษย์ได้ สเต็มเซลล์ คือเซลล์ต้นแบบที่สามารถเติบโตเป็นเซลล์ส่วนต่างๆ ในร่างกายคนเรา และตัวอ่อนของมนุษย์จะเป็นแหล่งสเต็มเซลล์ของคนมากที่สุด แต่การใช้ประโยชน์ก็มีข้อจำกัดมากในเรื่องจริยธรรม โดยเฉพาะกลุ่มที่รณรงค์เพื่อสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่และกลุ่มศาสนาจะคัดค้านการสร้างตัวอ่อนขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ในลักษณะนี้ ซึ่งความสำเร็จของนักวิจัยสหรัฐอาจช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม นักวิจัยในเรื่องนี้ได้เตรียมเดินทางทดลองปลูกถ่ายเซลล์สมองให้สัตว์เพื่อดูว่ามันจะมีชีวิตอยู่ต่อไปได้หรือไม่ (กรุงเทพธุรกิจ 060544)

ความเคลื่อนไหวด้านอาหารและสาธารณสุข

1. ความเคลื่อนไหวด้านอาหาร

1.1 การผลิตและพัฒนาอาหาร

1.1.1 "กวาง-แก้ง" สัตว์เศรษฐกิจใหม่ ราคามป้อนต่างชาติ ชงแก้กฎหมายป่าไม้เล็กคุ้มครอง

นายระพีพงศ์ วงศ์ดี อธิบดีกรมปศุสัตว์เตรียมหารือร่วมกับกรมป่าไม้ เพื่อศึกษาหาแนวทางความเป็นไปได้ในการเลี้ยงกวางและแก้งเชิงเศรษฐกิจ "ขณะนี้ในต่างประเทศทั้งเนื้อและเขาของกวางและแก้งมีราคาสูงมาก โดยเฉพาะเขากวางอ่อนนั้นกำลังเป็นที่นิยมของตลาดในแถบเอเชีย เช่น ฮองกง สิงคโปร์ และเกาหลี ซึ่งหากสามารถอนุญาตและส่งเสริมเลี้ยงสัตว์ดังกล่าวในเชิงเศรษฐกิจได้ จะเป็นการส่งเสริมรายได้เข้าประเทศอีกทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันสัตว์ทั้ง 2 ชนิดถือเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองของไทย หากเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้วได้รับความเห็นชอบ ก็ต้องแก้ไข พ.ร.บ.ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกรมปศุสัตว์และกรมป่าไม้ เพื่อให้สามารถดำเนินการผลักดันให้สัตว์ทั้ง 2 ชนิดสามารถนำมาเลี้ยงในเชิงเศรษฐกิจได้"

"หลักการในการส่งเสริมการเลี้ยงกวาง และแก้ง ในเชิงเศรษฐกิจ จะเน้นส่งเสริมให้มีการเลี้ยงเชิงกึ่งอนุรักษ์กึ่งเศรษฐกิจไปพร้อมๆกัน ในส่วนของเชิงเศรษฐกิจกรมปศุสัตว์จะทำหน้าที่ผลิตและปรับปรุงพันธุ์ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่วนการเลี้ยงเชิงอนุรักษ์ก็จะเป็นหน้าที่ของกรมป่าไม้ที่จะต้องดูแลพันธุ์ที่ต้องสงวนเป็นสัตว์เพื่อการอนุรักษ์"

นายพีระพงศ์กล่าวอีกว่า ปัจจุบันมีผู้ประกอบการหลายรายนำเข้าพันธุ์สัตว์ทั้ง 2 ชนิดจากต่างประเทศมาเลี้ยงในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปส่งออกอีกครั้ง โดยสัตว์ที่จะนำเข้าได้ต้องมีหนังสือรับรองจากสัตวแพทย์ของประเทศต้นทาง และมีขบวนการตรวจสอบสุขภาพและโรคอย่างเข้มงวดถึงจะให้นำเข้าได้ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค (มติชน 290544)

1.1.2 ผลิตไข่เหลวทดแทนการนำเข้า

บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (ซีพีฟู๊ด) ประกาศตัวเป็นบริษัทแรกของไทยที่ผลิตไข่เหลวแช่แข็งป้อนอุตสาหกรรมอาหารเพื่อรองรับปริมาณการผลิตไข่ไก่ที่ผันผวนความต้องการของตลาด รวมทั้งทดแทนการนำเข้า ซึ่งปัจจุบันมีบริษัทผู้ผลิตอาหารหลายรายนำเข้าไข่เหลวแช่แข็งและไข่ผงมาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการผลิตสินค้า

นายอดิเรก ศรีประทักษ์ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่อาวุโส กล่าวไว้ว่า บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร ได้สร้างโรงงานผลิตไข่เหลวแช่แข็งขึ้นที่หนองจอก มีนบุรี โดยใช้งบประมาณ 50 ล้านบาท เมื่อปีกลาย โรงงานดังกล่าวมีกำลังการผลิตไข่เหลวประมาณ 3,000 ตัน จากไข่สด 60 ล้านฟอง โดยแบ่งการผลิตเป็น 2 ลักษณะคือ การแช่เย็นไข่ที่อุณหภูมิ 0 องศาเซลเซียส ถึง 4 องศาเซลเซียส ซึ่งจะมีอายุการใช้งานได้ 10 วัน หรือแช่แข็งที่ -20 องศาเซลเซียส ซึ่งจะเก็บไว้ได้ 6 เดือน

เจ้าหน้าที่ของบริษัทกล่าวว่า การใช้ไข่เหลวที่ผลิตในประเทศเป็นวัตถุดิบย่อมสดใหม่กว่าการใช้ไข่ผงหรือไข่เหลวแช่แข็งจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคา ก.ละ 260 บาท (รวมภาษี 30%) อีกทั้งไข่เหลวที่ผลิตในประเทศยังมีราคาเพียง ก.ละ 60 บาทเท่านั้น

ขณะที่ทางซีพีฟู๊ด ได้เป็นผู้จัดส่งไข่เหลวให้กับทางบริษัทโนวาโรติส (ผลิตโอวัลติน) บ.เบสท์ ฟู๊ด (ผลิตมายองเนส) และ บ.สุรพล ซีฟู๊ด นอกจากนี้ ทางบ.การบินไทยกำลังพิจารณาว่าจะซื้อไข่เหลวจากบริษัทไปใช้ในการผลิตอาหารที่จะเสิร์ฟบนเครื่องบินเครื่องตามเส้นทางการบินต่างๆ ด้วย

อนึ่ง เมื่อปีกลาย ประเทศไทยจ่ายเงินจำนวน 165 ล้านบาท ในการนำเข้าไข่ผงและไข่เหลวแช่แข็งรวม 696 ตัน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 1999 ที่จ่ายไป 69 ล้านบาท สำหรับไข่เหลว 292 ตัน ทางซีพีฟู๊ดคาดว่าผลผลิตไข่เหลวแช่แข็งของบริษัทจะสามารถทดแทนการนำเข้าได้ราวปีละ 600-700 ตัน อย่างไรก็ตาม กิจการนี้ยังไม่อาจช่วยดันราคาไข่สดในประเทศให้สูงขึ้นได้ เพราะในปีนี้ คาดว่าปริมาณผลผลิตไข่ไก่จะสูงถึง 8.25 พันล้านฟอง (Bangkok Post 050501)

1.2 ธุรกิจอาหารและการส่งออก

1.2.1 "อาหารฮาลาล" ตลาดมุสลิมที่ไม่ควรมองข้าม

สินค้าอาหารของไทยในปี 2544 คาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจโลกจะชะลอตัวก็ตาม แต่ความต้องการบริโภคสินค้าอาหารยังคงเพิ่มสูง โดยเฉพาะปลาหมึกสดแช่แข็ง กุ้งสดแช่แข็ง ปลาสดแช่แข็ง ไก่สดแช่แข็ง ปลากระป๋อง ปูกระป๋อง กุ้งกระป๋อง อาหารทะเลแปรรูปอื่นๆ อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทาน ขนมปังสำเร็จรูปรสต่างๆ สิ่งปรุงรสอาหารต่างๆ เครื่องเทศ สมุนไพร เครื่องดื่ม และอาหารเพื่อสุขภาพทั้งหลาย ตลาดส่งออกยังเติบโตและขยายได้อีกมาก

ทั้งนี้เพราะประเทศคู่แข่งสำคัญ เช่น อินโดนีเซีย ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย ประชาชนอดอยาก เกิดจลาจลกลางเมือง เอกวาดอร์ประสบปัญหาเรื่องโรคระบาดในกุ้ง สหภาพยุโรปต้องเผชิญกับปัญหาโรควัวบ้าระบาด ผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศส่วน

ใหญ่จึงหันมาบริโภคอาหารทะเล และไก่สดแช่แข็ง รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่แทน จึงเป็นโอกาสดีของผู้ผลิตและผู้ส่งออกไทย ประกอบกับสินค้าดังกล่าวของไทยมีคุณภาพดี เป็นที่รู้จักยอมรับและนิยมบริโภคมากและที่สำคัญคือ จากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงทำให้สินค้าของไทยราคาถูกลง ตลาดต่างประเทศจึงหันมานำเข้าจากไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีตลาดใหม่ๆ ได้แก่ ตะวันออกกลาง ลาตินอเมริกา ยุโรปตะวันออก แอฟริกา เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ ซึ่งมีแนวโน้มดีสามารถรองรับการส่งออกสินค้าอาหารของไทยได้อีกจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม ภาวะการณ์แข่งขันในตลาดโลกเพิ่มมากขึ้นทำให้ประเทศไทยต้องแสวงหาตลาดที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยมุ่งไปที่การส่งออกอาหารสำหรับตลาดมุสลิมที่เรียกว่า "อาหารฮาลาล" เนื่องจากตลาดดังกล่าวเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่และมีศักยภาพในการซื้อสูง แนวโน้มการบริโภคอาหารฮาลาลจึงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สินค้าอาหารที่ไทยสามารถส่งออกแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ดังนี้ อาหารทะเลแช่แข็งและแปรรูป ร้อยละ 64 ผักผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็งและแปรรูป ร้อยละ 14 เนื้อสัตว์ปีกแช่แข็ง ร้อยละ 8 ผลิตภัณฑ์ข้าวและข้าวสาลี ร้อยละ 4.8 อื่นๆ ร้อยละ 9.2 จะเห็นได้ว่าโอกาสที่ผลิตภัณฑ์อาหารของประเทศไทยจะเป็นที่ยอมรับในตลาดอาหารฮาลาลนั้นจึงมีสูงมาก สำหรับอาหารที่อาจต้องปรับกระบวนการผลิตให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของฮาลาลก็คือ อาหารที่มีส่วนผสมของเนื้อสัตว์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ผลิตสามารถที่จะทำให้อาหารดังกล่าวปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามได้

สำหรับมูลค่าการส่งออกสินค้าอาหารของไทยในปีนี้ ช่วงมกราคม-มีนาคม 2544 มีมูลค่ารวม 59,627.10 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.95 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (พิมพไทย 26,310,544)

1.2.2 เสน่ห์อาหารไทยเจาะตลาดญี่ปุ่น

เมื่อวันที่ 12-13 พ.ค. 2544 มีการจัด "เทศกาลอาหารไทย" ขึ้นในกรุงโตเกียว ประมาณได้ว่ามีผู้เข้าชมงานสูงถึง 1.8 แสนคน ร้านอาหารที่มีอยู่ 52 ร้านต่างขายดิบขายดี แต่ละร้านมียอดขายวันละ 5 แสนเยนหรือประมาณ 1.7 แสนบาท

"ที่ต้องใช้ชื่อเทศกาลอาหารไทย (Thai Food Festival) เพราะทุกอย่างรวมอยู่ทั้งหมด ศิลปวัฒนธรรม การโฆษณาประเทศ และอาหารไทย เราคิดว่าเมื่อมีความต้องการบริโภคอาหารไทยจากคนญี่ปุ่น ก็จะทำให้เกิดการเรียกร้องสินค้าไทยอื่นๆ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงกิจกรรมด้านการค้า การลงทุน และท่องเที่ยว อาหารไทยจึงเป็นเครื่องมือเพื่อเป้าหมายใหญ่ทั้งหมด" นายศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์ เอกอัครราชทูตไทย ประจำประเทศญี่ปุ่นกล่าว

งานเทศกาลอาหารไทยครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 โดยครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อปี 2543 และประสบความสำเร็จเช่นกัน มีผู้ร่วมงานกว่า 7 หมื่นคน เหตุที่อาหารไทย "ติดตลาด" ญี่ปุ่น มาจากการ "จุดพลุ" โดยงานวิจัยร่วมของนักวิชาการมหาวิทยาลัยเกียวโต มหาวิทยาลัยคินคิ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เสนอผลวิจัยว่า "วัตถุดิบที่ใช้ปรุงตัวย่างมีสารป้องกันมะเร็ง" เป้าหมายแรกของเทศกาลอาหารไทยในปีนี้เป็นคือส่งเสริมให้ญี่ปุ่นนำเข้าสินค้าเกษตรไทยมากขึ้น โดยเฉพาะข้าวและผลไม้ โดยการรณรงค์ว่า "ข้าวไทย" เหมาะที่จะรับประทานร่วมกับอาหารไทย ไม่ใช่แทนที่ข้าวญี่ปุ่น

ความสนใจในอาหารไทยที่คาดว่าจะส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวขึ้น มีงานวิจัยของศูนย์วัฒนธรรมอาหารของอายิโนะโมะโต๊ะระบุว่า ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่นิยมและชื่นชอบเมืองไทยผ่านอาหารไทยเป็นอันดับแรก ก่อนจะตัดสินใจมาเที่ยวเมืองไทย (กรุงเทพฯธุรกิจ 260544)

1.2.3 700 ร้านอาหารไทยทั่วโลก ขอใช้ตราสินค้าไทย

นายชินทร์ หาญสืบสาย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการค้าส่งออกเปิดเผยว่า ขณะนี้กรมฯ ได้เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการร้านอาหารไทยในต่างประเทศ ขอใช้สัญลักษณ์ตราสินค้าไทย Thailand : Land of Diversity and Refinement ได้ โดยผู้ประกอบการต้องแสดงความจำนงขอใช้สัญลักษณ์ต่อคณะกรรมการที่พิจารณาการให้ตราสินค้าไทย ซึ่งประกอบด้วยสถานทูตไทย สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งหากมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด คณะกรรมการจะอนุญาตให้ใช้สัญลักษณ์ตราสินค้าไทย 3 ปี หากหมดอายุต้องต่ออายุใหม่

โดยในระหว่างการให้ตราสินค้าไทย กรมฯมีสิทธิ์ที่จะเพิกถอนการอนุญาตระหว่าง 3 ปีได้ หากผู้ประกอบการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และมีสิทธิ์ที่จะดำเนินการทางกฎหมาย หากตรวจพบว่าผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสินค้าไทยได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อตราสินค้าไทย จนถึงขณะนี้ได้มีกรมมอบตราสินค้าไทยให้กับร้านอาหารไทยในต่างประเทศไปแล้วประมาณ 700 แห่งทั่วโลก เช่น ที่ญี่ปุ่น สหรัฐฯ อังกฤษ ออสเตรเลีย เยอรมนี เป็นต้น (ผู้จัดการ 070544)

1.2.4 ซีพีจับมือกรมประมงอาหารไทยปั้นสู่อินเตอร์

นายอดิเรก ศรีประทักษ์ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่อาวุโส บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) เปิดเผยในงานแถลงข่าวการจัดการประกวดอาหารไทยระดับชาติครั้งที่ 1 ว่า การทำอาหารให้พร้อมรับประทาน ถือเป็นเพิ่มคุณค่าอาหาร เพิ่มกำไรในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นกับสินค้าเกษตรของไทย

ดังนั้น ทางบริษัทจึงได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พัฒนาคิดค้นสูตรอาหารจากการประกวดในโครงการนี้ เพื่อให้เกิดการจุดประกายใหม่ๆ ขึ้นมาในการพัฒนาอาหารขยายต่อไปในต่างประเทศ โดยบริษัทจะส่งออกอาหารที่ยอดเยียมที่สุด ซึ่งจะเป็นผลจากการประกวดเพื่อขยายตลาดอาหารไทยมุ่งตลาดเกือบทุกประเทศทั่วโลก

การประกวดอาหารไทยระดับชาติครั้งที่ 1 จะมีการคัดเลือกอาหารไทยยอดนิยม 5 ประเภท รวมทั้งสิ้น 5 รายการ คือ 1.ประเภทแกงใส่กะทิ มี 5 รายการดังนี้ แกงเขียวหวานไก่ แกงเผ็ดไก่ แกงมัสมั่น ต้มยำไก่ ข้าวปั้นปลาต้ม 2.ประเภทแกงไม่ใส่กะทิ 4 รายการ ได้แก่ แกงเลียง แกงส้มผักรวม แกงป่าไก่ ต้มยำกุ้ง 3.ประเภทยำและเครื่องจิ้มมี 3 รายการ คือ หลนเต้าเจี้ยว ยำวุ้นเส้น ลาบไก่ 4.ประเภทอาหารจานเดียวมี 1 รายการ ได้แก่ ผัดไทย 5.ประเภทของหวานมี 2 รายการ ได้แก่ ปลากริมไข่เต่า บัวลอยสามสี โดยผู้ที่ชนะการประกวดจะได้รับโล่พระราชทาน พร้อมเงินสดรายการละ 1 แสนบาท (กรุงเทพฯกรกิจ 190544)

1.2.5 มาเลเซียคิดใหญ่-ยึดสินค้าฮาลาล ผู้นำมุสลิมไทยขอรัฐร่วมเปิดตลาด

เมย "มาเลเซีย" คิดการใหญ่วางแผนเจรจาฮาลาลทั่วโลก ให้ใช้มาเลเซียเป็นฐานในการตรวจสอบคุณภาพสินค้า "ฮาลาล" ใรผลิตต้องผ่านองค์กรของมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาเลเซียจะคิดไปไกลแล้ว แต่การเร่งพัฒนาอาหารฮาลาลของรัฐบาลไทยเพื่อการส่งออก ก็ยังถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ นายปองพล อดิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่าสินค้าฮาลาลถือเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งในการส่งออก ที่จะต้องพัฒนาเพิ่ม เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพพอ ทั้งนี้ จำนวนประชากรมุสลิมทั่วโลกที่มีถึง 1,500 ล้านคน มีการนำเข้าอาหารฮาลาลแต่ละปีไม่น้อยกว่า 3.5 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นอาหารฮาลาลจากประเทศไทยเพียง 10,000 ล้านบาทเท่านั้น เห็นได้ชัดว่า การขยายการส่งออกทำได้อีกมาก แต่ไทยจะต้องเร่งกระบวนการต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

สิ่งหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการคือ การสร้างความยอมรับในเครื่องหมายฮาลาลของไทย ที่ปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่มาก จนทำให้ผู้ประกอบการของไทยจำนวนมากที่ผลิตสินค้าให้ประเทศอื่นนำไปประทับตราฮาลาลของตัวเอง หรือแม้กระทั่งยอมเข้าไปขอตราฮาลาลจากประเทศอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการส่งออก ซึ่งจะต้องแก้ปัญหาให้ได้

สำหรับเครื่องหมายฮาลาลนั้น ปัจจุบันมีเพียงคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยแห่งเดียวที่ออกใบอนุญาต นายอาศิส พิทักษ์คุมพล ประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดสงขลา และหนึ่งในคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เปิดเผยว่า หลักการเบื้องต้นที่กำหนดไว้คือ หลังจากออกตราฮาลาลให้แล้ว สถานประกอบการนั้นๆก็ต้องตั้งคณะที่ปรึกษา ที่มาจากองค์กรมุสลิม เพื่อเฝ้าตรวจการผลิตในทุกขั้นตอน ให้เป็นไปตามหลักศาสนาและจะต้องมีรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการกลางอิสลามฯทราบทุกเดือน โดยเชื่อว่ากระบวนการดังกล่าวนี้สร้างความเชื่อถือให้ต่างประเทศมีต่อสินค้าฮาลาลไทยได้

อย่างไรก็ตาม นายอาศิสกล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญคือ ในการออกไปเปิดตลาดสินค้าฮาลาลกับต่างประเทศนั้น ควรต้องนำตัวแทนจากองค์กรอิสลามไปด้วยเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ แทนที่จะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่จากรัฐ หรือเอกชนที่ไม่ใช่มุสลิม

สำหรับทิศทางการผลิตสินค้าฮาลาลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เป็นไปตามกรอบของโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) และแผนของการพัฒนาการเกษตรของสภาพัฒน์ฯ ซึ่งขณะนี้แผนดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการศึกษา และจะใช้ปัตตานีเป็นศูนย์กลางในการผลิตสินค้าฮาลาลดังกล่าว (ผู้จัดการ 110544)

1.3 อาหารกับสุขภาพ

1.3.1 เมยสูตรอาหารเด็ดบำบัดโรคภัย

นักวิชาการด้านโภชนาการเผยเมนูอาหารเด็ดต้านโรคภัย นางจุฑิรา สัมมะสุต ประธานชมรมนักกำหนดอาหาร โรงพยาบาลรามาริบัติเปิดเผยว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นต้นเหตุของการเกิดโรคภัยไข้เจ็บคือ การบริโภคอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

ทั้งนี้ ในปัจจุบันพบว่า ค่านิยมการบริโภคของคนไทยมักจะมีลักษณะ "ตามใจปาก" มากกว่าใส่ใจบริโภคเพื่อสุขภาพ ยิ่งในสถานการณ์ที่ความปลอดภัยของอาหารในปัจจุบันมีความเสี่ยงสูงขึ้นจากสภาพแวดล้อมรอบด้าน เช่น ครันพิช เซมารถยนต์ และปัจจัยเสี่ยงจากฝีมือมนุษย์ ที่ทำให้วัตถุดิบในการปรุงอาหารมีสารปนเปื้อนในปริมาณมาก

ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้ทุกคนรู้จักเลือกกินอาหารที่มีคุณประโยชน์และเสริมสร้างร่างกายให้ต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ ทางชมรมนักกำหนดอาหารจึงแนะนำให้เด็กวัยเรียนพยายามกินให้ครบ 5 หมู่ ส่วนวัยทำงานเน้นทานข้าวให้ครบทุกสามมื้อ และกลุ่มผู้สูงอายุให้เน้นปลาและผักให้มากๆ ขณะที่ผู้ป่วยโรคเบาหวานควรทานอาหารจืดและบริโภคผักให้มากๆ (ผู้จัดการ 180544)

1.3.2 กาเฟอีนอาจลดความเสี่ยง "พาร์คินสัน"

ผลการศึกษาที่ตีพิมพ์ลงในวารสารนิวโรไซแอนซ์ฉบับกลางเดือน พ.ค. ระบุว่า การดื่มกาแฟทุกเช้าอาจเป็นผลดีต่อคนเรา เพราะว่าการพอกินกาแฟอาจช่วยลดความเสี่ยงในการเป็นโรคพาร์คินสันได้ จากการทดลองกับหนูในห้องทดลองที่โรงพยาบาลแมสซาชูเซตส์

สหรัฐ แสดงว่า กาเฟอีนอาจช่วยรักษาระดับโดพามีนในสมอง ที่เป็นตัวส่งสัญญาณทำให้เซลล์ต่างๆ ในสมองสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งนี้ผู้ป่วยเป็นโรคพาร์กินสันจะมีระดับของโดพามีนในสมองลดลง ผลการศึกษาพบว่า กาเฟอีนอาจเป็นเสมือนศัตรูของ เอ 2 เอ รีเซปเตอร์ ซึ่งพบในเซลล์สมองที่อยู่ถัดจากเซลล์สมองที่เสื่อมในผู้ป่วยโรคพาร์กินสัน

ขณะเดียวกัน มีรายงานของนักวิจัยมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด พบว่า ผู้ชายที่ดื่มกาแฟเป็นประจำ จะมีความเสี่ยงในการป่วยเป็นโรคพาร์กินสันน้อยกว่าผู้ชายที่ไม่ได้ดื่มกาแฟ ส่วนผู้หญิงกาแฟจะมีประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้หญิงที่ดื่มในปริมาณพอเหมาะ คือประมาณ 1-3 ถ้วยต่อวัน แต่สำหรับผู้ที่ไม่ดื่มหรือดื่มมาก ความเสี่ยงจะมากกว่ากลุ่มที่ดื่มในปริมาณพอเหมาะ (กรุงเทพธุรกิจ 050544)

1.3.3 ชีพพฤติกรรมผู้บริโภคเสี่ยงอันตราย เดือนพฤษภาคมจะตายผ่อนส่ง

นางรุจิรา สัมมะสุต นักวิชาการด้านโภชนาการเปิดเผยว่า สถานการณ์การบริโภคอาหารของคนไทยในปัจจุบันน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากมักบริโภคอาหารจานด่วน หรืออาหารสำเร็จรูปเป็นหลัก ประกอบกับผู้ค้าขายก็มักจะแสวงหากำไรมากกว่าจะมุ่งเน้นสุขภาพอนามัยคนไทยเจ็บป่วยจากสาเหตุของการบริโภคอาหารยิ่งขึ้น

อาหารอันตรายคืออาหารใส่สูงพลาสติกที่ขายตามข้างทาง อาหารประเภททอด เช่น ปาท่องโก๋ ก๋วยเตี๋ยวทอด มีความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็ง เนื่องจากผู้ค้ามักนำน้ำมันที่ใช้ทอดหลายครั้ง ซึ่งสกปรกและมีสารปนเปื้อนสูงมาทอด นอกจากนี้ อาหารประเภทพร้อมปรุงหรืออาหารที่เป็นแพ็คเกจ เป็นอาหารที่ไม่มีความสด และเคยตรวจพบว่าผู้ค้ามักนำวัตถุดิบที่หมดอายุมารวมไว้ขาย "อันตรายที่เกิดขึ้น เริ่มแรกผู้บริโภคอาจเกิดอาการท้องเสีย ท้องร่วง ในระยะยาวเมื่อผู้บริโภคได้รับอาหารที่ผิดสุขลักษณะอนามัยเรื่อยๆ จะเกิดการสะสม ยิ่งถ้ามีธาตุโลหะหนักปะปนมีความเสี่ยงก่อให้เกิดโรคมะเร็งสูงมากหลักการบริโภคที่ถูกต้องคือ พยายามกินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารเคมี หลีกเลี่ยงอาหารรสจัด และสีจัดจาด"

ด้านนายจันทน์ อิมสมบุญ ผู้อำนวยการกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข กล่าวเพิ่มเติมว่า จากการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคของคนไทยในปัจจุบัน พบว่ามักจะเน้นความ "อร่อย" มากกว่าใส่ใจในเรื่องความสะอาด จึงอยากให้ผู้บริโภคหัดเป็นคนสังเกต อย่าพึ่งรับรู้แต่ความอร่อยเป็นสำคัญ โดยลิ้มเนื้ถึงความปลอดภัย (ผู้จัดการ 160544)

1.4 ความเคลื่อนไหวด้านจีเอ็มโอ

1.4.1 มวกภัยจีเอ็มโอในอาหารเด็ก "เนสท์เล่"

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีการตรวจพบผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป 7 ชนิด ว่ามีการปนเปื้อนจีเอ็มโอเมื่อต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมา โดยหนึ่งในจำนวนนั้นมี "ซีรีแล็ค" ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสำหรับเด็กของ "เนสท์เล่" รวมอยู่ด้วย ดร.จิราภรณ์ คชเสนี ผู้อำนวยการบริหารกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เปิดเผยว่า อันตรายที่เด็กและสตรีมีครรภ์จะได้รับจากการกินอาหารจีเอ็มโอในนั้นจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก

อันตรายประการแรกก็คือ การต้านทานสารปฏิชีวนะที่นักวิทยาศาสตร์ใส่เข้าไปเพื่อตรวจสอบกระบวนการดัดแปลงพันธุกรรมว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะร่างกายของเด็กจะเกิดการดื้อยาได้ง่าย และอาจเกิดเชื้อแบคทีเรียสายพันธุ์ใหม่ที่ดื้อต่อยาปฏิชีวนะประการที่สอง อันตรายจากการเล็ดลอดของ DNA ที่ใช้ในการดัดแปลงพันธุกรรมเข้าสู่ระบบต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงการถ่ายทอดเข้าสู่แบคทีเรียที่มีอยู่ในร่างกายมนุษย์ เนื่องจากระบบทางเดินอาหารของเด็กทารกสั้นกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาที่ครอบคลุมในเรื่องนี้และไม่มีใครตอบได้ว่า การเล็ดลอดนี้จะเกิดผลร้ายใดบ้าง

ประการที่สาม อันตรายจากการเพิ่มขึ้นของฮอร์โมนพืชบางชนิดในกลุ่ม Phytoestrogen ซึ่งเป็นฮอร์โมนที่ใกล้เคียงกับฮอร์โมนเพศหญิงโดยไม่ทราบสาเหตุ อาจเป็นอันตรายต่อทารกและผู้บริโภค และประการสุดท้าย อันตรายจากผลผลิตของโปรตีนพิษและภูมิแพ้ที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า

"ข้อกังวลต่างๆ เหล่านี้ยังคงไม่มีการศึกษาที่ครอบคลุมเพียงพอ ขณะที่การศึกษาที่ผ่านมา กระทำในระยะเวลาสั้นๆ และเน้นศึกษาเฉพาะผลกระทบที่สามารถพบได้เฉียบพลันเท่านั้น มีตัวอย่างมากมายที่บ่งชี้ว่า กว่าครึ่งถึงพิษภัยของสิ่งที่อยู่รอบตัวเราหรืออาหารที่เราบริโภคก็ต่อเมื่อเวลาผ่านไปนับสิบปี เช่น สารดีดีทีและเชอร์วับ้า เป็นต้น หากปล่อยให้มีการปนเปื้อนของจีเอ็มโอสู่สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในห่วงโซ่อาหารมนุษย์ล่วงหน้าเหมือนตัวอย่างอื่นๆ ที่ผ่านมา เราจะไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้อีกเลย เนื่องจากจีเอ็มโอเป็นสิ่งมีชีวิตและสามารถแพร่พันธุ์ต่อไปได้เป็นทวีคูณ โดยที่ไม่มีใครสามารถควบคุมได้" ดร.จิราภรณ์กล่าว

สำหรับฮ่องกงนั้น กรีนพีซพบว่าผลิตภัณฑ์อาหารของเนสท์เล่ 2 ชนิด คือ นมถั่วเหลืองพร้อมดื่ม และอาหารว่างจำพวกเต้าหู้ยี่ห้อ PAK FOOK ที่พบการปนเปื้อนของส่วนประกอบจีเอ็มโอในการตรวจสอบเมื่อปีพ.ศ.2542 ซึ่งแม้จะตรวจสอบซ้ำอีกครั้งเมื่อเร็วๆ นี้ ก็ยังคงพบการปนเปื้อนจีเอ็มโอในผลิตภัณฑ์อาหารชนิดเดียวกันนี้ แสดงถึงความไม่จริงจังต่อผู้บริโภค ซึ่งทางเนสท์เล่ของเคยประกาศว่าจะไม่ใช้วัตถุดิบปนเปื้อนจีเอ็มโอ

"เนสท์เล่เขาใช้มาตรฐานจีเอ็มโอฟรีในยุโรป ขณะที่ในเอเชียซึ่งเขาเคยรับปากแล้วก็ยังผิดสัญญา นั่นแสดงว่าเขาไม่เห็นประชาชนเอเชียมีมาตรฐานเท่ากันกับทางยุโรปเลย ยิ่งทางยุโรปไม่ยอมบริโภคอาหารที่มีจีเอ็มโอ เขาก็พยายามผลักดันให้คนเอเชีย" น.ส.อวยพร สุธนัญญการ เจ้าหน้าที่ทรงรงศ์ด้านพันธุวิศวกรรม กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าว

น.ส.อวยพร กล่าวต่อว่า "เวลานั้นคนฮ่องกงตื่นตัวมากในเรื่องปัญหาจีเอ็มโอ พบว่าประมาณ 97 เปอร์เซ็นต์ต้องการให้ติดฉลาก และ 80 กว่าเปอร์เซ็นต์ตอบว่าจะไม่กินอาหารจีเอ็มโอ ขณะที่รัฐบาลฮ่องกงกลับดำเนินการล่าช้า เพราะแม้แต่กังวลการตัดสินใจจะกระทบกับเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในจุดนี้จะคล้ายกันกับของไทย แต่เราก็หวังว่ารัฐบาลไทยจะห่วงใยคนไทยมากกว่า เวลานี้มีประเทศที่ออกกฎหมายเกี่ยวกับจีเอ็มโอในโซนเอเชียแล้ว 3 ประเทศด้วยกัน ได้แก่ รัสเซีย ที่ประกาศว่าจะติดฉลากจีเอ็มโอ ศรีลังกาประกาศห้ามนำเข้าสินค้าจีเอ็มโอทุกชนิด และอินเดียที่ห้ามนำเข้าจีเอ็มโอทุกชนิดทั้งอาหารและเมล็ดพันธุ์สำหรับเพาะปลูก ในขณะที่ประเทศไทยเวลานี้มีการล็อบบี้กันอย่างมโหฬารจากกลุ่มบริษัทพวกนั้น อย่างไรก็ตาม ทางกรีนพีซพยายามติดต่อกับเนสท์เล่อยู่เรื่อยๆ เพราะต้องการเรียกร้องให้ใช้นโยบายปลอดจีเอ็มโอสำหรับเด็กและสตรีมีครรภ์"

อนึ่ง หลังจากที่กรีนพีซแถลงข่าวผลการตรวจพบจีเอ็มโอในผลิตภัณฑ์อาหาร 7 ชนิดแล้ว ทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ก็มีคำสั่งให้องค์การอาหารและยา (อ.ย.) เร่งพิจารณาการติดฉลากให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน พร้อมกับมอบหมายให้ทางกรีนพีซเข้าไปร่วมในคณะกรรมการพิจารณาติดฉลากด้วย ทว่าจนบัดนี้ กรีนพีซก็ยังไม่ได้รับการติดต่อมา (ผู้จัดการ 290544)

1.4.2 พาณิชยชน "จีเอ็มโอ" ไม่กระทบการส่งออก

น.ส.วิบูลย์ลักษณ์ ร่วมรักษ์ ผู้อำนวยการสำนักเจรจาการค้าพหุภาคี กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กล่าวถึงผลกระทบของจีเอ็มโอต่อเศรษฐกิจและการค้า ในงานสัมมนาระดมความคิดเห็น เพื่อจัดประชาพิจารณ์นโยบายจีเอ็มโอของประเทศไทย ซึ่งจัดโดยศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) ว่า เรื่องจีเอ็มโอยังไม่กระทบต่อปัญหาการค้าระหว่างประเทศมากนัก เพราะไทยเป็นประเทศที่อยู่ตรงกลาง ยังไม่สามารถผลิตสินค้าจีเอ็มโอจริงได้ด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นเราจึงควรอยู่ตรงกลางและเลือกที่จะผลิตตามความต้องการของแต่ละประเทศมากกว่าที่จะเลือกด้านใดด้านหนึ่ง

ด้านนางดวงพร รอดพยาธิ์ จากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า การติดฉลากสินค้าว่าเป็นจีเอ็มโอไม่ได้กระทบต่อผู้ประกอบการไทยมากนัก แม้แต่ยุโรปเองขณะนี้ยังไม่มีการห้ามนำเข้าสินค้าจีเอ็มโอ เพียงแต่มีเงื่อนไขเท่านั้นว่าจะต้องมีการติดฉลาก และรับรองว่าอะไรเป็นสินค้าจีเอ็มโอ และอะไรที่ไม่ใช่สินค้าจีเอ็มโอ เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภค เพราะฉะนั้นสินค้าจีเอ็มโอยังไม่ได้กระทบรุนแรงมากนักในเชิงการค้า เพราะยังมีหลายประเทศที่ต้องการรับสินค้าจีเอ็มโออยู่ด้วย เช่นกัน

ด้านนายชูชีพ หาญสวัสดิ์ รว.เกษตรและสหกรณ์ เปิดเผยว่า กระทรวงเกษตรฯ มีเป้าหมายที่จะผลักดันให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นสินค้าเด่นตัวใหม่ของไทย หลังจากพบว่ามีความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลกเพิ่มขึ้น โดยปัจจุบันมีมูลค่าตลาดสูงถึง 500,000 ล้านบาท ตลาดใหญ่ที่สุดคือยุโรป มูลค่า 2.5 แสนลบ./ปี ตลาดสหรัฐอเมริกา 2 แสนลบ./ปี และญี่ปุ่น 4.5 หมื่นล้านบาทต่อปี (กรุงเทพธุรกิจ 300544)

2. ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข

2.1 นโยบายและแนวคิดด้านสาธารณสุข

2.1.1 ระดมความคิดเห็นค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า จากการประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ครั้งล่าสุด ประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจและมีการแสดงความคิดเห็นกันมากก็คือเรื่อง การลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักอย่างหนึ่งของการปฏิรูประบบสุขภาพ และสอดคล้องกับนโยบายด้านสุขภาพของรัฐบาลชุดปัจจุบันด้วย ทั้งนี้ตัวเลขค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพบางอย่างสามารถชี้ให้เห็นรูปร่างในระบบสุขภาพได้เป็นอย่างดี การใช้จ่ายและเทคโนโลยีทางการแพทย์เกิดความจำเป็นเป็นหนึ่งในรูปร่างนั้น ค่าใช้จ่ายเฉพาะค่ายาประเทศไทยตกปีละประมาณ 8 หมื่นล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นการใช้จ่ายเกินจำเป็น ใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นซึ่งชี้แจงวิชาการที่มีเหตุผล และการเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายครั้งละหลายพันบาทนั้น ก็มีการใช้กันมาก ขณะนี้ประเทศไทย มีเครื่องเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์เป็นจำนวนมาก เฉพาะในกรุงเทพฯมีมากกว่าในสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ สิ่งเหล่านี้ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศรวมเป็นเงินกว่า 2.5 แสนล้านบาทต่อปี เพิ่มขึ้นปีละ 10% ในขณะที่รายได้ของประเทศไม่ได้เพิ่มขึ้นขนาดนั้น

น.พ.ประเวศ วะสี นักวิชาการอาวุโสกล่าวว่า ในต่างประเทศมีการศึกษาและรายงานไว้ โรคที่รักษาหายจากการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์นั้นมีไม่ถึง 10% ขณะที่ส่วนใหญ่หายด้วยเหตุอื่นเช่น จากการดูแลสุขภาพ จากภาวะโภชนาการที่ดีขึ้น หากคนไทยเอาปัญหาสุขภาพทุกอย่างผูกโยงไว้กับเทคโนโลยีจะสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ (มติชน 010544)

2.1.2 “สุดารัตน์” เยือนกัมพูชา ขออนุมัติเงิน 10 ล้านบาท พัฒนารพ.พนมเปญ

นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ พร้อมคณะเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขเดินทางเยือนกัมพูชาเมื่อวันที่ 4-5 พ.ค.นี้ เพื่อติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขชายแดน พร้อมร่วมลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านสาธารณสุขชายแดนไทย-กัมพูชา ปี 2001 ขออนุมัติเงิน 10 ล้าน ช่วยปรับปรุง รพ.สีหนุ ในกรุงพนมเปญด้วย ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ด้านสาธารณสุขของประเทศไทยกับเพื่อนบ้านอยู่ในขั้นดี ไม่ว่าจะเป็นประเทศมาเลเซีย พม่า ลาว เวียดนาม และกัมพูชา โดยเมื่อมีปัญหาทางด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นสามารถคุยกันได้ทางโทรศัพท์

ด้านนพ.วิชัย โชควิวัฒน์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา กล่าวว่า งานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ที่จะหารือกับกัมพูชา คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อาหารและยา ภายใต้การสนับสนุนของไจก้า ประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งการแก้ไขปัญหายาปลอม ซึ่งวางขายตามแนวชายแดนเป็นจำนวนมาก (กรุงเทพฯธุรกิจ 050544)

2.1.3 ความเคลื่อนไหวต่อเนื่อง “นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค”

2.1.3.1 สธ.ประเมิน 30 บาท เฟส 1 uly โรงพยาบาลอยู่ได้

สธ.สรุปผลงานนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรครอบ 1 เดือน พบค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำ ทำให้พออยู่ได้ งบ 399 ล้านบาทในโครงการแรกจะตกถึงผู้ปฏิบัติได้เดือนหน้า

นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ รมต.สาธารณสุข กล่าวถึงผลสรุปของโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคใน 6 จังหวัดนำร่องชุดแรก ได้แก่ พะเยา นครสวรรค์ ปทุมธานี ยโสธร สมุทรสงคราม และยะลา ว่า จากการประเมินผลงานในรอบ 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1-30 เมษายน 2544 พบว่า การขึ้นทะเบียนและออกบัตรทองทั้ง 6 จังหวัดดำเนินการได้ 1,426,632 บัตร คิดเป็น 90% ของเป้าหมายทั้งหมด จังหวัดที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิครบ 100% ได้แก่ สมุทรสาคร ยโสธร และยะลา

มีผู้มาใช้บัตรทองตลอดเดือนเมษายน เป็นผู้ป่วยนอก 48,197 ครั้ง ผู้ป่วยในมีจำนวน 2,930 ราย ผู้มาใช้บริการมากที่สุด จ.สมุทรสาคร ต่ำสุดจ.พะเยา ซึ่งการให้บริการพบว่าตลอดเดือนเมษายนมีผู้ถือบัตรทองเข้ารับบริการรักษาโดยเฉลี่ยต่อหัวประเภทผู้ป่วยนอกรายละ 126 บาท สูงที่สุด 215 บาท ต่ำสุด 97 บาท ส่วนผู้ป่วยในใช้เฉลี่ยรายละ 2,645 บาท สูงสุด 3,517 บาท ที่ จ.พะเยา (กรุงเทพฯธุรกิจ 190544)

2.1.3.2 “30 บาทรักษาทุกโรค” เร็วไปที่จะประกาศความสำเร็จ

อย่างไรก็ตาม วิฑิตินิ โภภณินิ เขียนไว้ในบทความ “ร้อยวัน 30 บาทรักษาทุกโรค” เร็วไปที่จะประกาศความสำเร็จ ตอนหนึ่งว่าจริงอยู่ว่าการดำเนินโครงการนี้ควรจะได้รับคำชมและเสียงปรบมือในฐานะที่มีความตั้งใจจริงในการทำงาน แต่สิ่งที่ไม่อาจสรรงมองข้ามก็คือ “ผลงานเข้าเป้า” แบบง่าย ๆ ใน 6 จังหวัดนี้ เกิดขึ้นได้เพราะพื้นที่ 6 จังหวัดเป็นโครงการพัฒนาพื้นฐานโครงสร้างทางสังคม (กองทุนซีป) ของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ที่นำร่องไว้ก่อนหน้านี้อันแล้ว 2 ปี และจู่ๆ รัฐบาลนี้ก็นำโครงการ 30 บาท ไปสวมรอยเพื่อทดลองชิมลางหาความเป็นไปได้

ความภูมิใจของนางสุดารัตน์อาจจะหลงลืมประเมินตัวเลขบางประการไป เช่น ตัวเลขผู้ใช้บริการข้างต้นได้แยกแยะหรือไม่ว่า มีผู้ที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คือ มีฐานะพอที่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองได้ มีสัดส่วนเท่าใด และประชาชนผู้ยากไร้ ไม่เคยมีสิทธิรักษาพยาบาล ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองยามเจ็บป่วยได้มีสัดส่วนเท่าใด เพราะหากตัวเลขของผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ค่ารักษาพยาบาลที่ต้องจ่าย 200-300 บาท หรือเป็นพันเป็นหมื่นโดยไม่กระเทือนเลย แต่กลับมาจ่ายแค่ 30 บาท มีมากกว่าประชาชนผู้ยากไร้ หากเป็นเช่นนั้นก็จะไม่ผิดอะไรกับเอาภาษีคนจนมาอุ้มคนรวยอีกเหมือนเดิม

อีกประเด็นที่ไม่อาจมองข้ามก็คือ การที่รัฐบาลทำโครงการนี้อย่างรวดเร็ว อาจจะทำให้ฝ่ายการเมืองได้คะแนนเสียงไปเต็มๆ แต่ภายใต้ฉากความสำเร็จนั้นมีการซุกปัญหาข้อขัดแย้งของคนในพื้นที่ และปัญหาผู้ปฏิบัติภารกิจไว้เบื้องล่างอยู่ไม่น้อย

การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ประชาชนไม่ใช่ของง่าย เห็นได้ชัดจากการที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอร่าง พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ....เข้าคณะรัฐมนตรี ถึงแม้ว่าคณะรัฐมนตรีจะเห็นชอบในหลักการ แต่ในสาระสำคัญที่ระบุให้ “รายได้ของกองทุนสุขภาพมาจากเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินสมทบจากสำนักงานประกันสังคมในส่วนประกันสุขภาพ และจากเบี้ยประกันที่ได้จาก พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเป็นหลักตามที่ครม.กำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ (หมวด 13)....” พอมาถึงขั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังตีกันวุ่น เพราะผลประโยชน์ไม่ลงตัว หากรัฐบาลเห็น พ.ร.บ.นี้ผ่านได้สำเร็จนั้นละค่อยค่อยได้เต็มปากหน่อยว่าเป็นผลงานรัฐบาล

นอกจากนี้ คุรบาทสุทริพันธ์ ปรัชญพฤทธิ ปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน เกษตรกรที่เอาชนะภัยเศรษฐกิจด้วยปรัชญาพึ่งตนเอง ที่เน้นนโยบาย “ต้นไม้จะคืนสู่ไร่นา ปุ๋ยปลาจะคืนสู่หนองน้ำ ความยุติธรรมจะคืนสู่ประชาชน สมัชชาคนจนจะคืนถิ่น” ได้พูดถึงนโยบาย 30 บาท

รักษาทุกโรคไว้ว่า “ผมอยากให้เห็นการให้บริการภายใต้การมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วยกันมากกว่า จริงๆแล้วควรจัดให้มีหลายระดับ เช่น กลุ่มคนยากคนจนจริงๆ ควรจะบริการให้เปล่าไปเลย กลุ่มคนชั้นกลางที่พอจะช่วยเหลือตัวเองได้พอสมควร ควรจัดบริการแบบพบกันครึ่งทาง คืออาจให้ออกค่าใช้จ่ายครึ่งต่อครึ่ง ส่วนกลุ่มผู้มีอันจะกิน ควรจัดการบริการแบบพิเศษให้ แต่ก็เก็บค่าบริการในอัตราที่ก้าวหน้าไปด้วย ถ้ามีการจัดแบ่งงานลักษณะนี้จะสอดคล้องกับความเป็นจริงในเชิงเศรษฐศาสตร์ ที่คนในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบและเฉลี่ยการอนุบาลสังคมที่สอดคล้องกับแบ่งปฏิบัติที่รัฐไม่ต้องแบกรวดด้านเดียว

การดำเนินการในขณะนี้ยังไม่ครบวงจรที่จะจัดการกับสุขภาพระดับชาติ ถ้าจะให้คนไทยมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าคนที่ดำเนินการคือตัวคนไทยต้องรับผิดชอบต่อตัวเองให้มาก ไม่ใช่ให้รัฐมาเป็นเด็ดยัดเป็นร้อนแทน ทรายใดที่ยังต้องให้คนอื่นมาช้อนบอกว่าต้องแปร่งพื้นนะ อย่าสูบบุหรี่ อย่าดื่มเหล้า อย่าไปเที่ยวเสเพล ถ้ายังตกอยู่ในสภาพอย่างนี้ มันก็เป็นตัวบ่งชี้ว่าคนไทยคิดอย่างไรกับเรื่องสุขภาพของตนเอง

ในชุดสิทธิประโยชน์ของ 30 บาท ไม่ต่างใตให้ผู้ป่วยไ้เลือ้ง ไม่จ่ายยาต้านไวรัสให้ผู้ป่วยเอดส์ เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ทั้งสองโรคสามารถที่จะป้องกันได้ เมื่อระบบป้องกันมันอยู่ในอาการประมาท เราจึงต้องมานั่งแก้ปัญหาที่มันไม่ควรจะเกิด แต่ก็ต้องยอมรับว่าเราไม่อาจเดินเฉยหรือละเลยได้ กลุ่มนี้สมควรได้รับการรักษา 30 บาทเช่นกัน เพราะไม่มีเหตุผลที่จะละเว้น ในเมื่อคุณนั้กคุณหนว่า 30 บาทรักษาทุกโรค รัฐควรมีงบประมาณไปเสริมพิเศษให้กับรพ.ที่ทำการรักษาโรคเหล่านี้ การขว้างงูไม่พันคอเป็นเช่นนี้เอง ไม่คิดวางขั้นตอนให้ชัดเจน จะเอาเหตุผลอะไรมาคัดง้าง ไม่รับโรคพวกนี้ แต่ถ้าคิดจะเริ่มต้นเรื่องชุมชนเข้มแข็ง ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรชาวบ้านแบบ “ศูนย์คำคุณ” ที่ อ.อุบลรัตน์ จ.อุบลราชธานี ที่มีพื้นที่ปฏิบัติการ มีบุคลากรที่ถนัดนัดแผนโบราณ การอบสมุนไพโร การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การปลูกพืชผักสมุนไพรเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ที่จะนำไปสู่การพึ่งตนเอง จัดการกันเอง โดยรัฐไม่ต้องเป็นภาระมากนัก หรือกองทุนคลองเปรี๊ยะ จ.สงขลา ศูนย์หมอนวดแผนโบราณ ที่บ้านโคกล่าม อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ของพ่อผาย สร้อยสะระกลาง น่าจะเป็นบทเรียนให้เลือกพิจารณาแนวคิดที่จะทำงานส่งเสริมด้านสุขภาพแห่งชาติในส่วนภูมิภาค

สุขภาพประชาชนจะดีขึ้นได้ คงต้องคิดเรื่องการเสริมสร้างสุขภาพเชิงรุกแบบองค์รวมควบคู่กันเป็นเส้นขนานเหมือนรางรถไฟ การที่จะให้ประชากรหวนมาสร้างสุขภาพมันก็ไม่่ง่ายนักหรอก ในเมื่อรัฐไปสร้างค่านิยมรักษา...รักษา... มากกว่า

รัฐต้องปรับแนวคิดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ให้ลุกขึ้นมาทำงานเชิงรุกให้ได้ เพราะเท่าที่พบ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนใหญ่จะยึดตัวยึดใจตนเองติดอยู่กับห้องยา ห้องผ่าตัด ห้องตรวจคนป่วย ฯลฯ ใจยังไม่ย่างก้าวออกจากประตูรั้วรพ. ภารกิจงานเชิงรุกอยู่นอกรั้วนะครับ อย่าไปมองว่าทำไมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องไปรับรู้เรื่องเกษตร เรื่องทำมาหากิน เรื่องปัญหาของชุมชน ไม่เห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของหมออนามัยตรงไหน ส่วนใหญ่จะคิดอย่างนี้ ยังเต็มใจที่จะนั่งรับนั่งรอปัญหาอยู่ในรั้วของรพ. บางทีชุดวิชาเรื่อง “การดำเนินงานด้านสุขภาพเชิงปฏิบัติการ จะต้องลงมือเรียนกันอย่างจริงจังแล้วละครับ” (มติชน 090544)

2.2 ธุรกิจยาและสุขภาพ

2.2.1 ซีธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพส่อแววรุ่ง คาดปีนี้ดึงเม็ดเงินเข้าประเทศ 58,000 ล้านบาท

บริษัท ศูนย์วิจัยกิจการไทย จำกัด รายงานว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุหรือนักท่องเที่ยววัยทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป และมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากปลอดภัยเรื่องครอบครัวและการทำงาน มีรายได้จากเงินบำนาญและเงินออมที่สะสมไว้ในช่วงทำงาน จัดเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีอากาศหนาวเย็นเป็นเวลานานเช่นประเทศในแถบยุโรป อเมริกา และญี่ปุ่น ที่นิยมเดินทางไปพักผ่อนในประเทศที่มีอากาศอบอุ่นในช่วงฤดูหนาว ซึ่งประเทศไทยก็เป็นเป้าหมายหนึ่งของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

ศูนย์วิจัยกิจการไทย คาดการณ์ว่าในปี 2544 ตลาดนักท่องเที่ยววัยทองจะมีประมาณ 1.54 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ที่มีจำนวนรวม 1.4 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 8 ก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยว คิดเป็นมูลค่าประมาณ 58,000 ล้านบาท การส่งเสริมธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพพระยะยาว จึงเป็นโครงการหนึ่งจะกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ขยายตัวรวดเร็วขึ้น

ปัจจุบันภาครัฐโดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นแกนนำในการส่งเสริมธุรกิจบริการที่จะสร้างรายได้เข้าประเทศ โดยรวมเอาบริการด้านสุขภาพต่างๆ เช่น บริการด้านที่พัก สันทนาการ โภชนาการ และการดูแลสุขภาพพระยะยาว พร้อมกับดำเนินการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาพักผ่อนในประเทศไทยเป็นเวลา 1-3 เดือนขึ้นไป ตามสถานบริการที่เข้าร่วมโครงการ โดยจะได้รับบริการดูแลด้านสุขภาพจากสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานของไทย และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดให้ควบคู่กันไป

จากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่น และสแกนดิเนเวียเข้ามาใช้บริการตั้งแต่ปลายปี 2543 ต่อเนื่องมายังต้นปี 2544 และคาดว่าจะทยอยเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้นตามลำดับ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่นเดินทางมาไทยประมาณ

2.5 แสคนคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16 ของตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยทั้งหมด ขณะกลุ่มสแกนดิเนเวียมีประมาณ 77,500 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 5

หากสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในประเทศไทยนาน 3 เดือนเพิ่มขึ้นอีกเพียงร้อยละ 1 ของตลาดนักท่องเที่ยวทองในปัจจุบันคือ ประมาณ 15,000 คน จะทำให้ประเทศไทยมีรายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้นกว่า 2,000 ล้านบาท (พิมพ์ไทย 290544)

2.2.2 ออย.ลงแส้คุมเข้ม ขยายบานเน็ต

ออย.ประกาศคุมเข้มการโฆษณาขายยา วัตถุประสงค์ต่อจิตประสาท ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องมือแพทย์บน “อินเทอร์เน็ต” เนื่องจากล่าสุดบรรดา “พ่อค้ายา” หัวใสใช้ช่องทางดังกล่าวมาทำมาหากิน นพ.บุญชัย สมบูรณ์สุข รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (ออย.) เปิดเผยว่า ในช่วงระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา การโฆษณาสินค้าสุขภาพทั้งยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องมือแพทย์ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับในทุกสื่อ

ที่ออย.กำลังเฝ้าจับตามองเป็นพิเศษคือ “อินเทอร์เน็ต” เพราะมีการลักลอบโฆษณาขายตามเว็บไซต์ต่างๆ เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่สำคัญคือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาและวัตถุประสงค์ต่อจิตประสาท เนื่องจากตามกฎหมาย การขายต้องได้รับใบอนุญาต รวมทั้งห้ามขายนอกสถานที่ที่กำหนดในใบอนุญาต สำหรับเป้าหมายของการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพบนอินเทอร์เน็ตนั้น แบ่งตามลักษณะทางการตลาดได้ 2 ช่องทางคือ ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ

สำหรับตลาดต่างประเทศ เป้าหมายหลักอยู่ที่สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และประเทศในแถบยุโรป เนื่องจากกลุ่มประเทศเหล่านี้ค่อนข้างคุมเข้มในการใช้ยาหรือสารดังกล่าว เพราะฉะนั้นจึงมักมีการลักลอบสั่งซื้อเข้ามาทางอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมค่อนข้างสูงคือ “กลุ่มยาไต่ป” ขณะที่ในประเทศ ปัญหาส่วนมากที่เจอมักเป็นการโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณเกินความจริง เนื่องจากปกติคนไทยก็สามารถหาซื้อยานัตราหรือยาควบคุมพิเศษได้ตามร้านขายยาได้โดยทั่วไปอยู่แล้ว

ที่เลวร้ายไปกว่านั้นก็คือ ขณะนี้ได้มีการลักลอบผลิตและส่งออก “ยาเสพติด” และ “วัตถุประสงค์ต่อจิตประสาท” ใน 2 รูปแบบวิธีแรกคือนายาเสพติดและวัตถุประสงค์มาละลายให้เหนียวคล้ายครีม จากนั้นแบ่งใส่ถุงพลาสติกและสอดใส่ในช่องเมล์อากาศ ขณะที่วิธีที่สองจะนำยาดังกล่าวมาละลายโดยทำให้ร้อนแล้วชุบด้วยกระดาษจดหมายกินได้ (Rice Paper) ทั้งหน้าและหลัง ทำให้แห้ง เสร็จแล้วพับใส่ซองเมล์อากาศส่งไปยังลูกค้า

ล่าสุด ออย.สามารถจับกุมผู้ต้องหาชาวอังกฤษได้ที่จังหวัดชลบุรี และตรวจพบวัตถุประสงค์ต่อจิตประสาท เคมีภัณฑ์ที่ใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ซึ่งถ้าหากเด็ดลอดออกไปจะมีมูลค่าสูงถึงประมาณ 11 ล้านบาท (ผู้จัดการ 110544)

2.3 พัฒนาการด้านการแพทย์และเภสัช

2.3.1 หมอศิริราชสามารถ ผ่าตัดเนื้องอกสมองสำเร็จ โดยไม่ต้องใช้ยาสลบ

เมื่อวันที่ 30 เมษายน ที่คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล นพ.ปิยะสกล สกลสัตยาทร คณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราช นพ.วรวิมล จรรย์วณิชย์ หัวหน้าสาขาประสาทศัลยศาสตร์ นพ.ศรัณย์ นันทอารี อาจารย์ประจำภาควิชาศัลยศาสตร์ แพทย์ผู้ทำการผ่าตัด ร่วมกับแถลงข่าว “ความสำเร็จครั้งแรกของไทยในการผ่าตัดเนื้องอกสมองอย่างปลอดภัยด้วยเทคนิคการค้นหาแผนที่สมอง ขณะที่ใช้ไม่รู้สึกตัว”

นพ.วรวิมลกล่าวว่า การผ่าตัดเนื้องอกในสมองแบบเดิมๆ แพทย์จะยึดแผนที่กายวิภาคของสมอง โดยจะประมาณว่า สมองส่วนที่สำคัญน่าจะอยู่ตรงนั้นตรงนี้ แต่ตำแหน่งของสมองส่วนสำคัญของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ทำให้แพทย์ผ่าตัดกระทบกระเทือนสมองส่วนสำคัญโดยไม่ตั้งใจ ส่งผลให้ผู้ป่วยบางรายพิการอัมพาต บางรายสูญเสียความรู้สึกหรือไม่สามารถสื่อสารได้หลังผ่าตัด หรือผ่าเอาก่อนเนื้องอกออกไม่หมด ซึ่งแต่ละปีศิริราชต้องผ่าตัดเนื้องอกในสมองปีละอย่างน้อย 450-500 คน ทางศิริราชจึงได้นำเทคนิค “การค้นหาแผนที่สมอง” (Functional brain mapping) นี้ มาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยและประสบความสำเร็จแล้วอย่างน้อย 6 คน

นพ.ศรัณย์กล่าวว่า เทคนิคดังกล่าว ผู้ป่วยจะได้รับยาระงับปวดร่วมกับยานอนหลับ โดยไม่มีท่อช่วยหายใจ และไม่มีการดมยาสลบขณะแพทย์ทำการผ่าตัดเปิดหนังศีรษะและกะโหลกศีรษะ ผู้ป่วยจะหลับชั่วคราวระหว่างที่แพทย์เปิดกะโหลก คนไข้จะไม่เจ็บปวดทรมาน เมื่อเปิดกะโหลกแล้ว แพทย์จะปลุกผู้ป่วยตื่นให้รู้สึกตัว จากนั้นจะทำการค้นหาว่าสมองส่วนที่มีหน้าที่สำคัญอยู่บริเวณใด โดยแพทย์จะนำเครื่องกำเนิดไฟฟ้าชนิด “ไบโพลาร์” ซึ่งเป็นเครื่องความถี่กระแสไฟฟ้าต่ำกระตุ้นที่ผนังสมอง และสมองส่วนลึกของผู้ป่วย

“ระหว่างที่ผ่าตัด แพทย์และผู้ป่วยจะพูดจาโต้ตอบกันได้ตลอด พอได้แผนที่ตำแหน่งสมองที่สำคัญไว้เรียบร้อยแล้ว จะเริ่มให้นอนหลับให้ผู้ป่วยไม่รู้สึกตัวอีกครั้ง จากนั้นจึงผ่าตัดเอาเนื้องอกออกมาได้มากที่สุด วันรุ่งขึ้นผู้ป่วยก็สามารถฟื้นขึ้นมาพูดจาได้เหมือนปกติเหมือนไม่ได้ผ่านการผ่าตัดใหญ่มา” นพ.ศรัณย์กล่าว

ปัญหาสำคัญที่เป็นข้อจำกัดของการผ่าตัดด้วยเทคนิคนี้คือ ไม่สามารถทำในผู้ป่วยที่ไม่รู้สึกตัวหรือในเด็กได้ เพราะผู้ป่วยเหล่านี้จะไม่ตอบสนองต่อเครื่องกระตุ้นไฟฟ้า ซึ่งแพทย์จะไม่สามารถกำหนดแผนที่สมองให้ชัดเจนได้ (มติชน, ไทยโพสต์ 010544)

ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับท่างานองการดำเนินชีวิต

1. ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการบริโภค

1.1 ความเคลื่อนไหวด้านองค์กรผู้บริโภค

1.1.1 เครือข่ายองค์กรผู้บริโภค 5 จังหวัดภาคอีสานร่วมตัวจัดตั้งสมัชชาผู้บริโภคภาคอีสาน

จากการเปิดเผยของ น.ส. พรรณี เสมอภาค ประธานเครือข่ายผู้บริโภคจังหวัดขอนแก่นว่า องค์กรเครือข่ายผู้บริโภคในพื้นที่ภาคอีสาน 5 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม บุรีรัมย์ สุรินทร์ และหนองบัวลำภู มีแนวทางและอุดมการณ์ร่วมกัน ในการจัดตั้งสมัชชาผู้บริโภคภาคอีสาน เพื่อทำงานคุ้มครองผู้บริโภคในระดับภาค โดยได้ประกาศรวมตัวกันเป็นสมัชชาผู้บริโภคภาคอีสานเมื่อวันที่ 30 เม.ย. 2544 ส่วนโครงสร้างที่ชัดเจนจะดำเนินการแล้วเสร็จเป็นรูปร่างภายใน 1 ปี ทั้งนี้ น.ส.พรรณี กล่าวว่า การจัดตั้งสมัชชาดังกล่าวนี้ จะทำให้บทบาทการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคมีพลังมากขึ้น ทั้งในด้านการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภคในภาคอีสาน การรณรงค์ในระดับนโยบาย ตลอดจนการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละกรณีได้อย่างมีพลัง มากกว่าที่จะแก้ไขเพียงบางเครือข่ายเท่านั้น

น.ส. พรรณี กล่าวด้วยว่า หากสมัชชาผู้บริโภคภาคอีสาน มีโครงสร้างชัดเจนแล้ว ก็จะมีปัญหาที่จะได้ร่วมกันดำเนินการแก้ไขมากมายหลายกรณี เช่น ปัญหาเครื่องสำอางผสมสารต้องห้าม ปัญหาบริษัทประกันภัยรถยนต์เอาเปรียบลูกค้า ปัญหาการหลอกลวงของผลิตภัณฑ์แม่เหล็กไฟฟ้าที่อ้างว่ารักษาโรคได้ ปัญหาการใช้สูตรยา พิพีเอ จนถึงปัญหาการติดฉลาก จีเอ็มโอ เป็นต้น นอกจากนี้ ในการรณรงค์เชิงนโยบาย สมัชชาผู้บริโภคภาคอีสาน จะดำเนินการสนับสนุนให้ภาครัฐจัดตั้งองค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้สำเร็จ ทั้งนี้เบื้องต้น จะมีบุคลากรจากองค์กรเครือข่ายผู้บริโภคของทั้ง 5 จังหวัด ประสานข้อมูลและจัดการปัญหาพร้อมกันก่อน คาดว่าในอนาคต จะมีองค์กรเครือข่ายผู้บริโภคในจังหวัดอื่นเข้าร่วมประสานงานกันมากขึ้น (ผู้จัดการ 090544)

1.2 ความเคลื่อนไหวของผู้บริโภค

1.2.1 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย สสำรวจพบว่าร้านขายทอง มีบทบาทเป็นแหล่งให้กู้เงินยามขาดสนมากขึ้น นอกเหนือจากโรงรับจำนำ

จากการเปิดเผยผลการสำรวจของ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ที่จัดทำระหว่างวันที่ 20-24 เม.ย. 2544 เกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงรับจำนำในปี 2544 พบว่า ร้อยละ 37.2 ของผู้ตอบคำถามจำนวน 1,064 คน มีความเห็นว่าโรงรับจำนำยังเป็นแหล่งเงินกู้ในยามขาดแคลนเงินอย่างกระทันหัน ขณะเดียวกัน ก็ได้พบข้อมูลน่าสนใจที่ผู้ตอบคำถามระบุว่า ร้านขายทองได้กลายมาเป็นแหล่งปล่อยเงินกู้ที่มีบทบาทมากขึ้น รองลงมาจากโรงรับจำนำ ถึงร้อยละ 17.8 เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว และไม่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ เหมือนตอนเข้าโรงรับจำนำ ส่วนช่วงระยะเวลาที่มีการจำนำบ่อยที่สุด ได้แก่ ช่วงปลายเดือนร้อยละ 41.8 ช่วงก่อนโรงเรียนเปิดเทอม ร้อยละ 33.7 ช่วงก่อนเทศกาลที่สำคัญ ร้อยละ 15.6 โดยเป้าหมายที่นำจำนำสิ่งของร้อยละ 36.7 ระบุว่าเพื่อใช้เป็นค่าเล่าเรียนลูก ร้อยละ 35.3 นำไปใช้หมุนเวียนในกิจการ และร้อยละ 20.7 ระบุว่าเอาเงินไปใช้เที่ยวในเทศกาลต่างๆ

อนึ่ง จากผลการสำรวจพบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ ผู้ตอบคำถามร้อยละของที่โรงรับจำนำไม่รับ แต่มีผู้นำไปจำนำมาก เช่น โทรศัพท์มือถือ เพจเจอร์ เครื่องครัว สร้อยสามกษัตริย์ และเสื้อ กางเกง ผู้ตอบร้อยละ 37.1 อยากให้โรงรับจำนำเปิดบริการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการรับจำนำเลขหมายโทรศัพท์ ร้อยละ 29.4 อยากให้รับจำนำทะเบียนรถยนต์ และอีกร้อยละ 21.6 อยากให้รับจำนำโฉนดที่ดิน เป็นต้น (กรุงเทพธุรกิจ 050544)

1.3 ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

1.3.1 นักการเมืองระดับอาวุโสของสิงคโปร์ วิพากษ์สื่อระดับโลกว่า "ไม่เสรีจริง"

รายงานข่าวกล่าวว่า นายจอร์จ เหยา รมต.พาณิชย์ นักการเมืองอาวุโสของสิงคโปร์ ได้ระบุถึงประเด็นการไม่เสรีของสื่อระหว่างกล่าวสุนทรพจน์เรื่อง "ตลาดระดับโลกสำหรับชาวไร่ชาวนา" ในงานประชุมสัมมนาว่าด้วยข่าวสารในเอเชีย ซึ่งจัดขึ้นที่สิงคโปร์ เมื่อเร็วๆ นี้ โดยนายเหยา กล่าวว่า ขณะที่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับต่างอดอ้างถึงความเป็นอิสระเสรีของหนังสือพิมพ์นั้น "ลงท้ายแล้วตัวเจ้าของต่างหากคือผู้ที่เป็นคนพูดชี้ขาดสุดท้าย เพราะเขาคือคนว่าจ้าง และคนที่สามารถไต่บรรณาธิการออกได้"

เขายังชี้ว่า ความคิดที่บอกว่าสื่อมวลชน มีความเป็นกลางปราศจากอคติความลำเอียงในการเสนอข่าวสาร ก็เป็นเพียงตำนานความเชื่อที่ไม่เป็นความจริง โดยข่าวจะออกมาเช่นใด มันขึ้นอยู่กับตัวผู้ตกเป็นข่าวว่าจะวางตลาดนำเสนอเหตุการณ์ในมุมมองของเขามากมาย

รัฐมนตรีอาวุโสของสิงคโปร์ ยกตัวอย่างการเสนอข่าวเหตุการณ์เครื่องบินสายลับสหรัฐฯ เจ็วชนกับเครื่องบินขับไล่จีนเมื่อเร็วๆ นี้ ปรากฏว่าสื่อมวลชนของจีนกับของอเมริกันรายงานเรื่องนี้กันเป็นคนละขั้วทีเดียว ปรากฏการณ์เช่นนี้ "แสดงให้เห็นว่าไม่มีสิ่งๆ ที่เรียกกันว่าสื่อมวลชนที่ปราศจากอคติหรือความลำเอียง ซึ่งก็เป็นสิ่งที่เข้าใจกันได้ว่า สื่ออเมริกันและสื่อจีนต่างก็มีลักษณะชาตินิยมทั้งนั้น ตามเว็บไซต์ข่าวของคนจีน ซึ่งเป็นพื้นที่สื่อเสรีที่สุดในจีน มีน้ำเสียงต่อต้านสหรัฐฯ มากมายกว่าสื่อของทางการจีนด้วยซ้ำไป" เขากล่าว

และว่าเมื่อมองในทางเศรษฐศาสตร์ สื่อที่มีแรงจูงใจในเรื่องทำกำไรกำลังลดบทบาทในการวินิจฉัยข่าวลงเหลือเพียงเรื่องเงินๆ ทองๆ ดังนั้น สื่อจึงสนใจแต่เรื่องตลาด ไม่ใช่เรื่องความคิด ผลก็คือ "การรายงานข่าวแบบเจ้าอารมณ์สามารถกระทำกันอย่างไ้การยับยั้งควบคุม อยู่ที่ว่าจะอะไรจะทำเงินทำทองได้ ตลาดสำหรับรายงานข่าวแบบเจ้าอารมณ์ สามารถจะเป็นสิ่งที่ไร้ความรับผิดชอบอย่างยิ่ง"

เขายังพูดถึง รูเฟิร์ต เมอร์ด็อก เจ้าพ่อสื่อคนสำคัญของโลกว่าเป็น "นักสังคมนิยม อย่างสมบูรณ์แบบ" ซึ่งพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของแต่ละตลาด ทั้งนี้เขาอ้างถึงกรณีเมอร์ด็อกยอมถอนข้อหาข้อหาบีบขี่ออกจากบริการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม "สตาร์ทีวี" ของเขาในเฉพาะส่วนที่มุ่งส่งสัญญาณเข้าประเทศจีน ภายหลังจากปักกิ่งแสดงปฏิกริยาโกรธเกรี้ยวต่อรายการของ บีบีซีรายการหนึ่งในปี 1994

อย่างไรก็ดี เขายอมรับว่าในยุคใหม่แห่งสื่อมวลชนที่ครอบคลุมทั่วโลกเช่นนี้ การออกกฎเกณฑ์ควบคุมการเสนอข่าวเป็นเรื่องทำได้ลำบาก "เราจะสามารถปรับปรุงกรอบโครงสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อให้มันมั่นคงว่าจะมีการรายงานข่าวกันอย่างถูกต้องและสมดุลมากขึ้นได้หรือไม่? ผมสงสัยว่าจะทำอะไรไม่ได้มากนัก" เขากล่าว และว่า "ธรรมชาติของการแข่งขันของสื่อระดับโลก ได้สร้างให้เกิดพลวัตใหม่ขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งกำลังไปไกลเกินกว่าการ ควบคุมของรัฐบาลต่างๆ มากยิ่งขึ้นทุกที ในทางเทคนิคแล้ว การเซนเซอร์ได้กลายเป็นสิ่งที่บังคับใช้ยากลำบากขึ้นกว่าเดิมนัก" (ผู้จัดการ 120544)

2. ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและค่านิยมในสังคม

2.1 ความเคลื่อนไหวด้านศาสนาและความเชื่อ

2.1.1 เกิดการโต้แย้งประเด็นเรื่องการบวชภิกษุณีในประเทศไทย

เหตุการณ์เริ่มขึ้นเมื่อปลายเดือน เม.ย. ที่สื่อมวลชนได้เปิดเผยกรณี รศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ อดีตอาจารย์ นักวิชาการและนักวิจัยด้านปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ไปเข้าพิธีบวชเป็นพระภิกษุณีจากประเทศศรีลังกา และคืนกลับสู่ประเทศไทยในฉายา "ธัมมณันทา" ที่อ้างตัวว่าเป็นภิกษุณีหญิงรายแรกที่บวชตามหลักของพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาทและมาพำนักอยู่ภายในอาณาเขต "วัดธรรมจักษุญาณิ จ.นครปฐม" ซึ่งขึ้นชื่อว่าเป็นธรรมสถานที่มีแต่พระผู้หญิงที่ครอบครองของเธอเองได้สร้างขึ้นมากว่า 40 ปีก่อน

การเปิดตัวของ ภิกษุณี หรือที่ถูกตามขั้นตอนก็ว่าต้องเรียก "สามเณรี" ธัมมณันทา หรือ ดร. ฉัตรสุมาลย์ ได้ก่อกระแสการโต้แย้งขึ้นในสังคมอย่างค่อนข้างกว้างขวาง มีรายงานข่าวรวมทั้งการเปิดประเด็นอภิปรายโต้แย้งเผยแพร่ทางหน้าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นเรื่องผู้หญิงบวชเป็นพระได้หรือไม่อย่างไร ทั้งผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการทางศาสนาที่เด่นๆ ในสังคมไทยต่างได้ออกมาแสดงทรรศนะ เช่น นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักวิพากษ์สังคม นายเสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิตผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา ต่างได้ออกมาสนับสนุน และเสนอให้ฟื้นฟูภิกษุณีให้เกิดขึ้นในประเทศไทย พร้อมวิพากษ์วงการสงฆ์ไทยอ้างเพียงไม่เคยมีภิกษุณีนั่นเป็นข้ออ้างที่ไม่ถูกต้อง นายเสฐียรพงษ์ระบุว่า องค์พระพุทธเจ้าได้เปิดช่องให้สตรีมีโอกาสบวชตามศักยภาพที่มีอยู่ของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งก็ทำให้เกิดภิกษุณีสงฆ์ขึ้นในพุทธกาล และเสนอให้คณะสงฆ์ไทยออกมาย้ำแจ้งให้สังคมได้รับรู้ความถูกต้อง อย่าอ้อมงูมึงเงี้ยวไม่ยอมชี้แจง

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดร.พระมหาตวัน สิริธัมโม รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า สาเหตุหลักๆ ที่ทำให้มหาเถรสมาคมไม่ออกมาย้ำแจ้งทำความเข้าใจนั้น เป็นเพราะมองดูรูปการณ์แล้ว สภาพการยึดติดในรูปแบบเดิมๆ ของชาวพุทธส่วนใหญ่ คงเป็นเรื่องที่ปรับเปลี่ยนได้ยาก และเรื่องนี้เป็นเพียงแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นมาท่ามกลางความอ่อนแอของพุทธศาสนา และสังคมทั่วไปเป็นปัจจัยสำคัญ ดร.พระมหาตวัน ยังได้กล่าวถึงความคิดเห็นส่วนตัวว่า ตนไม่ได้รังเกียจว่าผู้หญิงจะบวชพระไม่ได้ เพราะหากมีความเป็นไปได้จริง พระสตรีหรือภิกษุณีนี้นั้นแหละที่จะเข้าถึงเด็กและเยาวชน เข้าถึงจิตใจชาวบ้าน เป็นที่พึ่งทางจิตใจที่ช่วยเหลือประชาชนได้มากกว่าพระสงฆ์ด้วยซ้ำไป เพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อนมากกว่า "แต่หากมองดูสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ถ้ามีการฟื้นฟูให้มีการบวชภิกษุณีขึ้นมากจริง ก็อาจจะมิปัญหาเกิดขึ้นตามมากมาย และสร้างความวุ่นวายอยู่ไม่น้อยทีเดียว แม้ความวุ่นวายจะสามารถขจัดไปได้ด้วยการดูแลควบคุม การบริหารปกครองที่ดีก็ตาม แต่ในแง่ของการปฏิบัติคงไม่สามารถทำได้" ดร.พระมหาตวันกล่าว และได้เสนอให้มีการออกเป็นกฎหมายรับรองเสียก่อน

ทางด้านแม่ชีธัญจวน อินทรกำแหง ผู้ดูแลโครงการธรรมมาตา แห่งวัดสวนโมกข์ผลาราม จ.สุราษฎร์ธานี ได้ให้แง่คิดเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่นกันว่า "เรื่องนี้ต้องรอคอยกาลเวลาอันเหมาะสม คิดว่าถ้าผู้ที่มาอยู่ในวงการมีความตั้งใจจริง และพยายามประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้ที่ได้"

พบเห็น หรือเข้าใจเกิดความเลื่อมใสศรัทธาจนกระทั่งเกิดความรู้สึกนิยม เกิดความเคารพแล้ว ก็น่าจะมีทางทำให้เรื่องของภิกษุณีมีปลดปล่อยไปงั้น ดั่งนั้น เห็นว่าน่าจะพยายามเรียกร้องศรัทธาความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นก่อน และมากพอที่จะโน้มนำใจคนทั้งหลายที่ไม่เห็นด้วย ให้ค่อยๆ มีความเห็นด้วยทีละน้อย (ไทยโพสท์ 23-24, 280444, 09, 16, 17, 19-220544, มติชน 10, 15-180544)

3. การทุจริตประพตติมิชอบ

3.1 การทุจริตประพตติมิชอบในหน่วยงานของรัฐ

3.1.1 ตำรวจวางแผนจับกุมกลุ่มผู้มีอิทธิพลในการยื่นขอประกันราคาจัดซื้อจัดจ้างงานของราชการ สามารถจับกุมลูกน้องของ "ก้านัน เขี้ยะ" ส.ส. ประชาธิปัตย์ และพวกได้ในที่เกิดเหตุ

รายงานข่าวกล่าวว่า เมื่อวันที่ 17 พ.ค. 2544 ขณะที่ทางกรจังหวัดกาญจนบุรี ได้เปิดให้มีการยื่นขอประกันราคาจัดซื้อจัดจ้างจำนวน 5 รายการ คือ งานจัดซื้อเหล็กและหินของสำนักงานชลประทานที่ 10 จำนวน 2 งาน ราคาโดยรวม 41 ล้านบาท ส่วนอีก 3 งาน เป็นโครงการก่อสร้างถนนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 3 แห่ง คือ อบต.หนองลาน อบต.สนามแย้ อ.ท่ามะกา และ อบต.หนองบัว อ.เมืองกาญจนบุรี ราคาโดยรวม 15 ล้านบาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 56 ล้านบาท ปรากฏว่าก่อนการเปิดยื่นขอประกันราคา ได้มีผู้ร้องเรียนไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ว่ามีกลุ่มอิทธิพลใน จ.กาญจนบุรี เตรียมขัดขวางไม่ให้บุคคลอื่นยกเว้นกลุ่มของผู้มีอิทธิพลเข้ายื่นขอประกันราคา ซึ่งทาง ป.ป.ช. ได้ประสานไปยังผู้บังคับการกองปราบปราม วางแผนเข้าจับกุมกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปลอมตัวเป็นผู้รับเหมาเข้าไปติดต่อยื่นขอครั้งนี้ด้วย

รายงานข่าวกล่าวว่า ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปลอมตัวไปเข้ายื่นขอประกันราคา ปรากฏว่า ชายผู้ซึ่งทราบในภายหลังว่าเป็นเลขาฯ การสวนตัวของนายประชา โพธิพิพิธ หรือก้านัน เขี้ยะ ส.ส.กาญจนบุรี เขต 5 พรรคประชาธิปัตย์ และผู้ติดตามจำนวนหนึ่ง ได้เข้า ล็อกตัวตำรวจผู้หนึ่งไม่ให้เข้ายื่นขอประกัน โดยระบุให้ไปรับเงินค่าตัวไปแทน แต่ตำรวจปลอมตัวไม่ยินยอมพยายามจะเข้ายื่นขอ จึงถูกผู้ติดตามคนหนึ่งทำร้ายร่างกาย และในเวลาต่อมา ตำรวจกองปราบปรามจำนวน 20 นายก็ได้บุกเข้าจับกุมตัวนายสมชายและผู้ติดตามได้ทั้งหมด 11 คน เมื่อถูกค้นตัวและรถยนต์ก็พบอาวุธปืนรวม 4 กระบอก ทั้งหมดจึงถูกควบคุมตัวเดินทางไปดำเนินคดีที่กองปราบปราม กทม. โดยตั้งข้อหาความผิดตาม พ.ร.บ. การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ทำร้ายร่างกาย ร่วมกันข่มขืนใจผู้อื่นให้จำยอมร่วมดำเนิน การใดๆ ในการเสนอราคาหรือไม่เข้าร่วมเสนอราคา โดยการใช้อำนาจประทุษร้าย

3.1.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจสกัดจับแก๊งค์ค้าอาวุธสงคราม ได้ตัวผู้ต้องหาเป็นนายทหารสังกัดสรรพาวุธพร้อมอาวุธสงคราม 2 คันรถ เตรียมขายให้กับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในอินโดนีเซีย

รายงานข่าวกล่าวว่า เหตุการณ์จับกุมเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 10 พ.ค. 2544 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 9 ซึ่งได้รับรายงานว่าจะมีการส่งมอบอาวุธกันที่หน้าสถานีราชภัฏสงขลา ทางเข้า อ.เมือง จ.สงขลา จึงได้ยกกำลังไปสกัดจับ เป็นผลสำเร็จโดยสามารถจับทั้งรถขนอาวุธและคนขับได้ทั้งสองคัน ทราบว่าเป็นทหารสังกัด ร.5 พัน 1 ค่ายเสนาณรงค์ อ.หาดใหญ่ แผนกส่งกำลังบำรุง และแผนกสรรพาวุธ จากการตรวจค้นในรถทั้ง 2 คัน พบอาวุธสงครามจำนวนมาก เช่น เชื้อปะทะไฟฟ้า 45 ดอก ขนวนทุ่นระเบิดสังหาร เอ็ม-14 จำนวน 23 อัน กระสุนปืน 7.62 มม. จำนวน 5,500 นัด ดินระเบิด ทีเอ็นที ขนาด 1 ปอนด์ 35 แท่ง ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล เอ็ม-18 เอลแอล จำนวน 25 ทุ่น ระเบิดสังหารแบบขว้าง เอ็ม-67 จำนวน 60 ลูก กระสุนปืน เอ็ม-16 จำนวน 10,000 นัด ดินขยายการระเบิด 720 แท่ง และปืน 9 มม. 1 กระบอก กระสุน 7 นัด

รายงานข่าวกล่าวว่า หลังจากที่ยังการจับกุมแพร่หลายออกมา ได้มีการตั้งคำถามว่า อาวุธจำนวนมากดังกล่าวสามารถเสด็จลอดออกมาจากกรมสรรพาวุธได้อย่างไร มีใครอยู่เบื้องหลัง พล.ท.ณรงค์ เด็นอุดม แม่ทัพภาคที่ 4 ได้สั่งให้คณะกรรมการตรวจสอบ และทหารพระธรรมนูญพิจารณาและสอบสวนผู้ต้องหาทั้งสองคนร่วมกับตำรวจว่า เขาอาวุธมาจากไหน ใครอยู่เบื้องหลังหรือไม่ หากพบว่ามีภาพวาดไปถึงใคร ก็จะต้องว่ากันไปตามกฎหมายโดยไม่ปกป้องไม่ว่าเป็นทหารระดับไหนก็ตาม

อนึ่ง รายงานข่าวได้กล่าวด้วยว่า เกี่ยวกับเรื่องนี้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ไม่เชื่อว่าทหารเพียง 2 คน จะสามารถทำการขนเอาอาวุธออกจากคลังและส่งออกไปให้นักค้าอาวุธได้ และมั่นใจว่า ยังมีขบวนการที่เกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธอีกหลายคน นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ พล.อ.สำเนา ชูศรี ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ (มติชน 110544, กรุงเทพธุรกิจ 140544)

ภาคผนวก

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย

(โดยการอุดหนุนของ สกว.)

1. **นายอนุช อภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และสำนักพิมพ์สวัสดิ์ เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนาย มารุต บุนนาค และได้เป็นประธานคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียวฯ ปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี เคยเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ เคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียวฯ เป็นผู้แปลหนังสือชื่อ Mission Possible ของ เคน บลองชาร์ด
3. **นางสาวชิลวี มาดดาสิณา ฮอลลิงก้า** ตำแหน่งนักวิจัย จบปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เคยทำงานเป็นอาจารย์ประจำและหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอานวยศิลป์ อาจารย์ประจำและหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์ และหัวหน้าภาควิชาไทยคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยคณาสวัสดิ์ มหาสารคาม และเคยเป็นนักวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ จำกัด และบริษัท ต้นอ่อน-แกรมมี่ จำกัด
4. **นางสาวปรานี ขัติยศ** ตำแหน่งนักวิจัย จบปริญญาโท เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยทำงานเป็นผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักวิจัยประจำศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์ และประจำกองบรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผลงานวิทยานิพนธ์ และบทความตีพิมพ์ในวารสารวิชาการหลายเล่ม
5. **นางสาวสะไบทิพย์ พันธุ์อุทัย** ตำแหน่งธุรการบัญชี จบปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิชาเอก โสตทัศน์ศึกษา โทสื่อสารมวลชน เคยทำงานร่วมกับฝ่ายรวบรวมข้อมูลงานผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มสื่อศิลป์ ถ่ายภาพงานรับปริญญาต่างๆ รวบรวมข้อมูลลูกค้า บริษัทเอ-ทีมแอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด เคยประจำกองบรรณาธิการวารสารวิทยาศาสตร์อนาคต บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ จำกัด เคยเป็นนักข่าว Rewriter ติดต่อ ผลิตรายการ บริษัทไทยสกายเทเลวิชั่น จำกัด
6. **นางสาวเขาวนันทน์ เชษฐรัตน์** นักเขียนรับเชิญ จบปริญญาโทครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาโสตทัศน์ศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยทำงานประจำกองบรรณาธิการ บรรณาธิการและที่ปรึกษารบรรณาธิการนิตยสารมีชื่อหลายฉบับ เคยเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่ประมาณ 12 ปี ก่อนที่จะผันตัวเองออกมาเป็นอาจารย์พิเศษ และทำงานเป็นนักเขียนนักแปลอิสระในปัจจุบัน
7. **นางสาวแสงเสรี อภาภิรม** ผู้ช่วยวิจัย จบปริญญาตรีสาขา Finance : Investment & Banking; California State University, Fullerton, U.S.A ประสบการณ์ทำงาน 1 ปีประจำแผนก FX Operation, Global Risk Mgmt. Div., และ 1 ปี ตำแหน่ง Trader, Global Market Div., ธนาคาร Chase Manhattan, กรุงเทพฯ
8. **Mr. Samuel Srethapakdi**, Translator, BA.,Economic, Brown University, U.S.A